

MIKANDA *ya* **Bazuzi ti Ruti**

(Baleso 23 sambu na bana ti bajeune)

Musoniki: *Mama Lorella Rouster. MCE*
Edition 2020

ecmafrica@ecmafrica.org

Le Projet MWINDA—Ministères pour Chaque Enfant

MIKANDA YA BAZUZI TI RUTI—Baleso 23

- Leso 1. Bantu ya Israele yantikaka mbote kusimba ntoto ya Kanana. Bazuzi 1:1-26
- Leso 2. Ndonga ya mpa ya bantu bikisaka nzila ya Nzambi. Bazuzi 2 :6-15
- Leso 3. Bo landaka ve kubedisa bantu ya Kanana. Ebuna, bantu yina yantikaka kuyangisa bo. Bazuzi 2:1-5, 2:16-23
- Leso 4. Bazuzi ya ntete telamaka. Bazuzi 3
- Leso 5. Debora ti Baraki nwanisaka basoda ya Kanana na ngolo ya Nzambi. Bazuzi 4 :1-10, 12-16, 5 yonso
- Leso 6. Yaele fwaka mfumu ya basoda ya Kanana. Bazuzi 4 :11, 17-24.
- Leso 7. Gedeoni zolaka kutesa Nzambi mingi. Bazuzi 6
- Leso 8. Nzambi nungisaka Gedeoni. Bazuzi 7-8 :28
- Leso 9. Abimeleki simbaka luyalu. Bazuzi 8 :29-35, 9
- Leso 10. Bampasi bendaka bo kukatula biteki na bo ti kudila na Nzambi. Bazuzi 10 :1-16
- Leso 11. Yefte salaka buzoba sambu yandi bakisaka ve nde Nzambi zolaka kutwadisa yandi. Bazuzi 11-12
- Leso 12. Nzambi bingaka Samsoni na ntwala lubutuku na yandi. Bazuzi 13-14 :1-4
- Leso 13. Bankento ya Samsoni pesaka yandi kaka mpasi. Bazuzi 14 :5-20, 15
- Leso 14. Delila monisaka Samsoni nsoni. Bazuzi 16
- Leso 15. Mika salaka kiteki, Bazuzi 17-18
- Leso 16. Mavanga mingi kotaka na mambu ya bizumba. Bazuzi 19
- Leso 17. Bizumba zolaka kumanisa dikanda ya Benyamini. Bazuzi 20
- Leso 18. Bampangi sadisaka tribu ya Benyamini sambu bo kumana ve. Bazuzi 21
- Leso 19. Ruti solaka Nzambi. Ruti 1
- Leso 20. Nzambi sadisaka Ruti ti Noemi. Ruti 2
- Leso 21. Noemi sosaka bakala sambu na Ruti. Ruti 3
- Leso 22. Bozi kwelaka Ruti ti bo kumaka bambuta ya Yesu Mesia. Ruti 4
- Leso 23. Kubambuka diaka mambu ya nene ya mikanda ya Bazuzi ti Ruti. Revisio

Leso 1. Bantu ya Israele yantikaka mbote kusimba ntoto ya Kanana.

Bazuzi 1: 1-26

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Beto yantika mbote kulemfuka Nzambi, beto landa kaka kusala yo tii na nsuka.

Moniteur, kusala na ntwala :

Nata mitambo ti bakisa mpila kusadila yo.

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

[Moniteur, NB : Na mukanda yai yonso, beto me sulinye parti ya verse bana ta tuba kaka nge ke longa kaka bana prescolaire. Beto me sadila mpi kidimbu / kusonga mpila kukabisa verse na bandambu sambu na kulonga yo ndambu-ndambu na bana.]

Nswalu mono ke landa/ bansiku na Nge/ mono ke vingila ve./

Bankunga 119 :60

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Kana Beno Ke Zolaka Mono
Kumisa Nzambi, Verse 2—Lemfuka bubu, na kiese

II. Revisio—

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

Na mposo me luta, beto monaka nde bantu ya Israele landaka Nzambi mbote bilumbu yonso ya Yozue, ti bilumbu yonso ya bambuta ya vandaka ti yandi. Kansi na nima bo yonso fwaka, ndonga ya mpa ya bantu kwisaka ya zabaka ve mambu ya nene Nzambi me sala sambu na bo. Bo landaka Nzambi ve mbote, ti bo pesaka Yandi makasi, sambu bo sambilaka biteki ya mbi ya ntoto yina.

Bo landaka ve kukula bantu ya mbi ya Kanana, ti biteki yina kumaka bonso mitambo ya kangaka bo. *[Moniteur, songa mitambo ti tendula mpila bantu ke sadila yo.]* Beto ta mona mambu yai kuluta na lesu yai.

III. Kulonga lesu yai—

Kuyantika lesu :

Fami mosi kwendaka kuzinga na bwala ya nkaka. Mfumu ya bwala twadisaka bo na ntoto mosi ya mbote ti ya nene. Yandi tubaka nde, ‘Kisika yai yonso, beno lenda sadila yo bilanga. Ntoto yonso ya beno sadila na bilanga, mono ta pesa beno yo.’ Yai vandaka kado ya mbote, mpidinia? Bo fweti kaka sala nki ? *[Moniteur, bana pesa mvutu.]*

Ee, bo fweti baka ti sadila ntoto yina yonso.

Mambu bonso yai salamaka na bantu ya Israele mpi. Na mukanda ya Kuyantika, beto monaka nde Nzambi silaka bambuta na bo nde Yandi ta pesa bo ntoto. Na mikanda ya Kubasika ti ya Kutanga, beto monaka mpila Nzambi twadisaka bo tii na ntoto yina. Na mukanda ya Yozue beto monaka mpila Yandi salaka sambu bo kota nsi yina ti bo bedisa bantu ya mbi ya vandaka kuzinga na kati na yo. Bu beto yantika mukanda ya Bazuzi, bo kele na kati ya ntoto ya Nzambi silaka bo—nsi ya Kanana. Yo ke bikala na bo kumanisa kukula bantu yonso ya mbi ti kusadila ntoto ya Nzambi pesaka bo.

Developpement—Malongi ya nene ya lesu yai na bandambu 4 :

1.1 Bantu ya Israele yantikaka mbote kubedisa bantu ya Kanana ya vandaka kubikala na ntoto na bo. Bo yulaka Nzambi nani ta yantika kunwana bitumba ntete. Mpila ya mbote kuyantika—kusosa Nzambi. Bazuzi 1 :1

Tangila bana :

1 Ntangu Yozue me fwa imene, bantu ya Israele yulaka Mfumu Nzambi na kuzaba kana nki dikanda na kati na bo fweti kwenda ntete na kunwanisa bantu ya Kanana.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- Bo lombaka nani kusonga bo nki kusala ?
(Mfumu Nzambi)

Niveau Primaire :

- Bo yulaka Nzambi nki kestio ?
(Nki dikanda na bo fweti kwenda ntete kunwanisa bantu ya Kanana)

Niveau Secondaire :

- Sambu na nki yai vandaka mpila ya mbote kuyantika ?
(Sambu Nzambi zola beto konso ntangu kusosa Yandi)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke samba.
Bo yula, Nki dikanda ta kwenda ntete ?

Bana yimba ti kina :

Bo yantikaka mbote,
Bo sambaka Nzambi.

1.2 Makanda ya Yuda ti Simeoni yantikaka mbote. Bo bedisaka bantu 10,000 na bwala ya Bezeki. Bazuzi 1 :2-7

2 Mfumu Nzambi tubaka nde : « Bantu ya dikanda ya Yuda bantu fweti kwenda. Mono me pesa ntoto na maboko na bo. »

3 Bantu ya dikanda ya Yuda tubaka na bampangi na bo bantu ya dikanda ya Simeoni nde : « Beno kwisa kusadisa beto... Beto nwaniseno ntete bantu ya Kanana, ebuna beto ta kwendeno kubotula ntoto ya bo me kabisila beno. » Yo yina...

4-5 ...bo kwendaka kunwana bitumba.
Mfumu Nzambi pesaka bantu ya Kanana ti bantu ya Perizi na maboko na bo ...bo fwaka bantu mile kumi (10,000) kuna na bwala Bezeki.

6 Mfumu Adoni-Bezeki ...bo zengaka yandi misapi ya nene ya maboko ti ya makulu.

7 Yandi tubaka nde : « Bamfumu makumi nsambwadi ya mono zengaka misapi ya nene ya maboko ti ya makulu...Ntangu yai, Nzambi me vutudila mono mbi ya mono sadilaka bo. » ... na bwala Yeruzalemi, yandi fwaka kuna.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- Nzambi sadisaka dikanda ya Yuda, to Yandi sadisaka bo ve?
(Yandi sadisaka bo.)

Niveau Primaire :

- Nki dikanda Nzambi songaka kukwenda ntete na bitumba ?
Dikanda ya Yuda
- Nki dikanda ya nkaka sadisaka bo?
(Dikanda ya Simeoni, ya vandaka penepene.)

Niveau Secondaire :

- Ntangu bo kangaka mfumu ya bwala Bezeki, bo pesaka yandi nsoni nki mutindu ?
(Bo zengaka yandi musapi ya nene ya maboko ti ya makulu, bonso yandi me sala ntete na bamfumu 30 ya nkaka.)

Bana sala bageste:

Bana songa misapi tanu. Bo tula musapi ya nene na nsi bonso muntu me zenga yo. Bo boka nde, Aiii !

Bana yimba ti kina :

Bantu ya Yuda ti ya Simeoni,
Bo nwaninaka.

Nzambi pesaka bo bantu 10,000
ya bwala Bezeki.

Na ngolo ya Nzambi,
bo bedisaka bo.

1.3 Bantu ya Yuda bedisaka babwala Yeruzalemi ti Ebroni ti bantu ya nseke, batribu ya Kanana tatu. Bazuzi 1 :8-19a

Tangila bana :

8 Bantu ya dikanda ya Yuda nwanisaka
Yeruzalemi, bo botulaka yo...bo yokaka
bwala.

9 Na nima, bo kwendaka kunwanisa bantu
ya Kanana ...ya bangumba ti na nseke kuna
na ndambu ya sude.

10 Bo nwanisaka ... bwala Ebroni... Bo
bedisaka bantu ya dikanda (tatu).

11 (Bo)...kwendaka kunwanisa ...bwala
Debire...

12 Muntu mosi na kati na bo, zina na yandi
Kalebi, tubaka nde, « Konso muntu yina ta
kuka kubotula Kiriati-Sefere, mono ta pesa
yandi mwana na mono ya nkento Aksa,
yandi kwela yandi.

13 Kisoni ya Kalebi, Otniele...botulaka
bwala, ebuna Kalebi pesaka yandi mwana
na yandi ya nkento.

....15 Aksa ...nde : « Pardo papa, sakumuna
mono. Ntoto ya nge me pesa mono ... ke na
masa ve. Pesa mono mpi ndambu ya ntoto
yina ke na banto ya masa. » Ebuna Kalebi
pesaka yandi banto ya masa ...penepene na
bwala Ebroni.....

17 Bantu ya dikanda ya Yuda ti bantu ya
dikanda ya Simeoni, bo kwendaka kubedisa
bantu ya Kanana yina vandaka kubikala na
bwala Sefati. Bo fwaka bwala yango
kimakulu. Bo singaka yo...

18 Na nima, bo botulaka diaka babwala...ti
bantoto yina vandaka penepene.

19a Mfumu Nzambi Yandi mosi sadisaka bo.
Bo botulaka mpi bantoto ya bangumba...

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- Bantu ya Israele nungaka kubedisa
Yeruzalemi ti babwala mingi ya
nkaka, to bo nungaka ve ?
(Bo nungaka, sambu Nzambi
sadisaka bo.)

Niveau Primaire :

- Kalebi pesaka nki na muntu ya
bedisaka bwala Kiriati-Sefere ?
(Yandi lenda kwela mwana na yandi
ya nkento Aksa.)

Niveau Secondaire :

- Bantoto yai vandaka nki mutindu ?
(Ya bangumba)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke nwanisa
bambeni.

Bana yimba ti kina :

Bo nungaka bantu mingi ya Kanana
Bo bakaka bantoto ya bangumba.

1.4 Kalebi bedisaka bwala Ebroni, Bantu ya Efrayimi ti Manase bwala Betele. Bazuzi 1:20-23

Tangila bana :

20 Bwala Ebroni bo pesaka yo na Kalebi,
mutindu Moize tubaka. Kalebi kulaka
makanda tatu ya bantu ya Anaki yina
vandaka kubikala muna. ....

22-23 Bantu ya makanda ya Efrayimi ti
Manase kwendaka kunwanisa bwala
Betele... Mfumu Nzambi vandaka ti bo. ..

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- Nani vandaka ti bo na bisalu yai ?
(Mfumu Nzambi)

Niveau Primaire :

- Kalebi bakaka nki bwala ?
(Ebroni)
- Bantu ya dikanda ya Efraymi ti Manase bakaka nki bwala ?
(Betele)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki yo vandaka mambu ya nene nde Kalebi kulaka makanda tatu ya bantu ya dikanda Anaki ?
(Bo vandaka bantu ya nene-nene ti ya nda-nda, kana beno ta bambuka. Bantu vandaka na boma na bo.)

👤 Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke nwana (kukonda kusimba mwana ya nkaka).
Bo tuba nde, “Nzambi kele ti beto.
Nzambi kele ti beto.”

👉 Bana yimba ti kina :

Beto kulaka bantu ya nene
Sambu Nzambi vandaka na beto.

>|< Kumanisa malongi :

Bantu ya Israele yantikaka mbote kulemfuka na Nzambi, kukula bantu ya Kanana bonso Nzambi songaka bo kusala. Beto mpi zola kuyantika mbote kulemfuka na Nzambi, ti kulanda kaka kusala yo. Keti nge me yantika ti Nzambi ?

👏 Devoir sambu na bakristo :

Beno bana bakristo, devoir mono ke pesa beno kele kuyindula na mposo yai na konso mambu nge sala, keti nge ke lemfuka na Nzambi.

Verse ya bubu yai :

Nswalu mono ke landa/ bansiku na Nge./ mono ke vingila ve./

Bankunga 119 :60

✝ Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Kansi mbala ya nkaka, nge me yantika ti Nzambi ntete ve. Nge me yamba ntete ve Yesu Kristo, Mwana ya Nzambi, bonso Mvulusi na nge. Kukungi diaka ve. Nge lenda yantika bubuyai. Binga zina na Yandi kugulusa nge sesepiyai. Kana nge ke na mfunu ya lusadisu, kwisa na beto na nima ya ecodim. Songa beto kaka nde, “Mono zola yamba Yesu.” Beto ta vanda na kiese kusamba ti nge na mambu yai.

==NSUKA YA LESO 1

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

Leso 2. Ndonga ya mpa ya bantu bikisaka nzila ya Nzambi.

Bazuzi 2 :6-15

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Beto landa Nzambi mbote sambu beto kudibenda ve bampasi na beto mosi. Beto bakisa nde bantu ya Israele monaka bampasi mingi, kansi bo mosi kudibendaka yo sambu bo landaka Nzambi ve.

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

Kansi bantu ya mutindu yina, bo mosi ke kuditulaka mutambu, bo mosi ke kudisosilaka lufwa. Bingana 1 :18

[Moniteur, nge ta yidika ton ti ritima sambu na kitula verse yai nkunga.]

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

Landa, Mo’ ta Landa Nge, Mfumu
Mfumu Zaba Nzila na Mono
(Kitula ‘verse ya bubu yai’ nkunga.)

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo devoir kulanda Nzambi mbote-mbote. Nani mekaka kusala yo na mposo yai me luta ? Nani ta songa beto nki mutindu nge mekaka kulanda Nzambi mbote-mbote ? *[Moniteur, kana mvutu ikele, pesa bana ndambu ntangu kutuba yo.]*

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

Beto me manisa mukanda ya Yozue. Na kati ya Yozue, beto monaka nde bo kotaka ntoto ya Nzambi silaka ntama na bibuti na bo. Yandi nungisaka bo na bamvita mingi. Yandi pesaka bo komande kubedisa bantu yonso ya ntoto yina ya Kanana. Bantu yina vandaka kubaka zuzema to ndola ya Nzambi, sambu bo me

kuma mbi mingi, mingi. Nzambi me pesa bo kiteso ya bamvula 500 sambu bo balula ntima, kansi bo landaka kaka kubuya Yandi kimakulu. Nzambi zabaka nde kana bo zinga diaka, mbi ya nene na bo ta vanda bonso infeksio ya ta bebisa bantu ya nkaka, ata bantu ya Nzambi Bayuda. Yo yina, Nzambi tubaka nde bo yonso fweti kufwa.

III. Kulonga lesa yai—

Kuyantika lesa :

Na luyantiku ya mukanda ya Bazuzi, bo kele kuzinga na ntoto ya Nzambi pesaka bo, konso tribu na ntoto na bo. Bo me bedisa bantu ya Kanana mingi, ti yo me bikala na konso tribu kumanisa kubedisa bo. Kansi bo lemfukaka ve kukatula bo yonso. Bo lembaka, ebuna bo bikisaka bantu yai ya mbi na kati na ntoto na bo ndambu-ndambu.

Mukanda ya Bazuzi ta songa beto bampasi ya kwisaka na bo sambu bo lemfukaka ve na Nzambi kusala yonso ya Yandi songaka bo.

Developpement—Malongi ya nene ya lesa yai na bandambu 4 :

2.1 Beto bambuka diaka-- Na nima Yozue kabisaka ntoto na batribu, yandi fwaka, age 110, ti bo zikaka yandi. (Bazuzi 2 :6, 8)

Tangila bana :

2 :6 Yozue songaka bantu ya Israele na kwenda ka bo, ebuna bo kwendaka konso muntu na ntoto ya bo pesaka yandi, bo tunga-tungaka.

8 Yozue...muntu ya Mfumu Nzambi...fwaka ntangu yandi me lungisa bamvula nkama mosi ti kumi (110).

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

? Nani songaka bantu kukwenda na ntoto na bo ?
(Yozue)

- ? Na nima, keti yandi zingaka to yandi fwaka ?
(Yandi fwaka.)

Niveau Primaire :

- ? Na nima bantu kwendaka na bantoto na bo, bo salaka nki ?
(Bo tunga-tungaka.)

Niveau Secondaire :

- ? Nki vandaka nsuka ya kisalu ya Yozue ?
(Kukabisa ntoto ti kulonga bantu mbala ya nsuka)

Bana sala bageste :

Bana sala bonso bo ke tunga banzo.

Bana yimba ti kina :

Bantu tungaka banzo na bo na ntoto na bo mosi. Kiese !

2.2 Israele sadilaka Nzambi bamvula yonso ya Yozue ti ndonga ya bantu na yandi, ya bo ya me mona kinene ya Nzambi. (Bazuzi 2 :7)

Tangila bana :

2 :7 Bantu ya Israele vandaka kusadila Mfumu Nzambi ntangu Yozue vandaka kaka na moyo ; bo landaka na kusadila Yandi mpi ...ntangu bambuta yina monaka, bo mosi, mambu yonso ya nene ya Mfumu Nzambi sadilaka (bo)...

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Keti bantu ya Israele sadilaka Nzambi bilumbu yonso ya Yozue ?
(E, e, e, e, e.)

Niveau Primaire :

- ? Bo landaka Nzambi bilumbu yonso ya Yozue, ti ya nani diaka ?

(Bambuta ya me mona mambu ya nene ya Nzambi salaka sambu na bo.)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki bantu ya ndonga mosi ti Yozue, bo yonso landaka Nzambi ?
(Sambu bo mosi me mona mambu ya nene Yandi me sala.)

Bana sala bageste, Bana yimba ti kina :

Bana simbaka na mpeka, bo yimba :

Beto yonso bambuta

Beto sadilaka Nzambi.

2.3 Na nima, ndonga ya mpa ya bantu butukaka, ya me mona ve kinene ya Nzambi. Bo landaka nzila ya Nzambi diaka ve. (Bazuzi 2:10-12)

Tangila bana :

2 :10 Na nima, bantu yina ...kufwaka ; bantu ...vilaka Mfumu Nzambi, bo zabaka diaka ve mambu ya mbote ya Yandi sadilaka bantu ya Israele.

11 (Bo) salaka masumu na meso ya Mfumu Nzambi....

12 Bo bikisaka kusamba Mfumu Nzambi, Nzambi... bo yantikaka kusamba banzambi ...ya bantu yina vandaka kuzinga ti bo...yo pesaka Mfumu Nzambi makasi.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Na nima bambuta kufwaka, keti bantu landaka Nzambi diaka ?
(Ikele ve.)

Niveau Primaire :

- ? Nki mbi ya nene bantu salaka na

nima ya lufwa ya bambuta ya
zabaka Yozue ?
(Bo yantikaka kusambila biteki ya
bantu ya me bikala na ntoto na
bo.)

Niveau Secondaire :

- ? Bo bakaka ngindu kusamba biteki wapi ?
(Na bantu ya ntoto yina Kanana)
- ? Sambu na nki Nzambi vandaka na makasi na bo ?
(Sambu Yandi me songa bo kubedisa bantu yina, ti Yandi me songa bo kusamba ve biteki na bo.)

Bana sala bageste :

Beto ke ndima kusambila biteki ve, yo yina bana yonso nikisa ntu na bo « ve » ngolo. Bo tuba nde, « Biteki ve, biteki ve. »

Bana yimba ti kina :

Bo sambilaka biteki,
O, mawa, mawa mingi !

2.4 Yo yina, Nzambi kangulaka nzila nde bambeni kuyangisa bo ngolo. Bo mosi me kudinatila bampasi yai. (Bazuzi 2 :14-15, kubambuka diaka Yozue 23 :11-13)

Tangila bana :

Bazuzi 2 :14 Yo yina, Mfumu Nzambi wilaka bantu ya Israele makasi, Yandi kebaka bo ve ntangu bamiyibi kwisaka kuyiba bo. Yandi pesaka bo na maboko ya bambeni yina vandaka kuziunga bo. Yo yina, bo kukaka diaka ve kununga bitunga.

15 ...Yo pesaka bo mawa mingi.

Yai yonso salamaka mutindu Yozue songaka bo, nki ta salama kana bo landa kuzola Nzambi ve :

Yozue 23 : 11-13

11 Yo yina, beno keba...

12 Kana beno kubuya Mfumu Nzambi, beno kwenda kuvukana na banzenza yina me bikala na kati na beno...

13 beno zaba mbote nde Mfumu Nzambi...ta kula bo diaka ve na ntwala na beno. Bo ta kumina beno bonso mitambo to mabulu, bo ta pesa-pesa beno mpasi bonso fimbu ya bo ke bulaka muntu na mukongo, to bonso bansende me kota na meso. ....

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Ntangu bo sambilaka biteki, keti yo pesaka Nzambi makasi to kiesa ?
(Makasi)

Niveau Primaire :

- ? Nki ndola Nzambi pesaka bo sambu bo sambilaka biteki ?
(Yandi sadisaka bo diaka ve kubedisa bambeni na bo.)

Niveau Secondaire :

- ? Na ntwala Yozue fwaka, yandi songaka bo nde kana bo sambilaka biteki ya bantu ya ntoto yina, yo ta vanda bonso nki sambu na bo ?
(Mambu tatu—bonso mitambo ya ta kanga bo, bonso fimbu ya ta bula mukongo na bo, bonso bansende na meso na bo.)

Bana sala bageste :

Bana songa baluse ya mawa sambu Nzambi ke sadisa bo diaka ve.

Bana yimba ti kina :

Mawa, mawa, Nzambi kele na beto ve.
Mawa, mawa, Nzambi ta sadisa beto diaka ve.

>|< Kumanisa malongi :

Bana, bantu ya Israele kudinataka bampasi yai yonso na bo mosi. Nzambi songaka bo nde kana bo bedisa ve bantu ya Kanana, bo ta kuma bonso bitambo ya ke kanga bo, bonso beto ke kanga mbisi na bitambo. Mipasi !

Yandi songaka bo nde bo ta kuma bonso fimbu ya ke bula mukongo na bo. Mipasi !

Yandi songaka bo nde bo ta kuma bonso bansende na meso na bo. Mipasi mingi !

Nki bo salaka ? Bo landaka Nzambi ve, kansi bo kwendaka nswalu kusambila biteki, ata bo zabaka mbote nde yo ta benda bampasi.

Kieleka, kana beto landa Nzambi mbote-mbote ve, beto mpi ke KUDInatila beto bampasi mingi. Kele ve Nzambi ya ke pesa beto mipasi. Kele beto mosi me kudipesa yo.

Bana tuba ‘Verse ya bubu yai’ :

Bana tuba yo mbala mosi, na nima beno yimba yo mbala tatu.

Kansi bantu ya mutindu yina, bo mosi ke kuditulaka mutambu, bo mosi ke kudisosilaka lufwa. Bingana 1 :18

Bana yimba nkunga :

Bana yimba mosi ya bankunga ya kwenda nzila mosi ti leso yai.

Devoir sambu na bakristo :

Devoir mono ke pesa beno bakristo, yo yai : beto landa Nzambi mbote-mbote, ti ndinga na Yandi yonso. Ebuna beto ta kudinatila beto mosi bampasi ve. Beto yantika na mposo yai.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Bana, konso mposo beto zola kupesa ntangu sambu, kana nge me yamba Yesu ntete ve, nge lenda yamba Yandi, nge lenda tula Yandi ntima. Yandi kele Mwana-Nzambi ya kwisaka na ntoto yai sambu na kugulusa nge. Bo fwaka Yandi na zulu ya kulunsi, ti Nzambi ndimaka menga na Yandi bonso nkailu to makabu

sambu na kufuta mfuka yonso ya masumu na beto. Na nima ya bilumbu tatu, Yandi telamaka na lufwa! Yandi ta kuwa nge kana nge binga zina na Yandi. Yandi lenda gulusa nge bubu yai. Kana nge ke na mfunu ya lusadisu, to nge kele na bakestio, nge lenda kwisa solula ti beto na nima ya ecodim, to konso ntangu ya nge mona beto. Beto ke samba nde beno yonso ta yamba Yesu ti kuma balonguki na Yandi.

==NSUKA YA LESO 2

Kana ntangu lunga :

Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

Leso 3. Bo landaka ve kubedisa bantu ya Kanana. Ebuna, bantu yina yantikaka kuyangisa bo.

Bazuzi 1 :21, 27-36 ; 2 :1-5, 2 :16-23

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Na nima beto me yantika kulanda Nzambi, beto landa kaka kulanda ti kulemfuka na Yandi.

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

Beno me ndimaka Yesu Kristo bonso Mfumu na beno, yo yina beno fweti zinga na kimvuka ti Yandi.

Kolosai 2 :6

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Kana Nge Ke Zolaka Mono
Landa, Mo’ Ta Landa Nge, Mfumu
Mono Me Sila Kulanda Yesu

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, mono pesaka beno bakristo devoir kulanda Nzambi mbote-mbote, ti Ndinga na Yandi. Nani tulaka ngolo kusala yo na mposo me luta ? Nani lenda songa beto mbandu mosi nki mutindu yandi salaka yo ?

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

- † Ntangu ikwa bantu ya Israele landaka kulanda Nzambi na nima Yozue fwaka ?
(Kaka tii ntangu bantu ya ndonga mosi ti yandi, bo yonso kufwaka.)
- † Na nima bantu vilaka nzila ya Nzambi, Nzambi salaka nki diaka ve ?
(Yandi sadisaka bo kukula bambeni na bo diaka ve.)

III. Kulonga lesu yai—

Kuyantika lesu :

Mwana mosi vandaka na mpangi na bwala ya nkaka distance ya 2 km ti yandi. Yandi zabaka nzila, yo yina, lumbu mosi yandi simbaka nzila kukwenda kutala mpangi. Kansi na nima ya ntangu fioti, yandi lembaka. Yandi vutukaka na bwala. Yandi kudilosaka na zulu ya mbeto. « O, mono me lemba, » yandi tubaka. « Dikulu na mono mpasi. »

Bana, nki beno banza ? Keti muntu yina kumaka na kutala mpangi na yandi? (Ikele ve. Yandi simbaka nzila, kansi yandi landaka yo ve tii na nsuka na yo. Yo yina, yandi vandaka ve na mpila kusolula ti mpangi na yandi.

Bantu ya Israele me yantika kulanda Nzambi. Keti bo ta landa kaka ? To, keti bo ta vila nzila ? Beto ta mona na lesu yai.

Developpement—Malongi ya nene ya lesu yai na bandambu 3 :

3.1 Bantu ya Israele yantikaka kukula bantu ya ntoto Kanana bonso Nzambi songaka bo kusala ; kansi, bo landaka ve kusala yo tii na nsuka. Yo yina, bantu ya Kanana yantikaka kuyangisa bo. Bazuzi 1 :21, 27-31, 34

Tangila bana :

1 :21 Kansi bantu ya dikanda ya Benyamini kukaka ve kukula bantu ya Yebusi... na bwala Yerusalemi...

27 Bantu ya dikanda ya Manase kukaka ve kukula bantu yina vandaka kubikala ya babwala....

28 Bantu ya Kanana bikaka kuzinga na ndambu yina. Ata bantu ya Israele kumaka ngolo mingi, bo kukaka ve kukula bo yonso ; bo pesaka bo kisalu ya ngolo kusalaka.

29 Bantu ya dikanda ya Efrayimi kukaka ve kukula bantu ya Kanana ...

30 Bantu ya dikanda ya Zabuloni kukaka ve

kukula bantu ya Kanana yina vandaka kubikala na babwala ...

31 Bantu ya dikanda ya Asere kukaka ve kukula bantu ....

34 Bantu ya dikanda ya Dani, ... bantu ya Amore pesaka bo nzila ve na kukulumuka na nseke.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Keti bantu ya Israele kukaka kukula bantu yonso ya Kanana, to bo kukaka ve?
(Bo kukaka ve kukula bo yonso.)

Niveau Primaire :

- ? Kaka dikanda mosi kukaka ve, to makanda mingi kukaka ve kukula bantu ya Kanana?
(Bantu ya makanda mingi.)

Niveau Secondaire :

- ? Ata ntangu Israel kumaka ngolo, bo kulaka bantu ya Kanana ve, kansi bo salaka nki ti bo ?
(Bo pesaka bo kisalu ya ngolo kusala. Bo kumisaka bo bampika na bo.)
- ? Na nima dikanda ya Dani pesaka nzila sambu bantu ya Amore kuzinga na kati na bo, bantu ya Amore salaka bo nki ?
(Bo pesaka bo nzila ve kukulumuka na nseke. Bo fweti bikala kaka na bangumba.)

Bana sala bageste :

Tula bana na bandambu zole : ndambu mosi sala bonso Israele, ndambu mosi bonso bantu ya Kanana. Konso mwana ya Israele songa mwana ya Kanana na musapi. Yandi tuba nde : ‘Mono ke bika nge zinga na ntoto na beto.’ Nswalu, bana

ya Kanana pusa bana ya Israele, bo tuba nde : ‘Beno kwenda kuzinga na bangumba. Kwisa ve na nseke. Yo kele ya beto.’

✍ Bana yimba ti kina :

Bo kulaka ve bantu mingi ya Kanana, Bantu yina yangisaka bo kaka.

3.2 Wanzio ya Nzambi nganinaka bo sambu bo me lemfuka ve. Yandi nde : Nzambi ta kula bambeni na bo diaka ve. Bazuzi 2 :1-5

Tangila bana :

2 :1 Wanzio ya Mfumu Nzambi ...

kwisaka... Yandi tubaka na bantu ya Israele nde :

2 Beno fweti wakana ve na bantu yina ke zingaka na ntoto yai, beto fweti fwa-fwa bamesa-kimenga na bo.’ Kansi beno me lemfuka ve, beno me sala ve mambu ya Mono songaka beno.”

3 Yo yina, Mono ke songa beno ntangu yai nde Mono ta kula ve bantu yai na ntwala na beno. Bo ta vandila beno bonso mitambo, bo ta benda-benda beno na kusambila banzambi na bo.”

4 ...bantu yonso ya Israele yantikaka kudila.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Nani songaka bantu ya Israele nde bo me lemfuka ve na Nzambi ?
(Wanzio ya Nzambi)
- ? Bo salaka nki na nima wanzio me tuba na bo ?
(Bo yantikaka kudila.)

Niveau Primaire :

- ? Bantu ya Kanana ya vandaka kuzinga na kati na bo, wanzio songaka nde bo ta sala nki ?
(Benda bo kusambila banzambi na

bo ya kiteki)

Niveau Secondaire :

- ? Bantu yina ta vanda bonso nki sambu na bantu ya Israele ?
(Bonso mitambo)
- ? Nzambi zolaka nde bo sala nki ti bantu yina ya Kanana, ti bo sala nki ti bo ve ?
(Bo fweti fwa-fwa bamesa-kimenga na bo, ti bo fweti wakana ti bo ve.)
- ? Sambu na nki nge banza bo vandaka kudila?
(Sambu bo me lemfuka ve, ti masumu yina me kanga bo.)

Bana sala bageste :

Mwana mosi kwisa bonso wanzio, yandi sala bageste bonso yandi ke songisa bana ya nkaka. Bo yonso yantika kudila.

Bana yimba ti kina :

Bantu yonso dilaka, sambu masumu me kangaka bo.

3.3 Mpidina yantikaka cycle ya kuvila nzila, kubinga Nzambi, kuguluka na zuzi, ntangu ya ngemba, kuvila nzila diaka. Bazuzi 2 :16-23

Tangila bana :

2 :16 Yo yina, Mfumu Nzambi tulaka bazuzi na kuvanda bamfumu ya bantu ya Israele, ebuna bazuzi yango gulusaka bo na maboko ya bamiyibi.

17 Kansi bantu ya Israele wilaka bazuzi na bo ve. Bo salaka Mfumu Nzambi mubulu, bo sambilaka banzambi ya nkaka. Bo bikisaka nswalu nzila...

18 ....Mfumu Nzambi vandaka kuwila bo mawa ntangu bo vandaka kudila-dila sambu na bampasi ya bambeni vandaka kumonisa bo.

19 Kansi, kana zuzi kufwa, bantu ya Israele

salaka diaka masumu ya mbi...; bo vutudilaka diaka na kusadila ti kusambila banzambi ya banzenza, bo vandaka kaka ntu-ngolo, bo zolaka ve kubikisa bifu na bo ya mbi.

20 Ebuna Mfumu Nzambi vandaka kuwila bo diaka makasi...

21 Yo yina, Mono ta kula diaka ata bantu ve bayina vandaka na ntoto ntangu Yozue kufwaka.

22 Bantu yai ta songaka Mono kana ya kieleka bantu ya Israele me zola lemfuka na Mono....

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Nzambi pesaka banani sambu na kutwadisa bo—bazuzi to bantotila?
(Bazuzi)

Niveau Primaire :

- ? Keti bantu zolaka kuwa bazuzi yina ya Nzambi tindaka ?
(Ikele ve.)
- ? Nzambi waka bo nki ntangu ?
(Ntangu bo dilaka na Yandi.)

Niveau Secondaire :

- ? Nzambi sadilaka ntangu yai kusonga nki ?
(Kana bo ta lemfuka na Yandi)

Bana sala bageste :

Bana sala bacercle ya nene na maboko sambu na kusonga nde bantu salaka mbi, Nzambi pesaka bo ndola na maboko ya bambeni, bo dilaka na Yandi, Yandi waka bo ti tindilaka bo zuzi, yandi gulusaka bo ti ntangu ya ngemba landaka—diaka ti diaka ti diaka.

Bana yimba ti kina :

Bo salaka mbi, diaka ti diaka.

Nzambi pesaka ndola, diaka ti diaka.

Bo dilaka na Nzambi, diaka ti diaka.
Nzambi wilaka bo mawa, diaka ti diaka.
Yandi pesaka bo zuzi, diaka ti diaka.
Ntangu ya ngemba landaka, diaka ti diaka.

>|< Kumanisa malongi :

Bantu ya Israele yantikaka mbote kukula bantu
ya Kanana bonso Nzambi songaka bo kusala.
Kansi bo landaka ve kumanisa mambu yina.
Yo yina, bantu ya bo bikisaka na ntoto
telamaka kupesa bo mpasi. A, kana bo landaka
kusala mpila ya bo yantikaka kusala !
Bampasi mingi zolaka kusimba bo ve.

Longa verse ya bubuyai :

*Benó me ndimaka Yesu Kristo bonso Mfumu na
beno, yo yina beno fweti zinga na kimvuka ti
Yandi.*

Kolosai 2 :6

Kuyantika ikele kundima Yesu. Kulanda ikele
kuzinga lumbu na lumbu na kimvuka ti Yandi.

Devoir sambu na bakristo :

Devoir mono me pesa beno bakristo, yo yai :
Landa kusamba Yesu konso lumbu, ti landa
kulemfuka na Yandi, kaka na dimanche
mpamba ve, kansi lumbu na lumbu.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Keti nge me ndima Yesu Kristo na ntima na
nge ? Kana ve, Nzambi ke kinga nge. Yandi
pesaka Mwana na Yandi Yesu Kristo sambu na
nge. Binga Yandi na ntima na nge sesepiyai,
lomba Yandi kugulusa nge. Kana nge ke na
mfunu ya lusadisú na mambu yina, nge lenda
bikala na nima ya ecodime, beto ta solula.

==NSUKA YA LESO 2

Kana ntangu lunga :

Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na
nsuka ya mukanda yai.

Leso 4. Bazuzi ya ntete telamaka.

Bazuzi 3

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Beto bantu ya Nzambi ndima kaka mukristo ya nkaka na mambu ya dibala. Beto sala ve kinduku ti mumpani ya lenda twadisa beto na dibala.

Moniteur, kusala na ntwala :

Na partie 3.4 Tangila bana, baverse kele nda ya kutanga. Sosa mutangi mosi ya mbote. Pesa yandi mukanda yai sambu yandi sala pratika na ntwala. Sola ndambu bana ti yidika mwa-seneti ya ta songa bana ya nkaka nki kele kusalama. Bo yonso sala pratika na ntwala.

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

14 Beno kwenda kuvukana ve ti bamimpani, sambu mambu ya mutindu yina lenda salama ve. Nki mutindu mambu ya mbote lenda vukana ti mambu ya mbi ? Nki mutindu mwini lenda vukana ti mpimpa ?

15 Nki mutindu Kristo lenda wakana ti Satana ?

2 Korinto 6 :14-15a

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

Mawa, Mawa

Nani Ta Lemfuka ?

Nsinga ya bansinga tatu, verse ya iya

(Beto kwela kaka mukristo 3x

Makwela ya kiese !)

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto lombaka beno bakristo kulanda Yesu ti kusamba Yandi konso lumbu.

Nani tulaka ngolo kusala yo?

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

Beto me mona nde ntangu bantu ya Israele kotaka nsi ya Nzambi silaka bo, bo bikisaka bantu ya nkaka ya mbi kuzinga muna. Bantu yina pesaka bo mpasi mingi, bo mpi vandaka kuniokula bo. Beto monaka nde yai salamaka kaka mbala mosi ve, kansi diaka ti diaka. Ntangu bantu dilaka na Nzambi, Yandi sadisaka bo. Mpila Yandi sadisaka bo vandaka kutindila bo zuzi sambu yandi nwanisa bambeni yina.

III. Kulonga lesa yai—

Kuyantika lesa :

Bubuyai beto ta mona bantu ya ntete ya Nzambi bingaka bonso bazuzi sambu na kusadisa bo.

Developpement—Malongi ya nene ya lesa yai na bandambu 5 :

4.1 Nzambi vandaka na kikuma ya mbote kubika bambeni ya nkaka na kati na bo. Bazuzi 3 :1-5

Tangila bana :

1 Mfumu Nzambi bikisaka bantu ya nkaka na kuzinga na nsi ya Kanana sambu na kumeka bantu ya Israele ....

4 Kisalu ya bantu yai vandaka kumeka bantu ya Israele, sambu Mfumu Nzambi zolaka kuzaba kana bantu ya Israele ta lemfukila bansiku na Yandi ....

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

? Nzambi bikisaka bantu ya nkaka na kati na bo sambu na kufwa bo, to sambu na kumeka bo ?
(Kumeka bo)

Niveau Primaire :

? Nzambi zolaka kuzaba kana bo na

sala nki ?
(Lemfuka na bansiku na Yandi)

Niveau Secondaire :

- ? Keti beno lenda bambuka nki mutindu Nzambi songaka bo kuvanda ti bantu yina me bikala na ntoto ? Keti Yandi zolaka nde bo kwelana ti bo ?
(Ikele ve. Nzambi songaka bo kukwelana ti bo ve.)

Bana yimba ti kina :

Nzambi zolaka kuzaba (bana nangula diboko, songa na zulu)

Kana bo ta lemfuka, (bana songa na diboko ya kibakala)

To bo ta lemfuka ve. (bana songa na diboko ya kinkento)

Kana bo ta kwelana na bampani, (bana songa na diboko ya kinkento diaka)

To bo ta kwelana ve. (bana songa na diboko ya kibakala diaka)

Verse ya bubu yai :

[*Moniteur, ntangu yai, songa bana verse ya bubu yai. Tangila bo mbala mosi. Na nima, bo tuba yo mbala mosi. Beto ta vutuka na yo diaka.*]

14 *Beno kwenda kuvukana ve/ ti bamimpani,/ sambu mambu ya mutindu yina/ lenda salama ve./ Nki mutindu mambu ya mbote/ lenda vukana ti mambu ya mbi ?/ Nki mutindu mwini/ lenda vukana ti mpimpa ?/*

15 *Nki mutindu Kristo/ lenda wakana ti Satana ?/*

2 Korinto 6 :14-15a

4.2 Bantu ya Israele kwendaka nswalu kusala masumu kukwelana ti bantu yina.

Bazuzi 3 :6-7

Tangila bana :

6 *Bo vandaka kwelana ti bantu yai, bo vandaka mpi kusambila banzambi na bo.*

7 *Bantu ya Israele vilaka Mfumu Nzambi, Nzambi na bo ...*

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Nzambi zolaka ve bo kwelana ti bantu ya Kanana. Bo wilaka Nzambi, to bo wilaka Yandi ve?
(Bo wilaka Yandi ve.)

Niveau Primaire :

- ? Na nima kukwela bantu ya Kanana, bantu yina twadisa bo kusala nki ?
(Kusambila biteki na bo.)

Niveau Secondaire :

- ? Bantu ya Israele kwendaka nswalu kusala mambu tatu ya mbi. Nki masumu yina tatu ?
(1. Kukwelana na bantu ya Kanana, 2. Kusambila biteki na bo, 3. Kuvila Mfumu Nzambi.)

Bana sala bageste :

Bana songa bageste kusonga mawa ya Nzambi na mpila bantu ya Israele vandaka kusala.

Bana yimba ti kina :

Tula bana na bandambu zole. Mosi yimba partie ya ntete, ti mosi yimba “Mawa ! Mawa ! »

Bo kwelanaka na mimpani. Mawa ! Mawa !
Bo sambilaka biteki. Mawa ! Mawa !

Bo vilaka Mfumu Nzambi. Mawa ! Mawa !
Mawa !

4.3 Nzambi pesaka bo Zuzi ya ntete Otniele kugulusa bo na mbeni, basoda ya Mezopotamia. Bazuzi 3 :8-11

Tangila bana :

8 Yo yina, Mfumu Nzambi wilaka bo makasi. Yandi pesaka bo na maboko ya Kushani... ntotila ya nsi ya Mezopotamia. Bo vandaka bampika na yandi bamvula nana.

9 Bantu ya Israele didilaka Mfumu Nzambi sambu Yandi sadisa bo, ebuna Yandi tindilaka bo Otniele... sambu na kukatula bo na kimpika.

10 Mpeve ya Mfumu Nzambi simbaka Otniele, yandi kumaka zuzi ya bantu ya Israele...Mfumu Nzambi sadisaka yandi na kubedisa ntotila Kushani...

11 Ntoto vandaka na ngemba bamvula makumi iya (40). Na nima, Otniele ...kufwaka.

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Bo me kwelana na mimpani. Keti Nzambi vandaka na yo kiese, to kiese ve?
(Kiese ve.)

Niveau Primaire :

- ? Nki ndola Nzambi pesaka bo sambu bo kwelaka mimpani ya Kanana ?
(Yandi pesaka bo na maboko ya mfumu ya nsi ya nkaka, bo kuma bampika na yandi bamvula nana.)
- ? Na mpasi na bo, bantu ya Israele salaka nki ?
(Bo didilaka Mfumu Nzambi, Yandi sadisa bo.)
- ? Nzambi tindaka nani kuvanda zuzi kukatula bo na kimpika ?
(Otniele)

Niveau Secondaire :

- ? Bo vandaka bampika bamvula ikwa, ti bo vandaka na ngemba bamvula ikwa ?
(Bamvula 8 na kimpika, bamvula 40

ya ngemba)

- ? Zuzi Otniele katulaka bo na kimpika nki mutindu ?
(Yandi bedisaka Mfumu Kushani ya tulaka bo na kimpika.)
- ? Nki mutindu zuzi Otniele vandaka na ngolo kusala mpidina ?
(Mpeve ya Nzambi simbaka yandi.)

Bana sala bageste :

Bana songa bageste bonso bo ke didilaka Mfumu Nzambi kusadisa bo.

Bana yimba ti kina :

Bantu sala mbi. Mawa ! Mawa !
Bo kumaka bampika. Mawa ! Mawa !

Bo didilaka Nzambi. Kiese ! Mingi !
Yandi pesaka bo zuzi. Kiese ! Mingi !

Otniele katulaka bo na kimpika. Kiese !
Mingi !
Ngemba bamvula makumi iya. Kiese ! Kiese
Mingi !

4.4 Zuzi ya zole Ehudi kugulusa bo na mbeni Moabi. Bazuzi 3 :12-30

Tangila bana ti songa mwa seneti :

[*Moniteur, baverse yai kele mwa-nda. Mutangi ya mbote ya me sala pratika, yandi tanga yo. Ntangu yandi ke tanga, bana ya nkaka sala mwa-seneti kusonga nki me salama.*]

12 Bantu ya Israele salaka diaka masumu na Mfumu Nzambi. Yo yina, Mfumu Nzambi salaka na mpila nde Egloni, ntotila ya nsi ya Moabi, kunwanisa bo....

14 ebuna bantu ya Israele kumaka bampika ya ntotila Egloni bamvula kumi na nana (18).

15 Ntangu yai, bantu ya Israele didilaka Mfumu Nzambi sambu Yandi sadisa bo, ebuna Yandi tindilaka bo Ehudi ...sambu na kukatula bo na kimpika...Bantu ya Israele tindaka yandi na kwenda kupesa bakado na Egloni, ntotila ya Moabi.

16 Ehudi salaka mbele ya makasi zole, (ya nda). Yandi kangisaka yo na nsi ya bilele na dikulu na yandi...

17 Ebuna yandi kwendaka kunatila ntotila Egloni bakado.

...19 ...Ehudi ...balulaka, yandi kwisaka kuvutuka na ntotila Egloni, yandi tubilaka yandi nde : "Mfumu, mono ke na mambu ya kinsweki ya kusonga nge."

Ntotila songaka bantu na yandi bo basika, bo bika yandi, ebuna bo yonso basikaka.

20 ...Ehudi kumaka penepene na yandi, ebuna yandi tubaka nde : « Mambu ya mono ke songa nge me katuka na Nzambi. » Mfumu telamaka na zulu ya kiti.

21 Ntangu yai, Ehudi basisaka ...mbele ... yandi kotisaka yo na divumu ya ntotila.

22 Mbele kotaka yonso ...yo dindaka na divumu, mafuta ya nitu fikaka yo...

23 Ebuna Ehudi basikaka...

24 Ntangu yandi me kwenda imene, bantu ya kisalu kwisaka, bo monaka nde bakielo kele ya kukanga...

25 Bo kingaka mingi mpenza, kansi ntotila kangulaka ve bakielo. Ba bakaka nsabi, bo kangulaka ...bo monaka nde ntotila...me fwa.

26 Ntangu bo vandaka kuinga-kinga, Ehudi vandaka me tina...

27 Ntangu yandi kumaka ...yandi bulaka mpungi sambu na kubinga bantu ya Israele...

28 Yandi songaka bo nde : « Beno landa mono, sambu Mfumu Nzambi me pesa bambeni na beno bantu ya Moabi, na maboko na beno. » Bo landaka yandi, ebuna ...

29 Na kilumbu yina, bo fwaka bantu ya Moabi kiteso ya mile kumi (10.000), bantu yina vandaka ngolo ti kikesa...

30 Katuka kilumbu yina, bantu ya Moabi kumaka bampika ya bantu ya Israele, ebuna ntoto vandaka na ngemba bamvula makumi nana (80).

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Ntangu bantu ya Israele didilaka Mfumu Nzambi, Yandi sadisaka bo, to Yandi sadisaka bo ve ? (Yandi sadisaka.)

Niveau Primaire :

- ? Nani vandaka zuzi ya Nzambi tindaka sambu na kusadisa bo ? (Ehudi)
- ? Nki mutindu Ehudi fwaka Mfumu Egloni ? (Yandi tubaka nde yandi vandaka na message ya kinsweki, bantu ya nkaka basikaka, yandi fwaka Egloni na mbele ya nda.)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki nge banza yo vandaka mpasi ve na kufwa basoda 10,000 ya Moabi ? (Sambu dezia bo me fwa Mfumu na bo, ti sambu Nzambi vandaka kupesa bo ngolo.)
- ? Na luyantiku, bantu ya Israele me kuma bampika ya Mfumu Egloni ya Moabi. Nki mutindu yo me baluka na nima Ehudi me gulusa bo ? (Bantu ya Moabi me kuma bampika na bo.)

✍ Bana yimba ti kina :

Egloni, mfumu, ya mafuta mingi

Tala mbele me kotaka na divumu ya nge ya nene.

Nge ta monisa bantu ya Nzambi mpasi diaka ve.

4.5 Zuzi ya tatu Shamgare kugulusa bo na mbeni Filistia. Bazuzi 3 :31

Tangila bana :

31 Shamgare...muntu yingaka Ehudi na kuvanda zuzi ya bantu ya Israele. Yandi mpi gulusaka bantu ya Israele. Yandi fwaka bantu ya Filistia nkama sambanu (600) na nti ya kutambusila bangombe.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Nani vandaka diaka zuzi ya sadisaka bantu ya Israele ?
(Shamgare)

Niveau Primaire :

- ? Nani bantu ya vandaka kupesa bo mpasi mbala yai ?
(Bantu ya Filistia)

Niveau Secondaire :

- ? Shamgare gulusaka bantu ya Israele nki mutindu ?
(Yandi fwaka basoda ya Filistia 600 na nti ya kutambusila bangombe.)

Bana sala bageste :

Bana sala bonso bo ke simba nti ya kutambusila bangombe, ke nwanisa bantu ti yo. [Moniteur, konso ntangu ya bana sala bageste bonso kunwana, keba mbote nde bo pesa mpasi ve na mwana ya nkaka. Beto zola ve mwana kulwala.]

Bana yimba ti kina :

Shamgare gulusaka Israele na nti ya kutambusila bangombe.

>|< Kumanisa malongi :

Mambu mingi ya mpasi kwisilaka bantu ya Israele, yonso sambu bo buyaka kulemfuka na nsiku Nzambi me pesa bo nde bo kwelana ve ti mimpani ya Kanana. Ntangu bo didilaka Nzambi, Nzambi pesaka bo zuzi, ti pesaka

yandi ngolo kusadisa bo. Kansi bo zolaka kukota mpasi yai yonso ve kana bo kwelana na bantu ya nkaka ya zolaka Nzambi.

Verse ya bubu yai :

[Moniteur, ntangu yai, bana lenda tuba verse ya bubu diaka kiteso ya mbala 5 to 6 sambu bo longuka yo mbote ti simba yo na ntima.]

14 *Beno kwenda kuvukana ve/ ti bamimpani,/ sambu mambu ya mutindu yina/ lenda salama ve./ Nki mutindu mambu ya mbote/ lenda vukana ti mambu ya mbi ?/ Nki mutindu mwini/ lenda vukana ti mpimpa ?/*

15 *Nki mutindu Kristo/ lenda wakana ti Satana ? /*

2 Korinto 6 :14-15a

Devoir sambu na bakristo :

Beto me mona nde Nzambi zola bantu na Yandi kukwelana kaka na bantu na Yandi. Mono zaba nde beno bakristo ta kwela ve na mposi yai. Yai kele mambu ya ta salama kana nge me yela. Kansi yo kele mfunu kuyidika ntima ntangu yai nde kana ntangu me lunga, nge fweti kwela kaka mukristo. Beno bajeune, sala ve kinduku ya ngolo-ngolo na muntu ya kele mukristo ve. Beno babakala, yindula ve kitoko ya bankento ya zaba Nzambi ve.

Devoir mono ke pesa beno na mposi yai kele kusamba nde lumbu mosi, Nzambi twadisa nge na mukristo ya ngolo ya Yandi me sola sambu na nge.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Beto me tuba nde mukristo lenda kwela kaka mukristo. Kansi nge mosi, keti nge ikele mukristo? Keti nge me yamba Yesu Kristo bonso Mvulusi, na nge? Keti nge me tula Yandi ntima? Kana nge me kuma mukristo ntete ve, ntangu ya mbote bubuyai. Bikala na nima ya ecodime kana nge ke na mfunu ya lusadisu na mambu yai.

==NSUKA YA LESO 4

Kana ntangu lunga :

Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

Leso 5. Debora ti Baraki nungisaka basoda ya Kanana, Parti A

Bazuzi 4 :1-10, 12-16, 5 yonso

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Na bampasi na beto, beto kwenda nswalu kudidila Mfumu Nzambi, ebuna Yandi ta songa beto nki beto fweti sala, Yandi mpi ta sala na ngolo na Yandi sambu na kusadisa beto.

Moniteur, kusala na ntwala :

Sala carte kusonga cycle bonso yai, to sosa yo na koli na nge ya bafoto.

Dessiner shariote bonso yai, to sosa foto yina na koli na nge ya bafoto.

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

« Samba Mono, Mono ta wila nge; Mono ta songa nge mambu ya nene ti ya kuyituka ya nge me zabaka ntete ve. »

Yeremia 33 :3

Longuka yo, ti tula yo na nkunga ya nge lenda longa bana kuyimba.

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

Kwenda na Yesu
Lomba na Nzambi Kaka
Nzambi Kuwa na Suka

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo devoir kusamba nge na ntangu ya kulunga, Nzambi twadisa nge na nkento to bakala ya mukristo ya nge fweti kwela. Nani me samba mpidina na mposo me luta ? Bien. Mbote kulanda lombilu yina mbala na mbala, mpi kubambuka kutunga ve kinduku ya ngolo-ngolo ti muntu ya me yamba Yesu ve.

↑ **Kusala revisio ya baleso me luta :**

↑ Beto me mona bazuzi tatu ya me gulusa Israele na bambeni ya vandaka kuniokula bo. Bazuzi yina banani ? (Otniele, Ehudi, ti Shamgare)

↑ [*Moniteur, songa cycle ya bazuzi. Fika parti mosi ti lomba bana kutuba yo. Fika parti ya nkaka ti sala kiteso mosi.*]

III. Kulonga lesa yai—

Kuyantika lesa :

Ntangu ya mpasi me simba bwala ya Simba. Maladi vandaka kutambula mingi. Simba vandaka kulanda konseye yonso ya banganga vandaka kupesa, kansi ntima na yandi vandaka na ngemba ve. Nki yandi fweti sala ?

Bana, ntangu ya mpasi ke kwisila beto yonso. Nki beto fweti sala na ntangu ya mpasi ? Bubu beto ta mona nki bantu ya Israele salaka bu bantu ya Kanana vandaka kupesa bo mpasi. Beto ta yantika na Bazuzi kapu 4.

Developpement—Malongi ya nene ya leso yai na bandambu 4 :

5.1 Yabini mfumu ya Kanana niokulaka bo ngolo bamvula 20 ; na nima bo didilaka Mfumu Nzambi. Bazuzi 4 :1-3, 5 :6-7a, 8.

Tangila bana :

4 :1 Na nima ...bantu ya Israele salaka
diaka masumu na Mfumu Nzambi.

2 Mfumu Nzambi pesaka bo na maboko ya
Yabini, ntotila mosi ya bantu ya Kanana ....
Mfumu ya basoda na yandi vandaka Sisera...

3 Yabini vandaka na bapusu-pusu ya bibende
nkama uvwa (900) ; yandi niokulaka mpenza
bantu ya Israele bamvula makumi zole, ebuna
bantu ya Israele didilaka Mfumu Nzambi
sambu Yandi sadisa bo.

5 :6 Na ntangu (yina), bakomersa vandaka
kutambula diaka ve...bantu yina vandaka
kusala bavwayaze, bo vandaka kulanda banzila
ya fioti-fioti.

7 Babwala bikalaka ya mpamba na Israele,
bantu tina-tinaka yo...

8 ... bitumba yantikaka diaka. Keti bo zawaka
...bima ...ya bitumba ... ? (Ikele ve !)

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Keti bantu salaka diaka masumu, to bo
salaka yo ve?
(Bo salaka masumu diaka.)

Niveau Primaire :

- ? [Moniteur, songa carte ya cycle.] Nki
parti ya cycle ke songa nde bo salaka
masumu diaka ?
(Vila Nzambi, Sambila biteki)
- ? Sambu bo me sala masumu, Nzambi
pesaka bo na maboko ya nani ?
(Yabini, mosi ya bamfumu ya Kanana)

- ? Mfumu ya basoda ya Yabini, nani ?
(Sisera)

Niveau Secondaire :

- ? Nki ke songa nde basoda ya Sisera
vandaka ngolo ?
(Bo vandaka na bapusu-pusu 900 ya
bibende.)

- ? [Moniteur, songa foto ya shariote.]

Nki mutindu nge mona nde bashariote
ya bibende lenda sadisa basoda ya
Sisera ?

(Yo pesa ndambu proteksio sambu
batolo-tolo lenda ve simba soda ya kele
na kati, mpi yo ke kwenda nswalu
sambu bampunda kele kunata yo.)

- ? Sambu na nki nge banza bakomersa
vandaka kutambula ve ti bantu ya
vandaka kusala vwayaze vandaka
kusimba banzila ya fioti-fioti ?
(Sambu basoda ya Sisera vandaka
kuniokula bo na banzila ya nene.)

- ? Basoda ya Sisera vandaka na bashariote
ya bibende 900. Sambu na nki ata
ndambu bibende sambu na kusala bima
ya bitumba monikaka ve na kati ya
bantu ya Israele?
(Sambu basoda ya Sisera vandaka
kusimba bibende yonso.)

Bana sala bageste :

Bana yonso sala bageste bonso bo kele kutetika
na boma sambu na basoda ya Sisera.

Bana yimba ti kina :

Bo salaka mbi diaka, kuvila Nzambi na bo
Ebuna Nzambi ndimaka nde
Mbeni kuniokula bo. Mawa !

5.2 Nzambi tindaka Debora bonso zuzi ti profete ya nkento ntangu yina. Yandi bambukisaka Baraki kisalu ya Nzambi me pesa yandi kusala, kansi yandi ndimaka kaka kana Debora kwenda ti yandi. Ebuna

bo wakanaka. Bazuzi 4 :4-9**Tangila bana :**

4 :4 Na ntangu yina, profete mosi ya nkento zina ...Debora...vandaka kuzenga makambu na kati ya bantu ya Israele....

6 Kilumbu mosi, Debora bingaka Baraki... yandi tubaka na yandi nde : « Mfumu Nzambi...ke songa nge mambu yai : Sola bantu mile kumi (10,000) ...nata bo na zulu ya ngumba ya Tabor.

7 Mono ta sala na mpila nde Sisera, mfumu ya basoda ya Yabini, yandi kwisa kunwanisa beno na basoda na yandi ti na bapusu-pusu na yandi kuna na nzadi ya Kishoni. Mono ta pesa bo na maboko na nge.»

8 Baraki tubaka na Debora nde : “Kana nge kwisa ti mono nzila mosi, mono ta kwenda, kansi kana nge ta kwisa ve, mono mpi ta kwenda ve. »

9 Debora nde : « Mambu ve, mono ta kwenda ti nge...Mpidina Debora kwendaka ti Baraki...bantu mile kumi ndimaka na kwenda ti yandi...

? Yula bana --**Niveau Prescolaire :**

- ? Nzambi tubaka na nkento zina ya nani ?
(Debora)
- ? Nani ndimaka kukwenda kunwanisa basoda ya Sisera ti yandi ?
(Baraki ti basoda 10,000)

Niveau Primaire :

- ? Debora songaka Baraki nde nani vandaka kutinda yandi kunwana na Sisera ?
(Mfumu Nzambi)
- ? Baraki ndimaka kukwenda kana Debora kusala nki ?

(Kwenda nzila mosi ti yandi)

- ? Basoda ya Israele ikwa ndimaka kukwenda ti bo ?
(10,000)

Niveau Secondaire :

- ? Bambuka nde Sisera vandaka na bashariote ya bibende ya lenda kwenda nswalu. Bantu ya Israele kwendaka nki mutindu ?
(Na makulu kaka)
- ? Bantu ya Israele vandaka na nki kunwana ti yo ?
(Bima ya kibende ve. Kaka maboko, to mbala ya nkaka banti ti matadi.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke ndima mosi-mosi kukwenda kunwana na Sisera. Mosi-mosi, bo tuba nde, “Mono ta kwenda.”

Bana yimba ti kina :

Bo kwenda kunwanisa Sisera Debora ti Baraki twadisaka bo.

Bo kwendaka maboko mpamba.
Bo kwendaka na makulu.

5.3 Baraki bingaka basoda ti kwendaka na Ngumba Tabor ti bo 10,000, ebuna Sisera mfumu ya basoda ya Kanana kwendaka kutana ti bo na bapususupu ya kibende na yandi 900, ti basoda yonso na yandi. Bazuzi 4 :10, 12-13

Tangila bana :

4 :10 Baraki bingaka bantu ...na kwisa na Kedshi, ebuna bantu mile kumi (10,000) ndimaka na kwenda ti yandi. Debora mpi kwendaka...

12 Ntangu Sisera waka nde Baraki me kwenda na zulu ya ngumba ya Tabor,

13 yandi bingaka bantu na yandi yonso, bo

kwisa ... ti bapusu-pusu na yandi ya bibende nkama uvwa (900). Yandi songaka bo na kwenda na nzadi ya Kishoni.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Bantu yai vandaka kutana sambu na kusala nki ?
(Sambu na kunwana ti Sisera ti basoda na yandi)

Niveau Primaire :

- ? Bo kwendaka wapi ?
(Na nzadi Kishoni)

Niveau Secondaire :

- ? Bambuka nde, Nzambi me tuba nde Yandi ta sala nki (vs. 7) ?
(Yandi ta sala na mpila nde Sisera ta kwisa kunwanisa bo na nzadi yina. Nzambi me lungisa ndinga na Yandi.)

👤 Bana sala bageste :

Bana sala geste kusonga nde basoda ya Israele ti ya Sisera vandaka kuvukana na nzadi Kishoni. Diboko mosi songa Israele, diboko ya nkaka Sisera. Bo kangula maboko nene, nzadi Kishoni na kati. Malembe-malembe, bo kangisa maboko sambu bo kuma penepene na nzadi Kishoni na kati-kati.

👤 Bana yimba ti kina :

Nzambi bingaka Sisera na nzadi Kishoni.

5.4 Bantu ya Israele kwendaka kunwanisa basoda ya Kanana, ti bo yonso tinaka. Nzambi salaka sambu na kusadisa bo. Bazuzi 4 :14-16, 23, 5 :4, 20-22.

Tangila bana :

4 :14 Ntangu yai, Debora tubaka na Baraki nde : « Telama nge kwenda, Mfumu Nzambi Yandi mosi ke nata nge ! Bubu yai

*Yandi me pesa Sisera na maboko na nge ! »
Baraki ...*

15 ...yantikaka bitumba. Mfumu Nzambi kumisaka kisakasaka Sisera ti bapusupusu na yandi ti basoda na yandi. Sisera tulukaka na pusupusu na yandi, yandi tinaka na makulu.

16 Baraki landaka bapusupu ti basoda...bo fwaka-fwaka basoda yonso ya Sisera...

5 :4 Mfumu Nzambi...basikaka na ...kukulumuka na bangumba, ntoto yantikaka kutekita, matuti kubwisaka masa na yo, zulu nokisaka mvula,

20 Bambwetete mpi nwanisaka bambeni ya Israele, ko kuna na zulu yo nwanisaka Sisera.

21 Nzadi ya Kishoni...kitembo na yo nataka bo...

22 Ebuna bampunda kwisaka kuluta ntinu-ntinu, makulu na yo vandaka kubula-bula na ntoto.

23 Kilumbu yango yina Nzambi salaka na mpila nde bantu ya Israele kubedisa Yabini, mfumu ya bantu ya Kanana.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Bantu ya Israele nungaka na ngolo ya nani ?
(Mfumu Nzambi)

Niveau Primaire :

- ? Nki mutindu Nzambi sadisaka bantu ya Israele ?
(Yandi kumisaka basoda ya Sisera kisakasaka, Yandi tindaka mvula ya ngolo.)

Niveau Secondaire :

- ? Mvula salaka nki na basoda ya Sisera ?
(Yo salaka potopoto na mpila nde makulu ya bashariote na bo vandaka kubula-bula na ntoto. Yo nikisaka ntoto, ti mbala ya nkaka yina pesaka bo

boma. Yo fulusaka nzadi na mpila nde yo simbaka bo ti nataka bo na lufwa na bo.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo kele na shariote, makulu na yo me kangama na poto-poto. Bo ke na boma mingi.

Bana yimba ti kina :

Nzambi Yandi mosi nwanisaka bambeni na bo. Bapusu-pusu na bo kangamaka na potopoto ya ngolo.

>|< Kumanisa malongi :

Bantu ya Israele vandaka na mpasi mingi sambu bo me sala masumu na meso ya Nzambi. Kansi, ntangu bo bingaka Yandi, Yandi kwisaka kusadisa bo. Bible ke tuba nde ata bambwetete na zulu nwanisaka Sisera sambu na kusadisa bo. Bo nwanisaka Sisera maboko mpamba, ti bo nungaka sambu Nzambi sadisaka bo.

Ntangu nge kele na mpasi, keti nge ke kwenda nswalu kusosa lusadisu ya Nzambi ?

Bana yimba nkunga :

Bo yimba mosi ya bankunga ya ke kwenda nzila mosi ti lesu yai.

Verse ya bubu yai :

Bana tuba yo diaka mbala zole. Na nima, bo yimba yo na nkunga.

« *Samba Mono./ Mono ta wila nge;/ Mono ta songa nge mambu ya nene ti ya kuyituka/ ya nge me zabaka ntete ve./* »

Yeremia 33 :3

Devoir sambu na bakristo :

Devoir mono ke pesa beno bakristo, yo yai : Na mposo ke kwisa, konso ntangu ya mpasi ya mutindu bwila nge, kwenda nswalu kusosa

lusadisu ya Nzambi. Na nima, sala nswalu yina ya Yandi tula na ntima na nge. Landa kaka kubinga zina na Yandi.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Kana nge zaba ve kana nge kele mukristo, nge lenda zaba yo. Kaka binga Yandi kugulusa nge. Roma 10:13 ke songa beto nde konso muntu ya ta binga zina na Mfumu, yandi ta guluka. Kana nge ke na mfunu ya lusadisu na mambu yai, bika na nima ya ecodim, to mona beto na ntangu ya nkaka. Beto ta vanda na kiese kusadisa nge.

==NSUKA YA LESO 5

Kana ntangu lunga :

Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

Leso 6. Yaele kufwaka mfumu ya basoda ya Kanana.

Bazuzi 4 :11, 17-24.

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

[Moniteur, lesu yai kele nsuka ya lesu ya beto yantikaka na mposu me luta. Yo yina, kikuma, verse ti bankunga ta vanda kiteso mosi.]

Na bampasi na beto, beto kwenda nswalu kudidila Mfumu Nzambi, ebuna Yandi ta songa beto nki beto fweti sala, Yandi mpi ta sala na ngolo na Yandi sambu na kusadisa beto.

Moniteur, bambuka diaka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

« *Samba Mono, Mono ta wila nge ;/ Mono ta songa nge mambu ya nene/ ti ya kuyituka/ ya nge me zabaka ntete ve.* »/

Yeremia 33 :3

Bambuka yo, ti bambuka mpila nge me tula yo nkunga, sambu nge ta yimba yo diaka ti bana.

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Kwenda na Yesu
Lomba na Nzambi Kaka
Nzambi Kuwa na Suka

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposu me luta :

Na mposu me luta, beto pesaka beno bakristo devoir kubinga Nzambi, kusosa lusadisu na Yandi na ntangu ya mpasi. Nani me mona mpasi na kati ya mposu yai, ti yandi me binga zina ya Nzambi ? Nani ta songa beto mpasi ya yandi monaka ? Nani ta songa beto mpila Nzambi sadisaka yandi ?

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

Mono ta tuba histoire ya mposu me luta na mwa-nkufi. Konso ntangu mona kanga, beno

ta yika zina to ndinga ya ta lungisa dibanza yina. (Bamvutu kele na nsi)

Bantu ya Israele salaka diaka mbi na meso ya -- ----- . Yo yina, Nzambi pesaka bo na maboko ya bantu ya ----- . Mfumu na bo vandaka ----- ti mfumu ya basoda na bo ----- . Bo vandaka na bashariote ya ----- 900. Bantu ya Israele vandaka na kima ve, bo vandaka maboko ----- . Bo didilaka Mfumu Nzambi na mpasi na bo ti Yandi pesaka bo zuzi zina ya --- -- . Yandi songaka mfumu ya basoda na bo nde Nzambi zolaka bo kunwanisa Sisera. Zina ya mfumu yina ----- . Bo kwendaka ----- Sisera ti Nzambi sadisaka bo. Yandi tindaka ----- ya ngolo. Potopoto kumaka mingi, yo kangaka --- -- ya bashariote. Nzadi Kishoni ----- , ebuna yo simbaka bo, yo fwaka bo yonso na masa. Bantu ya Israele nungaka na ngolo ya ----- .

Bamvutu : Nzambi. Kanana. Yabini, Sisera. Bibende. Mpamba. Debora. Baraki. Kuhnwanisa. Mvula. Makulu. Fulukaka. Nzambi.

III. Kulonga lesu yai--

Kuyantika lesu :

Bantu ya Israele nungaka lumbu yina. Bo ta fwaka ve na masa, bo yonso tinaka. Mfumu na bo Sisera mpi tinaka. Kansi kana yandi zinga, yandi ta benda bantu ya nkaka kukwisa kunwanisa bo na lumbu ya nkaka. Nioka, bo fweti zenga ntu na yo. Yo ta lunga ve nde Sisera kuzinga. Bubu yai beto ta mona mpila Nzambi sadisa bo na mambu yina.

Developpement—Malongi ya nene ya lesu yai na bandambu 4 :

6.1 Yaele yambaka Sisera kupema na nzo na yandi bonso yandi vandaka nduku to mpangi. Bazuzi 4 :17-19

Tangila bana :

 17 Sisera tinaka tii na nzo ya ntenta ya Yaele, nkento ya Ebere ...sambu fami ya Ebere ti mfumu Yabini ...bo vandaka kuwakana mbote.

18 Yaele basikaka na nzo, yandi kwendaka kukutana na Sisera, yandi tubaka na yandi nde : « Kota awa, mfumu na mono ; kwisa kota na nzo na beto, kuwa boma ve...

19 Sisera tubaka na yandi nde : « Pardo, mono ke wa nzala ya masa ; pesa mono ndambu ya masa ; mono nwa. » Yaele kangulaka dibungu ya mabele, yandi pesaka yandi, ebuna yandi fikaka yandi bulanketi.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Sisera kwendaka kubaka repos na ntenta ya nani ?
(Ya nkento Yaele)

Niveau Primaire :

- ? Yaele yambaka yandi bonso mbeni to bonso nduku ?
(Bonso nduku to mpangi)
- ? Yaele pesaka Sisera nki ya kunwa ?
(Dibunga ya mabele)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki nge banza Sisera lalaka mpongi ya ngolo ?
(Yandi ke nwana ngolo, me tina nswalu, yo yina yandi vandaka me lembe mingi. Yo sadisaka mpi nde yandi kunwanaka mabele ti lalaka na nsi ya bulanketi ya pesaka tiya na nitu.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke pesa muntu mabele ya kunwa, ke fika yandi bulanketi.

Bana yimba ti kina :

O, Sisera, nge ke mona kiesse
Na nsi ya bulanketi
Kansi, kinga, Sisera, kinga
Nge me nwanisa bantu ya Nzambi
Kinga, Sisera kinga

6.2 Bu Sisera vandaka kulala mpongi, Yaele fwaka yandi na pike ya nzo ya ntenta.

Bazuzi 4 :20-22

Tangila bana :

20 Sisera tubaka diaka na yandi nde :
« Bikala ka nge na munoko ya nzo ya ntenta ; kana muntu kwisa kuyula nge nde : 'Muntu kele ?', nge fweti vutula nde : 'Ikele ve.'

21 Sisera vandaka me lembe mingi, yo yina yandi lalaka mpongi ya ngolo mpenza. Ntangu yai, Yaele bakaka marto, yandi bakaka mpi pike mosi ya nzo ya ntenta...yandi kwisaka malembe-malembe ...Yandi tobulaka yandi pike na ntu, yo kotaka tii na ntoto, ebuna Sisera fwaka.

22 Na ntangu yo yina mpi Baraki...kwisaka kukuma. ...Yaele tubaka na yandi nde :
« Kwisa, mono ke songa nge muntu ya nge ke sosa. » Baraki kotaka na nzo, yandi monaka Sisera me lala na ntoto ya kufwa...

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Sisera vandaka muntu ya mbote, to ya mbi ?
(Ya mbi.)

Niveau Primaire :

- ? Yaele salaka nki na nima Sisera me lala mpongi ya ngolo ?
(Yandi fwaka yandi na pike ya ntenta.)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki nge banza Sisera songaka Yaele kutuba luvunu kana muntu kwisaka na ntenta kuyula kana muntu vandaka ?
(Yandi zabaka nde Baraki fweti landa yandi.)
- ? Ntangu Baraki kwisaka, Yaele salaka nki ?
(Yandi songaka yandi Sisera ya kufwa.)

 Bana sala bageste :

Sisera vandaka bonso nioka ya makasi. Kisalu na yandi kupesa bantu ya Nzambi mpasi. Bo sala bageste bonso bo ke fwa nioka, ke katula yandi ntu.

 Bana yimba ti kina :

Sisera, nge ta pesa mpasi na Israele diaka ve. Nzambi me zenga ntu ya nioka yai.

6.3 Bantu ya Israele nwanisaka Yabini tii bo fwaka yandi. Bazuzi 4 :24

Tangila bana :

 4 :24 Bo nwanisaka yandi ngolo mpenza tii kuna bo fwaka yandi.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Yabini vandaka muntu ya mbote to ya mbi ?
(Ya mbi. Yandi mfumu ya bantu ya Kanana ya nwanisaka bantu ya Israele.)

Niveau Primaire :

- ? Bantu ya Israele salaka nki na Yabini, mfumu yai ya Kanana ?
(Bo nwanisaka yandi tii bo fwaka yandi.)

Niveau Secondaire :

- ? Sisera, mfumu ya basoda, me fwaka. Sambu na nki Yabini fweti kufwa mpi ?
(Yandi Mfumu songaka bo kukwenda kunwanisa bantu ya Israele. Yandi Mfumu ya vandaka kuniokula bo.)

 Bana sala bageste :

Bana bageste ke songa yangalala sambu bo me nunga mvita yina yonso.

 Bana yimba ti kina :

Matondo na Nzambi, ee
Yandi me manisa bantu yai ya Kanana.

6.4 Debora ti Baraki yimbaka sambu na kumisa Nzambi. Bazuzi 5

[Moniteur, badetayi mingi ya nkunga yai, beto me kotisa yo dezia na kati ya lesa 4.]

5 :1-2c Na kilumbu yango yina, Debora ti Baraki...yimbaka nkunga yai nde :

...beno kumisa Mfumu Nzambi.

31 Ebuna ntoto vandaka na ngemba bamvula makumi iya (40).

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Yo yimbaka nkunga sambu na kutonda nani ?
(Mfumu Nzambi)

Niveau Primaire :

- ? Nani yimbaka nkunga na Nzambi ?
(Debora ti Baraki)
- ? Na nima Nzambi nungisaka bo na mvita yai, bo vandaka na ngemba bamvula ikwa ?
(Bamvula 40.)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki nge banza Debora ti Baraki kumisaka Nzambi na mambu yai ?
(Sambu Yandi salaka sambu na kusadisa bo. Yandi tindaka mvula ya ngolo.)

 Bana sala bageste : **Bana yimba ti kina :**

Bana nangula maboko, bo yimba nkunga mosi

ya kupesa Nzambi nkembo.

>|< Kumanisa malongi :

Nzambi sadisaka bantu ya Israele na mvita yai sambu bo didilaka Yandi. Beto mpi, kana beto dila na Nzambi, Yandi ta kuwa beto, Yandi ta sadisa.

Verse ya bubu yai :

[Moniteur, bana tuba yo mbala mosi diaka, bo yimba yo diaka.]

« Samba Mono, Mono ta wila nge ;/ Mono ta songa nge mambu ya nene ti ya kuyituka/ ya nge me zabaka ntete ve. /»

Yeremia 33 :3

Bana yimba nkunga :

[Moniteur, bana yimba mosi ya bankunga ya ke kwenda nzila mosi ti lesu yai.]

Devoir sambu na bakristo :

Bana bakristo, na mposu yai beto ke pesa beno devoir kaka bonso mposu me luta. Yo kele mfunu mingi. Na konso mpasi na mposu yai, binga Nzambi Yandi kusadisa nge.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Bambuka nde, kana nge mosi zaba Yesu ntete ve, nge lenda binga Yandi konso ntangu ti songa Yandi nde nge kwikila Yandi, nge zola tula Yandi ntima. Lomba Yandi kugulusa nge. Yandi ke kinga nge.

==NSUKA YA LESO 6

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

Leso 7. Gedeon zolaka kutesa Nzambi mingi.

Bazuzi 6

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Beto ta vanda kuluta nswalu kuwila Ndinga ya Nzambi.

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

[*Moniteur, tula yo na nkunga ti bageste. Na nima bana tuba yo ndambu, bo ta yimba yo na bageste yina.*]

...Yesu nde... “Kiese na bantu/ yina ke waka nsangu ya Nzambi/ ti ke landaka yo !”

Luka 11 :28

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Ee, Mfumu, ee
Kana Beno Ke Zolaka Mono

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposu me luta :

Na mposu me luta, beno lombaka beno diaka kusosa Nzambi na konso mambu ya mpasi. Nani ta songa beto mpila yandi salaka yo na mposu yai ?

J Kusala revisio ya baleso me luta :

Na mposu me luta, beto monaka nde na nima Nzambi salaka kusadisa Baraki ti Debora kunungisa Mfumu mosi ya bantu ya Kanana, ntoto vandaka na ngemba bamvula 40.

III. Kulonga lesu yai--

Kuyantika lesu :

Bana yimba nkunga, « Ee, Mfumu, ee. »
Ntangu nge ke tanga na Ndinga ya Nzambi, to ntangu nge ke wa yo, keti ntima na nge me yilama kutuba “ee » na yonso ya Nzambi ta

songa nge ? Gedeoni zolaka kukwikila Nzambi, kansi yandi zolaka kuzaba ya kieleka nde yai vandaka Nzambi ya vandaka kutuba. Bubuyai beto ta mona bampila mingi ya yandi tesaka Nzambi.

Developpement—Malongi ya nene ya lesu yai na bandambu 4 : [*kansi moniteur, tala nde 7.4 keke na bandambu 4 mpi.*]

7.1 Bantu ya Madiani pesaka Israele mpasi mingi sambu bo me vila Nzambi. Bazuzi 6 :1-6a

Tangila bana :

6 :1 Bantu ya Israele salaka diaka masumu na Mfumu Nzambi, yo yina Yandi pesaka bo na maboko ya bantu ya Madiani bamvula nsambwadi (7).

2 (Bo) niokulaka bantu ya Israele ngolo mpenza, ebuna bo yantikaka kutina-tina na kati ya bangumba, bo bumbanaka na mabulu ya matadi...

3 Konso ntangu bantu ya Israele vandaka kukuna bilanga na bo, bantu ya Madiani vandaka kwisa kunwanisa bo nzila mosi na ...bantu ya nkaka yina vandaka kubikala....

4 Bo vandaka ...kufwa-fwa bima ya bilanga ...kubaka-baka bima yonso ya kudia ya bantu ya Israele :mameme, bangombe, bampunda. Bo bikisaka ata kima ve.

5 Bo vandaka kwisa ....mingi mpenza bonso bampasu...mpila ya kutanga bo vandaka ve....

6a Bantu ya Israele kumaka bansukani mpenza sambu na bantu ya Madiani.

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

? Bantu ya Madiani pesaka bo mpasi bamvula ikwa ?
(Bamvula 7)

? Bana ya Israele vandaka kutina wapi ?

(Na bangumba)

Niveau Primaire :

- ? Sambu na nki Nzambi pesaka bantu ya Madiani nzila kuniokula bantu ya Israele ?
(Sambu bo me sala mbi diaka na Nzambi)
- ? Bantu ya Israele vandaka kudibumba wapi ?
(Na mabulu na matadi. Na français beto binga yo « cave ».)
- ? Bantu ya Madiani bakaka nki bima ya bantu ya Israele ?
(Madia yonso ya bilanga na bo, bambisi yonso na bo, bima yonso.)
- ? Sambu na bantu ya Madiani, bantu ya Israele kumaka nki mutindu ?
(Bansukami)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki Bible ke binga bantu ya Madiani bampasu ?
(Sambu bo kwisaka mingi, mpila kukanga bo vandaka ve, ti bo bakaka bima yonso)

Bana sala bageste :

Bana dila bonso bo me mona nde bantu ya Madiani me manisa bilanga na bo yonso.

Bana yimba ti kina :

Bo me sala mbi, ebuna.
Bambeni me niokula bo. Diaka !

7.2 Bantu ya Israele didilaka Nzambi, yo yina Yandi tindaka bantu kusadisa bo— profete ti zuzi. Bazuzi 6 :6b-12

Tangila bana :

6b-7 Bo didilaka Mfumu Nzambi sambu na kusadisa bo ti kukatula bo na maboko ya bantu ya Madiani,

8-9 ebuna Mfumu Nzambi tindaka bo profete mosi na kusonga bo nde...

10 Mono songaka beno nde Mono kele Mfumu Nzambi...na beno. Beno lenda sambila ve banzambi ya bantu ya Amore na ntoto ya beno ke zinga. Kansi beno wilaka Mono ve.”

11 Wanzio ya Mfumu Nzambi kwisaka na (sika Gedeoni) ...vandaka ke tuta ble na dibulu ya bo ke kamunaka bambuma ya vinu...sambu bantu ya Madiani kumona yandi ve.

12 Wanzio ya Mfumu Nzambi kwisaka kumonika na yandi, yandi tubilaka yandi nde : “Nge soda ya kikesa, Mfumu Nzambi ke vandaka ti nge !”

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Ntangu bo didilaka Nzambi, Yandi waka bo, to Yandi waka bo ve ?
(Yandi waka bo.)

Niveau Primaire :

- ? Nzambi sadisaka nani kusonga bo mbi na bo ?
(Profete)
- ? Mbi na bo vandaka nki ?
(Bo me samba banzambi ya kiteki ya bantu ya Amore.)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki nge banza wanzio bingaka Gedeoni “soda ya kikesa” ?
(Sambu Nzambi zolaka kupesa yandi ngolo kununga bantu ya Madiani. Yandi ta kuma soda ya kikesa na ngolo ya Nzambi.)

Bana sala bageste :

Bana sala geste bonso bo kele Gedeoni, ke tuta ble na sika ya kinsweki. Yandi ke tala-tala, na boma nde bantu ya Madiani mona yandi, kwisa kusimba ndambu ya ble na yandi. Nswalu, yandi mona wanzio, yandi yituka ngolo.

Bana yimba ti kina :

Gedeoni, ata nge ke bumbana na boma,
Nge ta kuma soda ya kikesa
Na ngolo ya Nzambi.

7.3 Gedeoni ndimaka nswalu ve kubinga ya Nzambi. Bazuzi 6 :13-16

Tangila bana :

14 Mfumu Nzambi tubaka na (Gedeoni)
nde : « kwenda...katula bantu ya Israele na
maboko ya bantu ya Madiani, Mono muntu me
tinda nge. »

15 Gedeoni nde : « Pardo Mfumu Nzambi, nki
mpila mono ta kuka kugulusa Israele ? bantu
ya fami na mono, beto kele ka beto ngolo ve,
ebuna mono mpi, mono kele leki mpenza.

16 Mfumu Nzambi nde : “Mono ta vanda ti
nge, nge ta manisa bantu ya Madiani ... »

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Nani vandaka kutinda Gedeoni
kunwanisa bantu ya Madiani ?
(Mfumu Nzambi)

Niveau Primaire :

- ? Gedeoni monaka nde yandi lenda sala
yo ve sambu na nki ?
(Fami ya yandi nene ve, yandi leki)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki Nzambi tubaka nde
Gedeoni lenda sala yo ?
(Sambu Yandi Nzambi ta vanda ti
yandi)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo kele Gedeoni, ke
zola ve kundima nswalu kubinga ya Nzambi.
Bo tala bonso yituka, bo tuba nde, “Ve, mono
leki. Ve, mono leki. »

Bana yimba ti kina :

Gedeoni, mbote nge wila
Ndinga Nzambi ke songa nge !

7.4 Gedeoni sosaka bidimbu, ye Nzambi songaka yandi bidimbu 4 kusonga nde kieleka Nzambi me binga yandi na kunwana na bantu ya Madiani. Bazuzi 6 :17-40

Kidimbu ya ntete--makabu ya masa ya kuzikwa 6 :17-24

Tangila bana :

17 Gedeoni nde : « Kana Nge me ndima
mono, songa mono kidimbu nde Nge Mfumu
Nzambi muntu ke tuba na mono.

18 Kansi pardo, Nge kwenda ve, Nge kinga tii
kuna mono kwisa kunatila Nge makabu...

19 Ntangu yai, Gedeoni kwendaka kulamba...

20 Wanzio tubaka na yandi nde : “Tula mbisi ti
mampa na zulu ya ditadi yai, losila yo supu.”
Gedeoni salaka mpidina.

21 Ebuna wanzio simbaka mbisi ti mampa
...tiya basikaka na ditadi, yo yokaka mbisi ti
mampa. Na nima, wanzio kuvilaka....

24 Na kisika yina, Gedeoni tungilaka Mfumu
Nzambi mesa-kimenga...

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Gedeoni sosaka nki sambu yandi zaba
nde kieleka Nzambi me tuba na yandi ?
(Kidimbu)

Niveau Primaire :

- ? Gedeoni zolaka kusala nki ntete ?
(Kupesa makabu)
- ? Na makabu Gedeoni pesaka, wanzio
songaka yandi kulosa nki na zulu na
yo ?
(Supu)

- ? Kana muntu pesa makabu, na nima yandi losa supu ya masa na zulu na yo, keti nge banza tiya ta simba yo ? (Ikele ve. Kana tiya simba yo, yo fweti vandaka ya Nzambi.)

Niveau Secondaire :

- ? Tiya basikaka na ditadi ti yokaka makabu. Sambu na nki nge banza yai kele mfunu ? (Yo songa diaka nde Nzambi salaka yo, sambu tiya ke basika ve na matadi.)

Bana sala bageste :

Bana sala geste bonso bo ke lamba madia, bo ke tula yo makabu na zulu ya matadi, bo ke losa yo supu, bo ke mona tiya basika na ditadi, ke yoka yo.

Bana yimba ti kina :

Gedeoni, Nzambi me pesa kidimbu
Nge zaba Yandi me tuba.
Gedeoni, wila mbote
Ndinga ya Nzambi.

Kidimbu ya zole--kiteki ya vandaka na ngolo ve. 6 :25-32

Tangila bana :

25 ...Mfumu Nzambi songaka Gedeoni nde :
« ...Nge fwa-fwa mesa-kimenga ya nzambi
Baale yina ya tata na nge ke na yo...mpi kiteki
ya Ashera, nzambi ya nkento...

26 Na nima, nge tunga mesa-kimenga ya
mbote-mbote sambu na Mono Mfumu Nzambi
...na nge...Ebuna nge baka ngombe, nge pesa
yo makabu... kiteki ya Ashera ya nge zengaka,
nge ta sadila yo bankuni.”

27 Na kati ya bantu na yandi ya kisalu,
Gedeoni solaka bantu kumi, yandi salaka
mutindu Mfumu Nzambi songaka ... Yandi
salaka yo na mpimpa ... sambu yandi vandaka
kutina bantu...

28 ...ntangu bantu ya bwala telamaka, bo
monaka nde mesa-kimenga ya nzambi Baale ti

*kiteki ya Ashera ... bo me bwisa-bwisa yo. Bo
monaka mpi nde bo me pesa ngombe makabu
...na zulu ya mesa-kimenga ya mpa ya bo me
tunga pana.*

29 Bo kudyulaka bo na bo nde : “Nani muntu
me sala mambu yai ? » Bo ...monaka nde
kuvandaka Gedeoni...

30 Bo tubaka na Yoashi nde : “Basisa mwana
na nge, beto fwa yandi, sambu yandi me fwa-
fwa mesa-kimenga ya Baale ...mpi kiteki ya
Ashera...

31 Kansi Yoashi tubaka na bantu yonso yina
vandaka kuyangisa yandi nde : « Keti beno
bantu fweti nwanina Baale ...? ...

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Nzambi songaka Gedeoni yandi kufwa
nki ?
(Biteki ya tata na yandi ti mesa-
kimenga na bo)

Niveau Primaire :

- ? Na nima yandi kufwa biteki, yandi
fweti tunga nki ?
(Mesa-kimenga ya mbote na Mfumu
Nzambi)

Niveau Secondaire :

- ? Yandi salaka yo na mpimpa sambu na
nki ?
(Sambu na boma ya bantu)
- ? Ntangu bantu ya bwala monaka yo, bo
zolaka kusala nki ?
(Bo zolaka kufwa Gedeoni.)
- ? Nani tubaka na defense na yandi ?
(Tata na yandi)
- ? Yandi yulaka bo kestio, “Keti beno
bantu fweti nwanina Baale ?” Yandi
zolaka bo bakisa nki ?
(Nde kana Baale vandaka kieleka
nzambi ya vandaka na ngolo, muntu

lenda kufwa yandi ve, kansi yandi mosi
ta nwanina bo.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke zengaka biteki,
bo ke tunga mesa-kimenga na Nzambi.

Bana yimba ti kina :

Yai kidimbu ya zole,
Kusonga faiblesse ya biteki
Gedeoni, mbote nge wila
Ndinga ya Nzambi.

**Kidimbu ya tatu--dikanda ya dimeme ya
masa 6 :33-38**

Tangila bana :

*33 Ntangu yai, bantu ya Madiani...ti
bantu ya nkaka yina vandaka kubikala...bo
vukanaka kisika mosi, bo sabukaka nzadi ya
Yordani, bo kwisaka kutunga camp na bo....*

36 Gedeoni tubaka na Nzambi nde : « ...

*37 Tala, mono ke tandula mukanda ya
dimeme... Kana na mpimpa malulu kubwa
kaka na zulu ya mukanda ya dimeme, kansi
ntoto yonso kubikala ya kuyuma, mpidina mono
ta zaba nde mono me zwa kidimbu yina ke
songa nde Nge ta tinda mono na kugulusa
Israele mutindu Nge tubaka.”*

*38 Ebuna mambu yango kubwaka kaka
mpidina. Na kilumbu landaka, na suka
Gedeoni kwendaka kubaka mukanda ya
dimeme, yandi bwetaka yo, masa kufulukaka
bolo ya mvimba.*

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Gedeoni sadilaka nki kusosa kidimbu
ya nkaka ?

(Mpusu ya dimeme)

Niveau Primaire :

- ? Gedeoni lombaka Nzambi kusala nki
sambu na mpusu yina ?
(Na mpimpa, yo baka masa ya malulu,
ntoto na lweka na yo bikala ya
kuyuma.)

Niveau Secondaire :

- ? Nki vandaka nsuka ya mambu yai ?
(Nzambi salaka bonso Gedeoni lombaka.
Yandi mwetaka dilonga ya masa na
mukanda yina.

Bana sala bageste :

Bana sala geste bonso bo ke tula mukanda ya
dimeme na ntoto na mpimpa, bo ke mweta
masa mingi na yo na suka.

Bana yimba ti kina :

Gedeoni, bidimbu me lunga
Wila ndinga ya Nzambi !

**Kidimbu ya iya--dikanda ya dimeme ya
kuyuma 6 :39-40**

Tangila bana :

*39 Ebuna yandi tubaka na Nzambi nde :
« Kuwila mono makasi ve, mono ke yula Nge
diaka kidimbu ya nkaka na mukanda yai ya
dimeme. Na mbala yai, mbote mukanda ya
dimeme kuvanda ya kuyuma, kansi malulu
kubwa na ntoto mpamba.”*

*40 Na mpimpa yina, Nzambi salaka mambu ya
Gedeoni lombaka: mukanda ya dimeme
bikalaka ya kuyuma, kansi ntoto yonso polaka
na malulu.*

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Keti Gedeoni ndimaka kidimbu ya
Nzambi pesaka, to yandi lombaka

kidimbu ya nkaka ?
(Yandi lombaka kidimbu ya nkaka.)

Niveau Primaire :

- ? Nki kidimbu yandi lombaka mbala yai ?
(Nde Nzambi balula yo ; mukanda ya dimeme bikala ya kuyuma, kansi ntoto na lweka vanda na masa ya malulu.

Niveau Secondaire :

- ? Nzambi me pesa dezia bidimbu tatu. Sambu na nki nge banza Nzambi ndimaka kupesa kidimbu yai ya nsuka ?
(Yandi vandaka kukanga ntima mingi ti kuwila Gedeoni mawa mingi.)

Bana sala bageste :

Bana sala geste bonso bo ke tula mukanda ya dimeme diaka, na suka bo ke simba yo, ke mona yo ya kuyuma, ke simba ntoto, ke wa masa ya malulu mingi.

Bana yimba ti kina :

Bidimbu me lunga, Gedeoni
Kuwila ndinga ya Nzambi !

>|< Kumanisa malongi :

Nzambi kangaka ntima mingi kusadisa Gedeoni kubakisa nde kieleka, Nzambi me binga yandi. Yandi ke sosa bantu yina ta wila ndinga na Yandi. Keti nge ta wila Yandi nswalu ?

Bana yimba nkunga :

Bana yimba mosi ya bankunga ya kwenda nzila mosi ti leso yai.

Bana tuba verse ya bubu yai :

Bo tuba yo mbala zole. Na nima, bo yimba yo ti bageste.

...Yesu nde... "Kiese na bantu/ yina ke waka nsangu ya Nzambi/ ti ke landaka yo !"

Luka 11 :28

Devoir sambu na bakristo :

Benyo ya kele bakristo, Bible ikele ndinga ya Nzambi na beto. Keti nge kele nswalu na kuwila yo ? Devoir mono ke pesa nge mposo yai kele kusamba konso lumbu nde, "Nzambi, pesa mono ntima ya zola kuwila Nge nswalu." Na nima, sosa bampila kusala mambu ya nge zaba ndinga ya Nzambi ke tuba.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Kana nge zaba ntete ve nde nge kele mukristo, mwana ya Nzambi, nge lenda zaba yo bubuyai. Kaka binga Nzambi sesepiyai na ntima na nge. Songa Yandi nde nge kwikila Mwana na Yandi Yesu Kristo. Lomba Yandi kukota ntima ti luzingu na nge. Lomba Yandi kukatula masumu ti pesa nge ntima ya mpa. Yandi ta vanda na kiese na kuwa nge, ti beto ta vanda na kiese kuzaba kana nge me zenga bubu sambu ya Kristo.

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

==NSUKA YA LESO 7

Leso 8. Nzambi nungisaka Gedeoni.

Bazuzi 7-8

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Beto tula ntima ve na ngolo na beto mosi, kansi na ngolo ya Nzambi.

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

*Kansi mono,/ mono ke lomba Mfumu Nzambi/
Yandi sadisa mono,/ Yandi muntu ta gulusa mono./*

Bankunga 55 :17

[Moniteur, longuka kutuba verse nge mosi. Na nima, tula yo na nkunga ti longuka yo mbote sambu nge twadisa bana na kuyimba yo.]

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

Nzambi Ta Kuwa Nge
Nzambi Kuwa na Suka

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo devoir kusamba konso lumbu nde Nzambi sadisa beno kuwila Yandi nswalu. Nani lombaka mutindu yina ? Nani monaka bonso Nzambi vandaka kusadisa yandi na mambu yina ? Kiese na beno ya ke tula ngolo kusala badevoir mposo na mposo. Nzambi kuyika beno ngolo.

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

- ↑ Na mposo me luta, beto monaka nde Nzambi bingaka nani kuvanda zuzi kugulusa bantu ya Israele na bantu ya Madiani ya vandaka kuniokula bo. Yandi bingaka nani ? (Gedeoni)

- ↑ Gedoni wilaka Nzambi nswalu ve, kansi yandi lombaka Nzambi songa yandi nki ?

(Bidimbu)

- ↑ Nzambi songaka Gedeoni bidimbu iya. Nani lenda songa beto mosi ya tadilaka mposu ya dimeme ? (Yandi tulaka mposu ya dimeme na ntoto. Na suka, kana yo vandaka ya masa kansi ntoto ya kuyuma, yo ta songa nde Nzambi me binga yandi. Na nima, yandi balulaka yo nde mposu fweti vanda ya kuyuma ti ntoto ya masa.)

III. Kulonga lesa yai--

Kuyantika lesa :

Beto me mona mpila Nzambi bingaka Gedeoni ti mpila Yandi pesaka bidimbu mingi kusonga nde kieleka Yandi muntu me binga. Nzambi me pesa bantu ya Israele ntoto ti Yandi songaka bo kubedisa bantu yonso ya vandaka kuzinga kuna. Kansi bantu ya Israele bikisaka bantu ya nkaka kuzinga kuna. Na kati na bo vandaka bantu ya Madiani. Na nima, bantu ya Madiani telamaka kuniokula bo na mpila nde bo lenda zinga na ngemba ve, kansi bo fweti bumbana na mabulu ya ntoto na kati ya bangumba. Ntangu yina, Nzambi bingaka Gedeoni kunwanisa bo.

Developpement—Malongi ya nene ya lesa yai na bandambu 4 :

8.1 Gedeoni yilamaka kunwana na basoda 32,000, kansi Nzambi tubaka nde bo me luta, bo ta mona nde bo mosi me nunga. Yo yina, Yandi pesaka nzila nde bantu ya vandaka na boma, bo vutuka. Kaka 10,000 me bikala. Bazuzi 7 :1-3

Tangila bana :

7 :1 Kilumbu mosi ...

2 Mfumu Nzambi tubaka na Gedeoni nde :
“Basoda na nge me lutana mingi. Mono na

kupesa bo nzila na kubedisa basoda ya Madiani ; kana ve bantu ya Israele ta tula lulendo nde bo bedisaka bambeni na ngolo na bo mosi, bo ta pesa Mono lukumu ve.

3 Songa bantu na nge nde konso muntu yina ke wa boma ti kutekita, yandi vutuka na bwala... ” Ebuna bantu mile makumi zole na zole (22,000) vutukaka ka bo, bantu mile kumi (10,000) bikalaka.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Nzambi tubaka nde basoda ya Gedeoni vandaka fioti to mingi ? (Mingi ya kuluta)

Niveau Primaire :

- ? Nki mutindu basoda 32,000 kumaka kaka basoda 10,000? (Nzambi songaka Gedeoni kusonga bo nde kana bo vandaka na boma, bo lenda vutuka na banzo na bo. Ebuna bantu 22,000 vutukaka ti kaka 10,000 bikalaka.)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki Nzambi zolaka ve nde bo kunwana na basoda 32,000 ? (Sambu kana bo nunga, bo ta yindula nde ngolo na bo mosi me sala yo, bo ta pesa Nzambi lukumu ve.)

Bana sala bageste :

Bana sala geste bonso bo kele basoda ya Gedeon. Mingi tekita na boma, ndambu tekita ve. Songa nde bo ya ke tekita na boma, bo vutuka na banzo na bo. Bo vanda.

Bana yimba ti kina :

Basoda vandaka mingi
Bo ta pesa Nzambi lukumu ve.

8.2 Nzambi songaka Gedeoni mpila ya kutesa bantu na mpila bo nwaka masa.

Kaka 300 me bikalaka, ebuna Nzambi ndimaka kunwana ti bo. Bazuzi 7 :4-8

Tangila bana :

4 ...Mfumu Nzambi tubaka diaka na Gedeoni nde : « Basoda na nge me luta diaka mingi. Nata bo na lweka ya masa, Mono ta songa nge mutindu nge ta sola bo... »

5 Gedeoni nataka basoda na yandi na lweka ya masa, ebuna Mfumu Nzambi tubaka na yandi nde : « Bantu yina ke nwa masa na ludimi bonso mbwa ke nwaka, tula bo na ndambu ya nkaka, ebuna bantu yina ke fukama sambu na kunwa masa, nge tula bo na ndambu ya nkaka. »

6 Bantu nkama tatu (300) bakaka masa na diboko na bo...

7 Mfumu Nzambi tubaka na Gedeoni nde : «Na bantu yai nkama tatu...Mono ta gulusa Israele, Mono ta pesa bantu ya Madiani na maboko na nge. Kansi bantu yai ya nkaka, bo vutuka ka bo, konso muntu na bwala na yandi. »...

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Nzambi songaka bo kukwenda wapi ? (Penepene na masa)

Niveau Primaire :

- ? Nki vandaka bampila zole ya bantu nwaka masa ? (Kutula ntu na nsi, kubaka masa na ludimi bonso mbwa, ti kusadila diboko bonso dikopa, kunata yo na munoko.)

Niveau Secondaire :

- ? Na nsuka ya mambu yai, bantu ikwa bikalaka ? (300)

Bana sala bageste :

Bana sala geste kusonga bampila zole ya

basoda vandaka kunwa masa.

Bana yimba ti kina :

Basoda vandaka mingi,
Kansi bo me kuma fioti.

8.3 Nzambi songaka Gedeoni kukota na kinsweki na camp ya Bamadiani sambu yandi kuwa kutuba na bo. Yo pesaka yandi kikesa kuzaba nde kieleka Nzambi ta sadisa bo. Bazuzi 7 :9-15

Tangila bana :

9 Na mpimpa yo yina, Mfumu Nzambi tubaka diaka na Gedeoni nde : « Telama, nge kwenda kunwanisa camp ya basoda ya Madiani, Mono me pesa bo na maboko na nge.

10 Kansi, kana nge ke na boma kukwenda kunwanisa bo, kwenda ntete ... kulumuka tii na camp na bo.

11 Nge ta wa nki bo ke tuba kuna, ebuna nge ta baka kikesa na kwenda kunwana. »

Gedeoni ...kulumuka tii na lweka ya camp...

12 Bantu ya Madiani... vandaka me panzana mingi na nseke bonso bampasu ...

13 Ntangu Gedeoni me ...kuma, yandi waka muntu mosi ke tela nduku na yandi ndosi nde : « Mono ...me mona dimpa mosi ...ke tambula na kati ya camp ; yo kwisaka kubulana na nzo mosi ya ntenta, nzo ya ntenta kubwaka na ntoto. »

14 Nduku na yandi tubaka nde : « Dimpa yai fweti vanda kaka mbele ya bitumba ya muntu ya Israele yai Gedeoni... Nzambi me zenga na kupesa beto ti camp ya mvimba na maboko na yandi ! »

15 Ntangu Gedeoni waka ...yo, yandi fukamaka na ntoto sambu na kupesa Mfumu Nzambi mersi. Na nima, yandi vutukaka na camp... ya Israele, yandi tubaka na bo na ndinga ya ngolo nde : « Beno telama, Mfumu Nzambi me pesa basoda ya Madiani na maboko na beto ! »

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Mambu ya Gedeoni waka na camp ya bantu ya Madiani, yo pesaka yandi kikesa, to boma ?
(Kikesa)

Niveau Primaire :

- ? Nki ndosi soda ya Madiani lalaka ?
(Dimpa mosi bulaka ntenta na bo, yonso bwaka.)

Niveau Secondaire :

- ? Bantu ya Madiani bakisaka nki disongidila ya ndosi yina ?
(Nzambi me pesa bo na diboko ya bantu ya Israele.)

Bana sala bageste :

Bana kubwa na ntoto bonso ntenta ya bantu ya Madiani bwaka na ndosi.

Bana yimba ti kina :

Ndosi songaka nde Nzambi ta sala.
Nzambi ta pesa Madiani na maboko ya Israele.

8.4 Bo ziungaka camp ya Madiani na banzungu ti bamwinda. Bo bokaka “Mbele ya Nzambi ti ya Gedeoni !” Bazuzi 7 :16-20

Tangila bana :

16 Yandi kabisaka bantu na yandi nkama tatu na bandambu tatu. Yandi pesaka konso muntu mpungi mosi, ti dibungu mosi ti mwinda ya kutula na kati ya dibungu.

17 Yandi songaka bo nde : « Beno tala mono, beno fweti sala kaka kiteso mosi ya mono ta sala...

18 ....ebuna beto fweti tuba na ndinga ya ngolo nde : « Sambu na Mfumu Nzambi ! Sambu na Gedeoni ! »

19 Midi ya mpimpa me lunga ntete ve, Gedeoni na bantu na yandi nkama kwisaka kukuma na lweka ya camp ya basoda ya Madiani... Bo bulaka bampungi, bo pasulaka mabungu...

20 Bantu yina ya nkaka salaka kiteso mosi. Na maboko ya kinkento bo simbaka bamwinda, na maboko ya kibakala bampungi, ebuna bo tubaka na ndinga ya ngolo nde : “Bitumba sambu na Mfumu Nzambi ti sambu na Gedeoni !”

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Bantu ya Israele bokaka, “Sambu na...nani ?
(Sambu na Nzambi ti sambu na Gedeoni !)

Niveau Primaire :

- ? Gedeoni kabisaka basoda na yandi na bandambu ikwa ?
(Bandambu tatu—konso ndambu basoda 100)
- ? Nki bima bo bakaka na maboko ?
(Mpungi, dibungu ti mwinda)

Niveau Secondaire :

- ? Nki salaka makelele ?
(Bo bulaka bampungi, bo pasulaka mabungu, bo bokaka, « Sambu na Nzambi ti sambu na Gedeoni ! »

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke bula mpungi, bo ke pasula mabungu, bo ke nangula bamwinda, bo ke boka, “Sambu na Nzambi ti sambu na Gedeoni !”

Bana yimba ti kina :

Sambu na Nzambi
Ti sambu na Gedeoni !
Ngolo ya Nzambi kaka
Ta nungisa beto.

8.5 Nzambi kumisaka bantu ya Madiani kisakasaka sambu basoda na bo kufwanaka bo na bo, ya nkaka tinaka. Yo yina, Israele nungaka, ti bo vandaka na ngemba diaka bamvula 40. Bazuzi 7 :21-25, 8 :28

Tangila bana :

21 Konso muntu telamaka kaka na kisika na yandi, kansi na camp ya basoda ya Madiana, bantu yonso yantikaka kutina-tina ti kutula milolo.

22 Ntangu bantu ya Gedeoni vandaka kubula bampungi na bo, Mfumu Nzambi salaka na mpila nde basoda ya Madiani kudifwa bo na bo. Bo yonso tindaka...

23 Ntangu yai, bo ...kwendaka kulanda bantu ya Madiani...

25 Bo simbaka bamfumu zole ya bantu ya Madiani : Orebi ti Zebi. Bo fwaka (bo). Bo landaka kaka na kukula bantu ya Madiani...

8 :28 Katuka ntangu yina, bantu ya Israele niokulaka bantu ya Madiani, bo kukaka ve kukatuka na maboko ya bantu ya Israele. Ntoto vandaka na ngemba bamvula makumi iya (40) tii kuna Gedeoni kufwaka.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Na nima ya mambu yai, bo vandaka na ngemba bamvula ikwa ?
(Bamvula 40)

Niveau Primaire :

- ? Basoda mingi ya Madiani vandaka kusala nki ?
(Kutina)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki bo vandaka na mfunu ve kufwa basoda mingi ya Madiani ?
(Nzambi salaka nde boma simbaka bo,

bo kudifwaka bo na bo.)

Bana sala bageste :

Bana sala bonso bo kele bantu ya Madiani, ke tina. [*Moniteur, bo tambula kaka na sika bo ikele.*]

Bana yimba ti kina :

Nzambi sadisaka ti Israele nungaka !

>|< Kumanisa malongi :

Bantu ya Israele nungaka, bo bedisaka bantu ya Madiani, sambu bo tulaka ntima na Nzambi. Beto mpi, beto tula ntima na ngolo na beto mosi ve, kansi beto tula ntima na Nzambi na beto. Yandi kele na ngolo yonso.

Verse ya bubu yai :

Bana tuba yo na nima ya nge mbala tatu. Na nima, bo yimba. Yo.

*Kansi mono, / mono ke lomba Mfumu Nzambi /
Yandi sadisa mono, / Yandi muntu ta gulusa
mono.*

Bankunga 55 :17

Bana yimba :

Bo yimba mosi ya bankunga ya ke kwenda nzila mosi ti leso yai.

Devoir sambu na bakristo :

Konso mposo beto mona baprobleme yina. Devoir mono ke pesa beno bakristo mposo yai kele nde na konso probleme, kusosa lusadisu ya Nzambi na lombilu.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Kansi kana nge zaba Yesu ntete ve na ntima na nge, lombilu ya ntete ya Nzambi zola kuwa na nge kele kubinga zina na Yandi sambu Yandi gulusa nge. Kana nge kwikila nde Yesu, Mwana ya Nzambi, kwisaka na nsi-ntoto yai sambu na kufuta ndola ya masumu na nge yonso, Yandi fwaka na kulunsi ti Yandi

telamaka na lufwa, kaka songa Yandi nde nge kwikila. Kaka lomba Yandi kukwisa kota ntima ti luzingu na nge. Yandi ke kinga nge ! Mbote kutula Yandi ntima, kukuma mukristo bubuyai.

==NSUKA YA LESO 8

Kana ntangu lunga :

Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

Leso 9. Abimeleki simbaka luyalu.

Bazuzi 8 :29-35, kapu 9

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Beto buya mpeve ya kudinangula ti nzala ya kuyala.

Moniteur, kusala na ntwala :

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

Nzambi ta kulumusa/ bantu yina yonso ke kudinangulaka./ ebuna yandi ta nangula/ bayina yonso ke kudikulumusaka./

Matayo 23 :12

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

Kudikulumusaka na Meso ya Nzambi Mo’ Ta Kwisa na Nzambi na Lulendo Ve Sakumuna Bantu ya Nkaka

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo devoir kusosa Nzambi na konso probleme. Nani ta songa beto probleme yandi monaka na mposo yai, ti mpila yandi sosaka Nzambi na mambu yina?

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

Na mposo me luta beto monaka mpila Nzambi sadilaka Gedeoni ti basoda 300 na yandi kubedisa bantu ya Madiani ya vandaka kuniokula bantu ya Israele.

III. Kulonga lesa yai--

Kuyantika lesa :

Nzambi sadilaka Gedeoni ngolo. Kansi Gedeoni mpi salaka kifu mosi, ti na nima ya ntangu yo butaka mambu mosi ya mpasi na

fami na yandi. Yandi bakaka bankento mingi. Nsiku ya ntangu yina kangaka yandi nzila ve kusala yo, kansi yo vandaka ve lukanu ya Nzambi na luyantiku. Nzambi salaka kaka nkento mosi sambu na Adami—Eva. Kansi ata yandi vandaka na bankento mingi, yandi kwendaka diaka kubuta mwana ya makangu na nkento ya Kanana. O, Gedeoni, nge me sala kifu ya nene ! Beto landa na Bazuzi 8 :30.

Developpement—Malongi ya nene ya lesa yai na bandambu 5 :

9.1 Gedeoni butaka bana mingi, na kati na bo Abimeleki, mwana ya makangu ya nkento ya Kanana. Bazuzi 8 :29- 31

Tangila bana :

8 :29 Gedeoni ...butaka bana makumi nsambwadi (70) ya babakala, yandi vandaka na bankento mingi.

31 Yandi vandaka mpi na nkento ya makangu na bwala Sikemi, yandi butaka na yandi mwana ya bakala; Gedeoni pesaka yandi zina Abimeleki.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

? Gedeoni vandaka na bana mingi to fioti ?
(Mingi)

Niveau Primaire :

? Mosi ya bana ya Gedeoni vandaka Abimeleki. Nki mutindu yandi vandaka luswaswanu ti bampangi na yandi ?
(Yandi vandaka mwana ya makwela ve, kansi mwana ya makangu.)

Niveau Secondaire :

? Mama ya Abimeleki vandaka nkento ya bwala Sikemi. Sikemi vandaka bwala ya Kanana. Yai ta songa nge nki sambu na mama na yandi ?

(Yandi vandaka mumpani. Yandi sambilaka biteki, ti yo ke monika nde yandi bendaka Abimeleki kusamba yo mpi.)

Bana sala bageste :

Gedeoni vandaka na bana ya bakala makumi nsambwadi. Bana meka kutanga tii na 70 na français. Ata bo nunga to bo nunga ve, na nsuka yo tuba nde, “Gedeon vandaka na bana MIIIIIIINGI ! »

Bana yimba ti kina :

Gedeoni vandaka na bana mingi,
Ti mosi ya makangu.
Mosi ya ta pesa mpasi !

9.2 Na nima lufwa ya Gedeoni, bantu vilaka Nzambi diaka ti fami ya Gedeoni mpi.

Bazuzi 8 :32-35

Tangila bana :

32 Gedeoni ...kumaka mununu, ebuna yandi fwaka. Bo zikaka yandi...

33 Na nima ya lufwa ya Gedeoni, bantu ya Israele yantikaka diaka kubikisa Nzambi ti kusambila biteki ya nzambi Baale...

34 bo vilaka Mfumu Nzambi...yina gulusaka bo na maboko ya bambeni...

35 Bo pesaka ve mersi na fami ya Gedeoni sambu na mambote yonso ya yandi sadilaka Israele.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Na nima Gedeoni kufwaka, bantu ya Israele salaka mbote to mbi ?
(Mbi. Bo vilaka Nzambi ti sadilaka biteki.)

Niveau Primaire :

- ? Keti bo vandaka na ntima ya lutondo

na fami ya Gedeoni sambu na mpila yandi sadisaka bo ?
(Ikele ve. Bo pesaka fami na yandi mersi ve.)

Niveau Secondaire :

- ? Kuyindula mpila bantu ya Israele salaka. Keti nge banza nde mbote ta landa, to mbi ? Sambu na nki ?
(Mbi, sambu bo me vila diaka Nzambi.)

Bana sala bageste :

Bala sala geste bonso bo ke dila muntu ya me fwa, bo ke zika yandi.

Bana yimba ti kina :

[Na ton mosi ya mawa]--

Na nima ya Gedeoni,
Bantu ya Israele salaka mbi.
Na nima ya Gedeoni,
Bo sambilaka biteki.

9.3 Mwana ya Gedeoni Abilemeki kudinangulaka kuvanda mfumu ya Sikemi.

Bazuzi 9 :1-6

Tangila bana :

[Moniteur, songa bana nde, bu nge ke tanga histoire yai, konso ntangu bo kuwa zina 'Abimeleki,' bo fweti telama ti tuba, « Muntu ya lulendo ! » Ebuna bo vanda diaka. Nge moniteur fweti kinga ndambu na bisika yina na baverse, sambu bo tuba yo.]

9 :1 Abimeleki [Bana : Muntu ya lulendo !] mwana ya Gedeoni kwendaka na bwala Sikemi sambu na kusolula na bangwasi na yandi ti na fami ya mama na yandi. Yandi tubaka na bo nde :

2 Beno kwenda kuyula bambuta ya bwala kana bo zola nde bana makumi nsambwadi ya Gedeoni kuyala bo, to muntu mosi mpamba. Beno vila mpi ve nde mono kele muntu ya fami na beno mpenza.”

3 *Bangwasi... zengaka nde bo fweti ndima Abimeleki, [Muntu ya lulendo !] sambu yandi vandaka muntu na bo.*

4 *Bo pesaka yandi mbongo ...bo bakaka yo na nzo ...ya nzambi na bo Baale-Beriti. Na mbongo yango, Abimeleki [Muntu ya lulendo !] futaka bantu ya mubulu, sambu bo landa yandi.*

5 *Yandi kwendaka na nzo ya tata na yandi... ebuna yandi fwaka bampangi na yandi makumi nsambwadi... Kaka Yotami, mwana ya leki, bo fwaka yandi ve, sambu yandi bumbanaka.*

6 *Ntangu yai, bambuta ya bwala Sikemi ti... bwala Bete-Milo ...bo tulaka Abimeleki [Muntu ya lulendo !] mfumu.*

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Abimeleki vandaka muntu ya mbote, to muntu ya lulendo ?
(Muntu ya lulendo)

Niveau Primaire :

- ? Lulendo ya Abimeleki bendaka yandi kusala nki mambu ya mbi ?
(Yandi fwaka bampangi na yandi.)

Niveau Secondaire :

- ? Nki ke songa nde Abimeleki vandaka muntu mosi ya lulendo ?
(Sambu yandi kudinangulaka kusosa kimfumu, kusosa kuyala.)
- ? Kaka leki na bo zingaka, zina na yandi Yotami. Nki mutindu Yotami fwaka ve ?
(Yandi bumbanaka.)

Bana sala bageste :

Bana sala geste ya ke songa lulendo.

Bana yimba ti kina :

Abimeleki sosaka kuvanda mfumu.
Kudinangula ! Kudinangula !

Mbote ve ! Mbote ve !

9.4 Yotami songaka mbuta na yandi kingana, « Nki nti ya yala ? » Bazuzi 9 :7-21

Tangila bana :

7 *Ntangu Yotami waka mambu yai, yandi tombukaka na zulu ya ngumba... yandi tubaka na ndinga ya ngolo mpenza nde : “Beto bantu ya Sikemi...wa mono !”*

8 *Kilumbu mosi, banti tubaka nde bo fweti sola mfumu. Bo tubaka na nti ya baolive nde : ‘Vanda mfumu na beto. » [Moniteur, songa foto kana yo ikele]*

9 *Nti ya baolive tubaka nde : ‘Keti beno ke yindula nde mono ta bika kisalu ya mono ya kusala mafutu yina ya ...bantu ke zolaka mingi, mono kwenda kulemba na kuyalaka banti ya nkaka ?’»*

10 *Ebuna banti kwendaka kuyula nti ya bafigue nde : « Kwisa, nge vanda mfumu na beto. »*

11 *Nti ya bafigue tubaka nde : ‘Keti beno ke yindula nde mono ta bika kisalu ya mono ya kubasisa bambuma ya sukadi ti ya ntomo, mono kwenda kulemba na kuyalaka banti ya nkaka ?’ [Moniteur, songa foto ya nti ya bafigue kana yo ikele.]*

12 *Banti kwendaka kutuba na nti ya vinu nde : ‘Kwisa, nge vanda mfumu na beto.’ [Moniteur, songa foto kana yo ikele.]*

13 *Kansi nti ya vinu tubaka nde : ‘Keti beno ke yindula nde mono ta bika kisalu na mono ya kusala vinu yina ke pesaka...bantu kiesee, ebuna mono kwenda kulemba na kuyalaka banti ya nkaka ?’*

14 *Na nima, banti yonso zengaka na kwenda kuyula nti ya bansende nde : ‘Kwisa, vanda mfumu na beto.’ [Moniteur, songa foto kana yo ikele.]*

15 *Nti ya bansende tubaka nde : ‘Kana ya kieleka beno me zola nde mono vanda mfumu na beno, beno kwisa kuvanda na nsi ya madidi na mono....[Kansi mpila vandaka ve, sambu nti*

ya bansende ke pesaka madidi ve.]

16 Yotami tubaka diaka nde : « Ebuna beno, keti beno me landa nzila ya mbote na kutula Abimeleki mfumu ? Keti beno me sala mambote na Gedeoni ti fami na yandi ? Keti beno me pesa yandi mersi na bisalu yonso ya yandi sadilaka beno ?

...21 Na nima Yotami tinaka, yandi kwendaka kubumbana... sambu yandi vandaka kutina mpangi na yandi Abimeleki boma.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Yotami songaka bantu ya Sikemi kingana ya bambisi to banti ?
(Banti)

Niveau Primaire :

- ? Na kingana yina, banti tubaka bo na bo kusala nki ?
(Kusola mfumu.)
- ? Banti lombaka nki banti kuvanda mfumu na bo ?
(Ntete nti ya olive, ya zole nti ya bafigue, ya tatu nti ya vinu.)
- ? Sambu na nki banti yai tatu buyaka kukuma mfumu ?
(Sambu bo zolaka ve kubika kisalu na bo ya mfunu.)

Niveau Secondaire :

- ? Na nsuka, banti lombaka bansende kuvanda mfumu na bo. Keti bansende kele nti ya ke sadisa bantu mingi, to yo kele nti ya nki mutindu ?
(Nti ya ke sadisa ve. Yo ke pesa mpasi.)
- ? Nti ya basende tubaka nde, « Kwisa kuvanda na nsi ya madidi na mono.” Keti ya kieleka nti ya basende ke pesa madidi ya kitoko? Nki yo zolaka kutuba ?”

(Yo ke pesa madidi ve. Kupema na nsi ya madidi na yo, muntu fweti lala na kati ya basende ya mpasi. Yai ta songa nde bo ke lomba luyalu ya mpasi.)

Bana sala bageste :

Bana sala geste bonso bo ke tambula na mpasi na kati ya bansende. Bo dila nde, « Bansende yai ta yala beto ? Bansende yai ta yala beto ? »

Bana yimba ti kina :

Banti ya mayele
Sosaka kuyala ve.
Banti mayele mingi
Kuluta Abimeleki.

9.5 Mavanga mingi na kuyala ya Abimeleki bamvula tatu, ebuna yandi fwaka na nsoni. Bazuzi 9 :22-24, 50-56

Tangila bana :

22 Abimeleki yalaka bantu ya Israele bamvula tatu.

23 Na nima...bantu ya bwala Sikemi...salaka Abimeleki mubulu.

24 Mpidina, bo yonso bakaka ndola : Abimeleki sambu yandi fwaka bampangi na yandi... ebuna bantu ya Sikemi sambu bo sadisaka yandi...

50 ...Abimeleki kwendaka na bwala Tebesi ; yandi ziungaka yo...

51 Na bwala yina kuvandaka na nzo mosi ya nda, bantu yonso ...kwendaka kubumbana muna. Bo kangaka bakielo, ebuna bo mataka na zulu ya ludi.

52 ...Abimeleki kwisaka ...na munoko ya nzo sambu na kutula yo tiya.

53 Kansu nkento mosi losilaka yandi ditadi ya nene na zulu ya ntu, yo pasulaka yandi ntu.

54 Abimeleki bingaka nswalu mwana-bakala yina vandaka kunata babunduki na yandi, yandi songaka yandi nde : “Baka mbele na nge

ya bitumba, fwa mono. Mpidina bo ta tubaka ve nde nkento muntu kufwaka mono.” Mwana-bakala yai bulaka yandi mbele, ebuna Abimeleki fwaka.....

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Luyalu ti lufwa ya Abimeleki, yo vandaka kiese to mpasi ?
(Mpasi mingi)

Niveau Primaire :

- ? Bamvula ikwa Abimeleki yalaka bantu ya Israele ?
(Tatu)
- ? Yandi fwaka nki mutindu ?
(Nkento losilaka yandi ditadi ya nene na ntu. Beto yindula nde yo vandaka ditadi ya bankento sadilaka kututa ble. Na nima, yandi lombaka mwana kubula yandi mbele.)

Niveau Secondaire :

- ? Abimeleki vandaka kusala nki ntangu yandi fwaka ?
(Yandi vandaka kusala ataki na bwala ya nkaka.)

Bana sala bageste :

Bana sala geste kusimba ntu na mpasi bonso ditadi ya nene me bwa na zulu na yo.

Bana yimba ti kina :

Abimeleki fwaka na nzila ya mpasi
Abimeleki fwaka na nzila ya nsoni.
Lulendo na yandi manaka
Ya nsi ya ditadi.

>|< Kumanisa malongi :

Bantu ya Israele vandaka dezia na mpasi sambu bo vandaka kuzinga na kati ya bambeni. Bo salaka buzoba kuyika diaka mpasi ya nkaka, sambu bo kwelaka bampani. Ata Gedeoni

salaka mpidina, ntangu yandi bakaka nkento ya Kanana nkento ya makangu. Mwana yandi butaka na nzila yina zolaka Nzambi ve. Mpeve ya lulendo ya bantu ya Kanana simbaka yandi, ebuna yandi sosaka kubaka luyalu na kingolo-ngolo, yandi kuditula bonso ntotila to mfumu. Kusala yo, yandi salaka mbi mingi. Yandi fwaka bampangi na yandi. Mawa mingi ti konfuzio mingi landaka.

O, beto tina mpeve ya lulendo ! Beto kudinangula ve ! Bonso banti ya mayele olive ti figue ti vinu, beto vanda na kiese na sika ya Nzambi me tula beto. Beto tina mpeve ya kudinangula. Mbaimbai mpeve yina ya lulendo ta twadisa beto kusala bampangi na beto mbi.

Bana tuba verse ya bubu yai :

[Moniteur, bo sala bageste ya maboko kusonga nangula ti kulumusa. Bo tuba yo mbala iya.]

Nzambi ta kulumusa/ bantu yina yonso ke kudinangulaka,/ ebuna yandi ta nangula/ bayina yonso ke kudikulumusaka./

Matayo 23 :12

Yimba nkunga :

Bana yimba nkunga mosi ya kwenda nzila mosi ti leso yai.

Devoir sambu na bakristo :

Beno bakristo, devoir mono ke pesa beno na mposo yai kele kutina mpeve ya lulendo, mpeve ya kudinangula. Beto kudikulumusaka na meso ya Nzambi. Nzambi Yandi mosi nangula beto na ntangu ya Yandi ke zola.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Kana nge zaba ntete ve nde nge me guluka, mambu ya ntete kele kudikulumusaka na ntwala ya Nzambi kusonga Yandi nde:

“Kieleka, mono kele na mfunu ya Nge kugulusa mono. Mono bakisa nde mono me sala mbi, ti mono bakisa nde mbi na mono me kanga mono nzila kuzinga na bwala na Nge.

Mono lenda kota zulu ve mono mosi ; mono
kele na mfunu ya Yesu Kristo kusukula mono.”

Kana nge me binga Yesu ntete ve sambu na
kuguluka, nge lenda sala yo ntangu yai. Kana
nge ke na mfunu ya lusadisu na mambu ya
kuguluka, kwisa kumona beto na nima ya
ecodim. Konso ntangu, beto kele kiese na
kusadisa nge.

==NSUKA YA LESO 9

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya
Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda
yai.

Leso 10. Bampasi bendaka bo kukatula biteki na bo ti kudila na Nzambi.

Bazuzi 10 :1-16

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Beto buya mambu yonso ya biteki, banzambi to bampeve ya nkaka. Beto simba ngolo lukwikilu na Nzambi kaka.

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

[Moniteur, kitula verse yai nkunga sambu na kuyimba yo ti bana.]

Mono muntu kele Mfumu Nzambi,/ yo yina zina na Mono !/

Lukumu na Mono./ Mono ta pesa yo ve/ na nzambi ya nkaka./ ata na biteki mpi ve !/

Yezaya 42 :8

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Banzambi ya nkaka

Vutuka Afrika, Vutuka !

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposu me luta :

Na mposu me luta, beto pesaka beno bakristo devoir kutina mpeve ya lulendo, na kudikulumusa na ntwala ya Nzambi. Na mposu me luta, nani me mona mpukumunu na kusala lulendo, kansi yandi me tina yo ? Nani ta songa beto nki salamaka ?

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

- † Na mposu me luta, beto monaka muntu mosi ya lulendo, muntu ya zolaka kudinangula sambu yandi kuma mfumu. Muntu yina nani ? (Abimeleki, mwana ya Gedeoni)

† Nki mbi ya nene yandi salaka sambu na lulendo na yandi ? (Yandi fwaka bampangi na yandi 70.)

† Nki vandaka nsuka ya yandi ? (Nkento losaka ditadi ya nene na zulu na yandi, yo pasulaka ntu na yandi. Yo yina, yandi lombaka mwana kubula yandi mbele, ti yandi fwaka.)

III. Kulonga lesu yai--

Kuyantika lesu :

Nzambi songaka bantu ya Israele nde bo bika ve bantu ya Kanana na nsi Yandi vandaka kupesa bo, sambu bo ta benda bo kusamba biteki na bo. Diaka ti diaka, Israele me mona mpasi sambu bo landaka Nzambi ve. Kansi bo ntu-ngolo. Kaka na nima Nzambi gulusaka bo, bo vutukaka diaka kusala mbi diaka kaka kiteso mosi. Bubu beto ta mona mpila bo yikaka diaka mbi ya kuluta. Bazuzi kapu 10.

Developpement—Malongi ya nene ya lesu yai na bandambu 4 :

10.1 Bazuzi ya nkaka sadisaka bo. Bazuzi 10 :1-5

Tangila bana :

1-2 Na nima ya lufwa ya Abimeleki, Toma ...vandaka kuyala (zuze) bantu ya Israele bamvula makumi zole na tatu (23); na nima yandi fwaka, bo zikaka yandi...

3-5 Yaire ...yingaka na kisika na yandi. Yandi vandaka kuyala bantu ya Israele bamvula makumi zole na zole (22). ...Yaire kufwaka, bo zikaka yandi...

? Yula bana --

Niveau Primaire :

- ? Na nima ya Alimeleki, bazuzi ikwa beto me tanga ya sadisaka bantu ya Israele ? (Zole—Toma ti Yaire)

Niveau Secondaire :

- ? Bazuzi yai zole sadisaka Israele
bamvula ikwa ?
(45 yonso—23 + 22)

10.2 Bo vilaka Nzambi diaka ti sambilaka biteki mingi. Bazuzi 10 :6

Tangila bana :

6 Bantu ya Israele salaka diaka masumu na Mfumu Nzambi na kwenda kusamba banzambi yai Baale ti Astarte, ti banzambi ya bantu ya Siria, ya bantu ya Fenisia, ya bantu ya Moabi, ya bantu ya Amoni ti ya bantu ya Filistia. Bo buyaka Mfumu Nzambi, bo sambaka Yandi diaka ve.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Bantu ya Israele kwendaka diaka kusala mbote to mbi ?
(Mbi mingi kuvila Nzambi.)

Niveau Primaire :

- ? Bo yantikaka na mbi kusamba biteki yai Baale ti Astarte. Bo me kwenda diaka kuyika nki mbi ya nkaka ?
(Kusamba biteki to banzambi ya bantu mimpani mingi ya nkaka. Bo me kuma kusamba biteki mingi.)

Niveau Secondaire :

- ? Banzambi to biteki yai me sadisa bo na nki nde bo fweti sambila bo ?
(Kima ve. Mfumu Nzambi yina me sadisa bo.)

Bana sala bageste :

Bana sala geste ya diboko kusonga nde bo vandaka kubuya Nzambi.

Bana yimba ti kina :

Bo kwendaka na biteki mingi
O mawa, mawa !

10.3 Nzambi vandaka na makasi na bo, yo yina Yandi pesaka nzila nde bambeni pesa bo mpasi. Bazuzi 10 :7-9

Tangila bana :

7 Yo yina Mfumu Nzambi wilaka bo makasi, Yandi pesaka bo na maboko ya bantu ya Filistia ti ya bantu ya Amoni.

8 Bamvula kumi na nana (18), bantu yai vandaka kuniokula bantu ya Israele ...

9 ...(bo) sabukaka nkutu Yordani sambu na kwenda kunwanisa (.bo.) Bantu ya Israele vandaka na mpasi mpenza.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Nzambi vandaka na kiese to na makasi sambu na biteki na bo ?
(Makasi.)

Niveau Primaire :

- ? Bamvula ikwa bantu ya Filistia ti ya Amoni vandaka kuniokula bo ?
(Bamvula 18)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki bambeni na bo sabukaka nzadi ya Yordani ?
(Sambu na kunwanisa bo ti pesa bo mpasi.)

Bana sala bageste :

Bana songa bageste ya ke songa nde bo vandaka kumona mpasi sambu na bantu ya Filistia ti ya Amoni.

Bana yimba ti kina :

Nzambi vandaka na bo makasi
O mawa, mawa !

10.4 Bo didilaka Nzambi ti katulaka biteki na bo. Bazuzi 10 :10-16

Tangila bana :

10 Bo didilaka Mfumu Nzambi na kwisa kusadisa bo, bo tubaka na Yandi nde : “Beto me sala masumu na meso na Nge, sambu beto me bikisa Nge...beto me kumaka kusambila biteki ya nzambi Baale.”

11-12 Mfumu Nzambi tubaka na bo nde :
“Ntangu bantu... (ya nkaka mingi) vandaka kupesa beno mpasi, beno didilaka Mono na kusadisa beno. Keti Mono gulusaka beno ve na maboko na bo ?

13 Kansi ata mpidina, beno bikisaka Mono, beno kwendaka kusambila banzambi ya nkaka. Yo yina, Mono me buya na kugulusa beno diaka.

14 Beno binga banzambi yina ya nkaka ya beno ke sambilaka na kusadisa beno...

15 Kansi bantu ya Israele tubaka diaka nde :
“Mfumu, beto me sala Nge masumu...”

16 Ebuna bantu ya Israele katulaka banzambi ya banzenza na kati na bo. Bo yantikaka diaka kusamba Mfumu Nzambi. Mfumu Nzambi monaka mawa sambu na mpasi ya bantu ya Israele.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Na nsuka bo kwendaka kudidila nani?
(Mfumu Nzambi)

Niveau Primaire :

- ? Na mbala yai, keti Nzambi gulusaka bo nswalu ?
(Ikele ve. Yandi songaka bo kukwenda

kulomba biteki na bo kusadisa bo.)

Niveau Secondaire :

- ? Nki bo salaka ya bendaka Nzambi kusadisa bo ?
(Bo katulaka biteki na bo.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke katula biteki na bo.

Bana yimba ti kina :

Bo katulaka biteki na bo
Sambu Nzambi kuwila bo. O yea !

>|< Kumanisa malongi :

Na nsuka, bo bakisaka nde kana bo zolaka Nzambi kusadisa bo, bo fweti samba Yandi kaka, bo fweti katula mambu yonso ya biteki to banzambi ya nkaka. Mbote beto bantu ya Nzambi bubuyai sala kiteso mosi. Bampeve ya nkaka vanda na sika ve na kati na beto.

Verse ya bubu yai :

Bana tuba verse ndambu-ndambu na nima ya nge, moniteur. Bo tuba yo mbala zole. Na nima, bo yimba yo.

Mono muntu kele Mfumu Nzambi,/ yo yina zina na Mono !/

Lukumu na Mono,/ Mono ta pesa yo ve/ na nzambi ya nkaka,/ ata na biteki mpi ve !/

Yezaya 42 :8

Devoir sambu na bakristo :

Nge mukristo, keti nge kele na bima ya bampeve ya nkaka ? Mbala ya nkaka nkisi ya nganga-nkombo, to bansinga nge ke lwata ya nge mona ta keba nge ? Mbala ya nkaka nge me sosa nkisi sambu nge sala mbote na examen, to sambu nkento mosi kuzola nge, to bakala mosi. Kana nge kele na bima ya biteki to bampeve ya nkaka, ata ya konso mutindu, mbote kulosa yo, kutula yo tiya. Katula biteki

yonso ti bima na yo yonso, ebuna tula ntima na
Nzambi. Simba Yandi ngolo sambu Yandi
mosi kusadisa nge.

✝ Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Mbala ya nkaka nge zaba Yesu ntete ve na
ntima ti luzingu na nge. Mbala ya nkaka nge
me binga Yandi ntete ve kugulusa nge.
Kukinga diaka ve. Nge lenda tula ntima na
Yesu bubu yai.

==NSUKA YA LESO 10

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya
Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda
yai.

Leso 11. Yefte salaka buzoba sambu yandi bakisaka ve nde Nzambi zolaka kutwadisa yandi.

Bazuzi 11-12 :1-7

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Bu beto ke sosa lusadisu ya Nzambi, beto sosa mpi nde Yandi twadisa beto na nzila Yandi ke zola.

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

...Nata mono /na nzila na Nge ya mbote/ yina ke na nsuka ve./

Bankunga 139 :24b

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Landa, Mo’ ta Landa Nge, Mfumu Mfumu Zaba Nzila na Mono

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposu me luta :

Na mposu me luta, beto lombaka beno bakristo, kana beno vandaka na kima mosi ya magi to ya bampave ya nkaka, kukatula yo. Nani ta songa beto nki yandi salaka na mambu yina ?

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

Beto me mona nde, ata Nzambi sadisaka bantu na Yandi mbala mingi, bo kwendaka diaka kuvila Yandi ti kusambila biteki. Kansi na nima, bo didilaka Nzambi. Na nsuka bo katulaka biteki yonso na bo.

III. Kulonga lesu yai--

Kuyantika lesu :

Yo salamaka diaka na nima ya bazuzi Tola ti Yaire nde bantu ya Israele yantikaka kusambila biteki diaka.

Ntangu yai, beto me kuma na bazuzi zole ya salaka kisalu na bo ntangu mosi, kansi na bisika ya nkaka na kati ya Israele. Bazina na bo Yefte ti Samsoni. Nzambi pesaka bo makabu ya kuvanda ngolo mingi, kuvanda na mpila kubebisa bambeni ya Israele. Bo salaka yo; bo sadisaka Israele mingi. Kansi ngolo ya Nzambi pesaka bo, yo vandaka ve konso ntangu ya nsi ya luyalu ya Mpeve ya Nzambi. Yo yina, bo salaka mambu ya yituka na bitumba, ti bo salaka mambu ya buzoba na luzingu na bo lumbu na lumbu.

Ntete beto ta yindula zuzi Yefte. Yefte vandaka soda ya ngolo ya Nzambi sadilaka mingi kubedisa bambeni na bo bantu ya Amoni, kansi yandi mpi salaka mambu ya buzoba, sambu yandi bakisaka ve nde Nzambi zolaka mpi kutwadisa yandi na nzila ya mbote. O, mbote kana Yefte bakisaka nde Nzambi zolaka kutwadisa yandi ! Kansi yo ke monika nde yandi bakisaka yo ve.

Developpement—Malongi ya nene ya lesu yai na bandambu 3 :

11.1 Bantu ya Israele bendaka Yefte kunwanisa bantu ya Amoni. Bazuzi 11 :1-11

Tangila bana :

11 :1 Kuvandaka na soda mosi ya kikesa na ntoto ya Galadi, zina na yandi Yefte. Yandi vandaka mwana ya nkento ya ndumba...

2 .... ntangu (bambuta) kumaka bambuta, bo kulaka Yefte. Bo tubaka na yandi nde : “Nge... keke mwana ya nkento ya nkaka.”

3 Yefte tinaka bampangi na yandi...Bantu ya mubulu kumaka banduku na yandi...

4 Bilumbu fioti lutaka, bantu ya Amoni kwisaka kunwanisa bantu ya Israele.

5 Ntangu bambuta ya ntoto ya Galadi waka mpidina, bo kwendaka kubinga Yefte...

6 nde : “Kwisa nge vanda mfumu ya basoda na beto, mpidina beto nwana bitumba ti bantu ya Amoni.”

7 Kansi Yefte tubaka na bo nde : “Keti beno kele ve bambeni na mono ? Beno bantu kulaka mono na nzo... Sambu na nki beno ke binga mono ntangu yai ya beno ke na mpasi ?”

8 Bambuta nde : “...sambu beto me zola nde nge kwenda ti beto na bantu ya Amoni....”

11 Yefte kwendaka ti bambuta ya Galadi, ebuna ...bo pesaka yandi nswa na kuvanda mfumu ya basoda na bo...

? Yula bana –

Niveau Prescolaire :

- ? Ntete keti bampangi ya Yefte zolaka yandi, to bo zolaka yandi ve ?
(Bo zolaka yandi ve.)

Niveau Primaire :

- ? Sambu na nki bo zolaka yandi ve ?
(Sambu yandi vandaka mwana ya mama ya nkaka, nkento ya ndumba.)
- ? Bo salaka nki mambu ya mpasi na yandi ?
(Bo kulaka yandi na nzo.)
- ? Na nima, bo lombaka yandi kusala nki sambu na kusadisa bo ?
(Kunwanisa bantu ya Amoni)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki bo zolaka yandi kunwanisa bantu ya Amoni ?
(Sambu yandi vandaka soda ya kikesa.)

Bana sala bageste :

Ntete bana sala geste bonso bo ke kula muntu, na nima bo sala geste bonso bo ke benda yandi kuvutuka, mpila bampangi ya Yefte salaka na yandi.

Bana yimba ti kina :

Yefte, bampangi me kula nge,
Na nima bo vandaka na nge mfunu.

11.2 Yefte mekaka kusolula na ntotila ya Amoni sambu bo kunwana ve, kansi ntotila zolaka kunwana kaka. Bazuzi 11 :12-28

Tangila bana :

12 Yefte tindaka bantu na kusonga ntotila ya bantu ya Amoni nde : “Nki kisina kibeni nge me kwisa kunwanisa ntoto na beto ?”

13 Ntotila ...pesaka mvutu nde : « Ntangu bantu ya Israele basikaka na nsi ya Ezipte, bo botulaka ntoto na mono...Ntangu yai, nge vutula ntoto yango... »

14-15 Yefte tindaka diaka bantu na kusonga ntotila ya Amoni nde : « Yo kele mpidina ve. Bantu ya Israele botulaka ve ntoto ya ...bantu ya Amoni.

16—26 (Somere)—Yefte landaka kusonga ntotila ya Amoni mpila bantu ya Israele basikaka na Ezipte, ti mpila Nzambi songaka bo kusimba ve bantoto ya nkaka, kansi kaka yina ya Yandi mosi ta pesa bo.

27 Mono, mono me sala nge mbi ve ; nge muntu me sala mono mbi na kunwanisa mono bitumba. Mfumu Nzambi muntu ke sambisaka bantu ; mbote Yandi zengila beto bubu yai....”

28 Kansi ntotila ...ya Amoni wilaka Yefte ve.

? Yula bana –

Niveau Prescolaire :

- ? Yefte kwendaka nswalu kunwana, to yandi mekaka ntete kusolula ?
(Yandi mekaka ntete kusolula.)

Niveau Primaire :

- ? Na nsuka, keti ntotila ya Amoni wilaka Yefte ?
(Ikele ve. Yandi zolaka kunwana kaka.)

Niveau Secondaire :

- ? Yefte vandaka soda ya kikesa, kansu yandi kwenda nswalu ve kunwana. Yai ke songa nki sambu na yandi ? (Yandi sosaka ngemba ntete.)

Bana sala bageste :

Bana kwenda na bandambu zole. Mosi sala bageste bonso bo ke songisa bana ya nkaka. Na nima, ndambu ya zole sala bonso bo ke songisa bana na ndambu ya ntete.

Bana yimba ti kina :

Yefte mekaka kusolula, Kansu ntotila zolaka kunwana kaka.

11.3 Yefte monaka mpasi mingi sambu yandi salaka buzoba, kukonda kulomba Nzambi kutwadisa yandi. Bazuzi 11 :29-40

Tangila bana :

29 Mpeve ya Mfumu Nzambi simbaka Yefte. Yandi ...vutukaka ...na ntoto ya Galadi sambu na kwenda na ntoto ya bantu ya Amoni.

30 Yandi zengaka na meso ya Mfumu Nzambi nde : “Kana Nge pesa bantu ya Amoni na maboko na mono,

31 mono ta pesa Nge makabu ya kuyoka ...konso muntu yina ta basika ya ntete na nzo na mono...”

32 Yefte kotaka na ntoto ya bantu ya Amoni sambu na kunwanisa bo bitumba ; Mfumu Nzambi pesaka bo na maboko na yandi.

33 Yefte nungaka mpenza bitumba ; yandi botulaka babwala makumi zole...Yo yina Israele bedisaka Amoni.

34 Ntangu Yefte kwisaka kuvutuka... mwana na yandi ya nkento basikaka na nzo sambu na kukutana na yandi. Yandi vandaka kwisa na kukina na ngoma. Yefte ...vandaka na mwana ya nkaka ...ve.

35 Ntangu yandi monaka mwana na yandi ya

nkento, yandi pasulaka-pasulaka bilele na yandi, ebuna yandi tubaka na ndinga ya ngolo nde : “A mwana na mono ya nkento, nge me kotisa mono na mpasi. Nge me pasula mono ntima. Mono silaka mambu na Mfumu Nzambi, mono fweti lungisa yo. »...

39... ebuna tata na yandi lungisaka mambu ya yandi tubaka na Mfumu Nzambi. Mwana-nkento kufwaka...

Yula bana –**Niveau Prescolaire :**

- ? Yefte lombaka Nzambi kutwadisa yandi, to yandi lombaka ve ? (Yandi lombaka ve.)

Niveau Primaire :

- ? Yefte lombaka Nzambi ve kutwadisa yandi, yo yina yandi salaka nki mambu ya buzoba ? (Kusila kupesa makabu na Nzambi konso muntu ya basikaka ntete na nzo na yandi.)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki mpila Yefte silaka Nzambi vandaka buzoba ? (Ntete, Nzambi zola ve beto kufwa muntu. Keti yandi bakisaka yai ve ? Zole, yandi banzaka nde nani ta basika na kielo ya nzo ? Keti yo ta vanda muntu ya fami ve ?)
- ? Nzambi zola sadisa bantu na yandi. Nki ke songa nde Yefte bakisaka yai ve ? (Yandi yindulaka nde yandi fweti pesa Nzambi makabu sambu Yandi kuwa, Yandi sadisa.)
- ? Nki mutindu histoire yai zolaka kuvanda mutindu ya nkaka kana Yefte kaka sosaka Nzambi kutwadisa yandi ? (Yandi zolaka kuvidisa mwana na yandi ve.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste kusonga mawa mpila Yefte waka ntangu yandi monaka mwana na yandi basika na nzo. Bo dila, “Buzoba na mono ! Buzoba na mono !”

Bana yimba ti kina :

O Yefte, mawa mingi
Nge me sala buzoba.

>|< Kumanisa malongi :

Yefte vandaka soda ya ngolo. Yandi mpi sambaka Nzambi. Kansi yandi lombaka ve nde Nzambi kutwadisa yandi. Yandi sosaka kaka nde Nzambi sakumuna mambu ya yandi mosi me zenga kusala. Nzambi nungisaka yandi na mpila yandi me lomba, kansi Nzambi twadisaka yandi ve kufwa mwana na yandi. Yina ngindu na yandi mosi. O, bana, beto lenda tina bampasi mingi kana beto kaka sosa Nzambi kutwadisa beto, kusonga beto nzila.

Devoir sambu na bakristo :

Devoir mono ke pesa beno bakristo na mposho yai, yo yai : Konso lumbu, lomba Nzambi kusonga nge nzila nki kusala, ebuna landa na mpila Yandi songa nge.

Verse ya bubu yai :

...Nata mono/ na nzila na Nge ya mbote/ yina ke na nsuka ve./

Bankunga 139 :24b

Bana tuba verse mbala zole na kimvuka. Na nima konso ndonga (kiti) ya bana telama mosi-mosi ti tuba yo. Bo ya sala mbote mingi nge binga “shampio”, “gra shampio” etc.

Nkunga :

Bana yimba nkunga mosi to zole ya ke kwenda nzila mosi ti lesa yai.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Nzambi ke twadisa konso muntu ve. Yandi ke twadisa bana na Yandi bu bo lomba Yandi kusala mpidina. Keti nge zaba mbote-mbote nde nge kele mwana ya Nzambi ? Keti nge me binga Yandi kukwisa kukota luzingu ti ntima na nge ?

Yesu kotaka nsi-ntoto yai sambu na kufuta mfuka ya masumu na nge, sambu na kubaka ndola na beto. Yandi fwaka na zulu ya kulunsi sambu na kugulusa beto; Yandi telamaka na lufwa. Keti nge me tula Yandi ntima ? Kana nge me yilama bubu yai kubalula ntima, kwisa na nima ya ecodime, solula ti beto sambu beto lenda sadisa nge mbote. Yesu lenda gulusa nge kaka bubu yai.

==NSUKA YA LESO 11

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

Leso 12. Nzambi bingaka Samsoni na ntwala lubutuku na yandi.

Bazuzi 13-14 :1-4

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Beto kanga ntima na ntangu ya mpasi, sambu beto bakisa nde Yandi ke sala, ata beto me mona yo ntete ve.

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

Kansi kana beto ke vingila kima yina ya beto me baka ntete ve, beto fweti kanga ntima na kuvingila yo.

Roma 8 :25

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Mono Kele na Nzo Kitoko (Makabu Kele Kana Beto Kanga Ntima)
Mono Me Sila Kulanda Yesu (Ata Mpasi Kele, Mo’ Ta Landa Kaka)

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto lombaka beno bakristo kulomba Nzambi konso lumbu sambu Yandi kutwadisa nge. Nani ta songa beto nki mutindu Nzambi twadisaka nge na mambu mosi ?

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

Na mposo me luta, beto monaka na luzingu ya Yefte nde ngolo kele mbote, kansi yo lombanda Nzambi twadisa muntu na mpila yandi sala ngolo na yandi. Yefte sadilaka ngolo na yandi kubedisa bambeni, kansi yandi mpi salaka mambu ya buzoba kaka na mabanza na yandi mosi. Yandi vilaka mwana na yandi sambu na buzoba yina.

III. Kulonga lesu yai--

Kuyantika lesu :

Yefte vandaka zuzi bamvula 6. Na nima ya lufwa na yandi, bazuzi tatu salaka na bamvula ndambu-ndambu—bamvula 7, bamvula 10, bamvula 8. Ebuna, bantu ya Israele salaka masumu diaka, ti Nzambi pesaka bo na maboko ya bantu ya Filistia bamvula 40.

Developpement—Malongi ya nene ya lesu yai na bandambu 3:

12.1 Nzambi silaka mwana speciale na kuple mosi ya vandaka na bana ve. Yandi fweti landa bansiku ya bantu ya me kudipesa ya mvimba na Nzambi. Bazuzi 13 :1-23

Tangila bana :

1 Bantu ya Israele salaka diaka masumu na Mfumu Nzambi, yo yina Yandi pesaka bo na maboko ya bantu ya Filistia bamvula makumi iya (40).

2 ...kuvandaka muntu mosi zina na yandi Manoa...Nkento na yandi vandaka kubuta ve.

3 Kilumbu mosi, wanzio ya Mfumu Nzambi kwisaka kumonika na nkento ya Manoa. Yandi tubilaka yandi nde : «...nge ta baka divumu, nge ta buta mwana ya bakala. ....

5 Mwana yango, nge fweti zenga yandi nsuki ve, sambu katuka ntangu yandi me butuka ntete ve, bo fweti pesa yandi na maboko ya Nzambi. Yandi muntu ta yantika na kugulusa bantu ya Israele na maboko ya bantu ya Filistia.

6 Nkento vutukaka na nzo, yandi kwendaka kusonga bakala na yandi nde : « Mono me kutana na ...wanzio ya Nzambi.....

7 ...yandi songaka mono nde mono ta baka divumu, mono ta buta mwana ya bakala... nde ...mwana, katuka ntangu yandi me butuka ntete ve, tii kuna luzingu na yandi yonso, bo fweti pesa yandi na maboko ya Nzambi.

8 Manoa sambaka Mfumu Nzambi .....

16...wanzio tubaka nde : ...kana nge me zola,

*yidika makabu ya kuyoka ya mvimba, nge pesa
yo na Mfumu Nzambi. ” ....*

*19-21 Manoa yidikaka ...makabu....midinga ya
tiya ya makabu ke basika na mesa-kimenga, ke
tombuka na zulu....wanzio ya Mfumu Nzambi
ke tombuka na kati ya tiya. ....*

? Yula bana –

Niveau Prescolaire :

- ? Nkento ya Manoa monaka nki ?
(Wanzio ya Nzambi)

Niveau Primaire :

- ? Wanzio tubaka nde nki ta salama ?
(Nkento ya Manoa ta buta mwana-
bakala.)
- ? Bo fweti sala nki ve na mwana yina ?
(Bo fweti zenga yandi nsuki ve.)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki bo fweti zenga yandi
nsuki ve ?
(Sambu na luzingu na yandi yonso bo
fweti pesa yandi na maboko y Nzambi.)
- ? Nki kisalu Nzambi ta pesa mwana
yina ?
(Yandi yantika kugulusa bantu ya
Israele na bantu ya Filistia.)

👤 Bana sala bageste :

Bana bankento sala geste bonso bo ke mona
wanzio. Bana babakala sala bageste bonso
wanzio, ti bo songa bankento nde « Nge ta baka
divumu, nge ta buta mwana ya bakala.
Kuzenga yandi suki ve. »

✍ Bana yimba ti kina :

Mama Manoa, na mwana na nge
Kuzenga yandi nsuki ve.

**12.2 Bo butaka mwana Samsoni. Bu yandi
me yela, Mpeve ya Nzambi yantikaka
kupesa yandi ngolo. Bazuzi 13 :24-25**

Tangila bana :

*24 Nkento ya Manoa butaka mwana ya
bakala, yandi pesaka yandi zina Samsoni.
Mwana kuyelaka, Mfumu Nzambi sakumunaka
yandi.*

*25 Yandi vandaka na kati ya camp ya bantu ya
Dani...ntangu Mpeve ya Mfumu Nzambi
yantikaka kupesa yandi ngolo na mbala ya
ntete.*

? Yula bana –

Niveau Prescolaire :

- ? Zina ya mwana ya Mama Manoa
butaka, nani ?
(Samsoni)

Niveau Primaire :

- ? Ntangu yandi yelaka, Nzambi
yantikaka kupesa yandi nki ?
(Ngolo)

Niveau Secondaire :

- ? Kana beto bambuka kisalu Nzambi
zolaka kupesa Samsoni, ngolo yina
kele kusala nki ?
(Sambu yandi kunwanisa bantu ya
Filistia ya vandaka kuyangisa bo.)

Bana sala bageste :

Bana ya bankento sala geste bonso bo ke simba
mwana. Bana ya babakala sala bonso bo ke
mona mwana, bo tuba nde, “Zina na nge
Samsoni. Nzambi ta pesa nge ngolo.”

Bana yimba ti kina :

Samsoni me butuka
Yandi ta vanda ngolo.

**12.3 Samsoni lombaka nkento ya bantu ya
Filistia, bantu ya Nzambi me songa bo
kukwela ve. Bazuzi 14 :1-4**

Tangila bana :

1 Kilumbu mosi, Samsoni ...monaka mwana-nkento mosi ya nsi ya Filistia.

2 ...yandi songaka tata na yandi ti mama na yandi nde : “...mono me mona mwana-nkento mosi ya Filistia, mono ke zola nde beno kwedila mono yandi.”

3 Kansi tata na yandi ti mama na yandi yulaka yandi nde : « Keti na kati ya ...bantu na beto yonso, mwana-nkento kele ve, yo yina nge ke kwenda kusosa nkento na kati ya bamimpani yai bantu ya Filistia? » Kansi Samsoni tubaka na tata na yandi nde : “Nkento kaka yandi yina ya mono me zola, beno kwenda kukwedila mono yandi.”

4 Tata ya Samsoni ti mama na yandi vandaka kuzaba ve nde Mfumu Nzambi Yandi mosi Muntu pusaka mwana na bo na kuzola mwana-nkento yina, sambu Yandi vandaka kusosa mpila ya kunwanisa bantu ya Filistia. Na ntangu yina, bo bantu vandaka kuyala bantu ya Israele.

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Keti Samsoni zolaka kwela nkento ya zolaka Nzambi, to nkento ya mimpani ?
(Nkento ya mimpani)

Niveau Primaire :

- ? Keti mambu yina pesaka tata ti mama na yandi kiese ?
(Ikele ve. Bo zolaka yandi kwela nkento ya bantu na yandi ya zolaka Nzambi, mumpani ve.)

Niveau Secondaire :

- ? Ata na mambu yai ya mbi, kukwela mumpani, Nzambi vandaka kusala. Nki mutindu ?
(Kupesa yandi mpila kunwanisa bantu ya Filistia.)

Bana sala bageste :

Bana sala geste bonso bo ke songa bibuti na bo nkento ya bo zola kwela. Bo tuba nde, « Kaka yandi ! Kaka yandi ! »

Bana yimba ti kina :

Samsoni zolaka kwela
Nkento ya Filistia.
Samsoni zolaka kwela
Mbeni ya ngolo na bo.

>|< Kumanisa malongi :

Bantu ya Filistia vandaka kaka kuniokula bantu ya Israele. Bo monaka ve nde Nzambi vandaka kusadisa bo, kansi Yandi me yidika mwana dezia sambu na kugulusa bo. Mwana yina : Samsoni.

Nzambi me songa bibuti na yandi nde bo zenga yandi nsuki ve, ti Yandi ta pesa Samsoni ngolo kunwanisa bambeni na bo. Dezia Nzambi me yantika kupesa yandi ngolo, kansi Samsoni me kwenda kusala mambu ya Nzambi ke zola ve— kukwela nkento ya mumpani, nkento mosi na kati ya bambeni na bo, bantu ya Filistia !

Yo vandaka kumonika nde Nzambi vandaka kusala ve, kansi bo zabaka ve nde Nzambi me pesa nzila Samsoni kukwela nkento ya Filistia sambu na kupesa yandi okasio kunwanisa bo. Yandi vandaka kusala !

Na luzingu na beto mpi, mbala mingi beto mona bonso Nzambi ke sala ve. Beto lemba. Kansi Nzambi zola beto kukanga ntima. Yandi kele kusala, kusadisa beto, ata ntangu ya beto me mona yo ntete ve!

Devoir sambu na bakristo :

Beno bakristo, nki mpasi beno ke mona sesepiyai ? Devoir mono ke pesa beno na mposo yai kele kaka kukanga ntima. Kudisonga konso lumbu nde, “Nzambi kele kusala, ata mono me mona yo ntete ve.”

Verse ya bubu yai :

Bana tuba yo ndambu-ndambu na nima ya nge, moniteur. Kana bana mingi me yantika kuzaba yo, sala nsaka yai : Nge yantika kutuba verse, ebuna nge kanga ti songa mwana mosi na musapi. Yandi fweti tuba ndambu bandinga, ebuna yandi kanga ti songa mwana ya nkaka na musapi. Mwana yina tuba ndambu ti songa mwana ya nkaka, tii bo manisa yo. Sala mpidina mbala tatu.

Kansi kana beto ke vingila kima/ yina ya beto me baka ntete ve,/ beto fweti kanga ntima/ na kuingila yo./

Roma 8 :25

Yimba nkunga :

Bana yimba mosi ya bankunga ya ke kwenda nzila mosi ti leso yai.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Kana nge me tula ntima na Yesu ntete ve sambu na kuguluka, zaba nde Yandi zola kumisa nge mwana na Yandi bubu yai. Yandi zola lolula masumu yonso na nge ti katula yo. Yandi zola yobisa ntima na nge, ti kitula nge muntu ya mpa na kati na Yandi.

Kaka songa Nzambi nde nge kwikila nde Mwana na Yandi Yesu Kristo fwaka sambu na nge, ti telamaka na lufwa. Kaka lomba Yandi kugulusa nge bubu. Songa Yandi nde nge zola balula ntima, kubika masumu na nge na lusadisu na Yandi. Kana nge me binga Yandi mpidina ntete ve, Yandi ke kinga nge !

==NSUKA YA LESO 12

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

Leso 13 Bankento ya Samsoni pesaka yandi kaka mpasi.

Bazuzi 14 :5-20, kapu 15

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Beto pesa ve nzila na bantu ya mbi kubenda beto na bampila na bo.

Moniteur, kulunguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

Kiese na muntu yina ke ndimaka ve/ ngindu ya bantu ya mbi,/

ke landaka ve /banzila ya bantu ya masumu,/

ke vandaka ve kisika mosi/ na bantu yina ke sekaka Nzambi./

Bankunga 1 :1

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

Baka Lukumu (Na kinduku na mono, baka lukumu)

Mawa, Mawa (Mawa, mawa, kukwela mwana-Satana)

Muntu Ngangu ti Muzoba

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo devoir kukanga ntima na mambu ya mpasi, kubambuka nde Nzambi kele kusala, ata nge me mona yo ntete ve. Nani tulaka ngolo kusala yo na mposo me luta ? Nani lenda songa beto mutindu bo kangaka ntima na nki mpasi ?

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

- ↑ Na mposo me luta, beto monaka lubutuku ya nki zuzi ya Israele ? (Samsoni)
- ↑ Nzambi pesaka mama nsiku mosi sambu na yandi. Yandi fweti sala nki ve ?

(Kuzenga yandi nsuki ve.)

- ↑ Nzambi ta sadila Samsoni nki mutindu ? (Kuyantika kunwanisa bantu ya Filistia)
- ↑ Nzambi zola bantu na Yandi kukwela muntu ya nkaka ya zola Yandi. Kansi na luzolo na yandi mosi, Samsoni sosaka kukwela nani ? (Nkento ya Filistia. Bo vandaka bamimpani ya zolaka Nzambi ve.)

III. Kulonga lesa yai--

Kuyantika lesa :

Samsoni vandaka kutuba nde yandi fweti kwela nkento mosi yandi me mona na kati ya bantu ya Filistia. Mambu ve nde Nzambi me songa bo kusala yo ve. Mambu ve nde tata ti mama na yandi zolaka yo ve. Yandi fweti sala kaka mutindu yandi zolaka.

Bubuyai beto ta mona kana makwela yina pesaka yandi kiese to mpasi. Beto ta mona kana yandi twadisaka nkento na yandi na Nzambi, to kana nkento na yandi bendaka yandi kusala nki mutindu.

Developpement—Malongi ya nene ya lesa yai na bandambu 4 :

13.1 Na fete ya makwela na yandi, Samsoni telaka bantu ya Filistia kingana. Bazuzi 14 :5-14

Tangila bana :

14 :5 ...Ntangu bo kumaka ...penepene na bwala, mwana-ntambu mosi kwisaka kubasika ke ngana.

6 Mpeve ya Mfumu Nzambi simbaka Samsoni, ebuna yandi pasula-pasulaka ntambu na maboko na yandi bonso kima ya mpamba...

7 Yandi simbaka nzila na kwenda... ebuna yandi solulaka na mwana-nkento ya Filistia ; yandi zolaka yandi mingi.

8 Bilumbu fioti lutaka, ebuna Samsoni kwendaka kukwela yandi. Na nzila yandi

*kwendaka kutala ntambu yina ya yandi fwaka.
Yandi monaka nde baniuki me tunga nzo na bo,
ti kutula bwiki na kati ya ntambu....*

*10 ...Samsoni sadilaka fete ya nene ya
makwela....*

*12 Samsoni tubaka na bo nde : « Mono ke tela
beno kingana, kana beno zaba yo, beno
tendudila mono yo ntangu bilumbu ...ya fete me
mana ntete ve, mono ta pesa beno ...bilele ya
fete ...*

*13 Kana ve, beno bantu ta pesa mono ...bilele
ya fete... » ...*

*14 Samsoni tubaka na bo nde :
« Na yina ya ke dia, ke basika kima ya kudia,
Na yina kele ngolo, me basika kima yina kele
sukadi. Disongidila nde nki? »*

*Bilumbu tatu lutaka, (kansi) ...babakala yina
kukaka ve kuzwa mvutu.*

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Samsoni vandaka ngolo mingi. Yandi fwaka nki mbisi na maboko na yandi ? (Ntambu)**

Niveau Primaire :

- ? Na nima ya kufwa ntambu, ntangu yandi lutaka diaka, Samsoni monaka nde nki me tunga nzo na bo na kati ya mikwa ya ntambu ? (Baniuki)**
- ? Na kati ya fete ya makwela, Samsoni telaka bantu nki ? (Kingana)**

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki bantu kukaka kuzwa mvutu na kingana yina ? (Sambu bo me mona ve ntambu to baniuki yina. Yo yina, bo lenda zaba ve.)**

Bana sala bageste :

Bana ngana bonso ntambu. Bo « zzz » bonso baniuki.

Bana yimba ti kina :

Samsoni telaka kingana na fete ya makwela. Ata muntu zabaka yo. Bo bakisaka ve.

13.2 Nkento na yandi lembisaka yandi na kudila, tii ntangu yandi songaka yandi sekrete ya kingana yina. Bazuzi 14 :15-20

Tangila bana :

*15 ...bo tubaka na nkento ya Samsoni nde :
“Leba bakala na nge, yandi tendudila beto
kingana, kana ve, beto ke yoka nge ti fami na
nge yonso... »*

*16 Nkento ya Samsoni kwendaka kutuba na
bakala na yandi ti mansanga na meso nde :
« Keti nge ke zolaka mono ata fioti ve, nge ke
yinaka mono ! Nge telaka bampangi na mono
kingana, kansi nge tendudilaka mono yo ve.”...*

*17 Na bilumbu yonso nsambwadi ya fete,
nkento ya Samsoni lembisaka yandi na kudila-
dila. Ebuna...Samsoni tendudilaka yandi
kingana... Nkento kwendaka nswalu kusonga
bampangi na yandi bantu ya Filistia.*

*18 ...(bo) kwisaka kutuba na Samsoni nde :
« Kima ya kuluta sukadi kele bwiki. Kima ya
kuluta ngolo kele ntambu !”....*

*19 Ntangu yai, Mpeve ya Mfumu Nzambi
simbaka Samsoni. Yandi kwendaka na bwala
Askaloni. Yandi fwaka bantu... yandi bakaka
bilele na bo, ebuna yandi kwisaka kupesa yo na
bantu yina tendulaka kingana. Na nima, yandi
vutulaka na nzo...na makasi mingi mpenza.*

*20 Nkento na yandi, bo pesaka yandi na
mwana-bakala yina vandaka nduku ya
Samsoni.*

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Nani bendaka Samsoni kusonga yandi disongidila ya kingana yina—Tata na yandi to nkento na yandi ?
(Nkento na yandi)

Niveau Primaire :

- ? Sambu na nki Samsoni songaka nkento na yandi disongidila yina ?
(Sambu yandi lembisaka yandi ngolo.)
- ? Na nima ya nkento na yandi me zaba yo, yandi kwendaka nswalu kusonga nani ?
(Bampangi na yandi bantu ya Filistia)

Niveau Secondaire :

- ? Na nsuka ya fete ya makwela, fami ya nkento pesaka yandi na muntu ya nkaka. Sambu na nki ?
(Sambu Samsoni me bika yandi na makasi.)

Bana sala bageste :

Ndambu ya bana sala bageste bonso bo kele nkento ya Samsoni, ke leba yandi kusonga disongidila ya kingana. Ndambu ya nkaka songa bo musapi ti tuba nde, “Masanga na nge luvunu ! »

Bana yimba ti kina :

Nkento lebaka Samsoni na fete ya makwela. Yandi songaka secrete ya kingana. O mambu ya buzoba !

13.3 Fami ya nkento buyaka Samsoni, ti mpasi na mpasi landaka. Bazuzi 15:1-6

Tangila bana :

15 :1-2 Na nima ya bilumbu fioti...Samsoni kwendaka kutala nkento na yandi. Yandi natilaka yandi mwana-nkombo....Kansi bukilo na yandi ...tubaka na Samsoni nde : « Mono yindulaka nde nge ke zolaka yandi diaka ve, yo yina mono pesaka yandi na nduku na nge...

3-4 Samsoni ...kwendaka kusimba bamikengi nkama tatu (300), yandi kangisaka mikila na yo zole-zole kisika mosi. Na nima, yandi bakaka bamwa-kita ya matiti, yandi kangisaka yo na nsongi ya mikila,

5 ebuna yandi tulaka yo tiya. Yandi panzaka bamikengi na kati ya bilanga ya ble ya bantu ya Filistia. Mpidina yandi yokaka bilanga ya ble ti bita ya ble ya bo katulaka ntete....

6 Bantu ya Filistia yulaka kana nani muntu me sala mambu yai. Bo nde : « Samsoni, yandi salaka mpidina sambu bukilo na yandi... me botula nkento na yandi. Yandi me pesa yandi na nduku ya Samsoni. » Ebuna bantu ya Filisia kwendaka kuyoka nkento ti tata na yandi.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Bu Samsoni kwendaka kutala nkento na yandi, yo lutaka na mpila ya mbote to ya mawa ?
(Ya mawa mingi.)

Niveau Primaire :

- ? Na makasi Samsoni salaka nki ?
(Yandi tulaka bilanga ya ble na bo tiya.)
- ? Na nima, bantu ya Filistia vutulaka mbi yina nki mutindu ?
(Bo yokaka nkento na yandi ti tata na yandi tiya.)

Niveau Secondaire :

- ? Samsoni tulaka tiya na bilanga ya ble ya bantu ya Filistia na makasi. Kansi Nzambi vandaka kusadila yandi nki mutindu ?
(Kuyantika kunwanisa bantu ya Filistia ya vandaka kuniokula bantu ya Israele.)

Bana sala bageste :

Bana songa bageste ya mawa sambu na bampasi yonso ya me luta.

Bana yimba ti kina :

Ntangu yai, mpasi !
Samsoni, mbote nge landaka ve
Nkento ya Filistia !

13.4 Bantu ya Yuda (bampangi na yandi) sadisaka bantu ya Filistia kukanga Samsoni, kansi yandi panzaka bansinga, yandi fwaka bantu ya Filistia 1,000 na mukwa ya mbanda ya mpunda. Bazuzi 15 :7-17

Tangila bana :

7 Samsoni tubaka na bo nde : « Sambu beno me sala mpidiyai...mono vutudila beno mbi ya beno me sala. »

8 Yandi nwanisaka bo na makasi mpenza, yandi bedisaka bo mpenza. Na nima, yandi kwendaka kuvanda na kati ya dibulu mosi ya matadi...

9-10 Bantu ya Filistia kwisaka....Bantu ya Yuda yulaka bo nde : « Sambu na nki beno me kwisa kunwanisa beto ? » Bo tubaka nde : « Sambu na kusimba Samsoni, ti kusala yandi mutindu yandi salaka beto. »

11 Ebuna, bantu mile tatu (3,000) ya Yuda kwendaka....

12-13 Bo nde : « Beto me kwisa awa sambu na kukanga nge bansinga...kupesa nge na maboko ya bantu ya Filistia.... Bo kangisaka yandi bansinga zole ya mpa (ya ngolo bonso nkodi), bo basisaka yandi na dibulu ya matadi.

14 Ntangu yandi kwisaka kukuma na bwala.... Mpeve ya Mfumu Nzambi simbaka yandi, ebuna bansinga ya bo kangisaka yandi na maboko, yo zenganaka na mbala mosi...

15 Ntangu yai, Samsoni lokutaka mukwa ya mbanga ya mpunda...yandi fwilaka yo bantu mile mosi (1,000)....

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Bo kangaka Samsoni na bansinga ya ngolo, to na matiti ?
(Na bansinga zole ya mpa ya ngolo.)

Niveau Primaire :

- ? Sambu na nki Samsoni nwanisaka bantu ya Filistia diaka ?
(Sambu na kuvutula bo mbi ya bo me sala yandi kuyoka nkento na yandi ti tata na yandi.)
- ? Na nima kubedisa bantu ya Filistia, Samsoni kwendaka kubumbana wapi ?
(Na dibulu ya ditadi)
- ? Nani kwendaka kuna kukanga yandi ?
(Bampangi na yandi bantu ya Yuda 3,000)
- ? Na nima yandi basikaka na bansinga yina, yandi fwaka bantu ya Filistia ikwa ?
(1,000)
- ? Nki kima yandi sadilaka bonso munduki na yandi ?
(Mukwa ya mbanga ya mpunda)

Niveau Secondaire :

- ? Samsoni zabaka nde bampangi na yandi zolaka kukanga yandi sambu na kupesa yandi na maboko ya bantu ya Filistia, ti yandi vandaka na ngolo mingi kuluta bo. Ebuna, sambu na nki yandi pesaka bo nzila kusala yo ?
(Mbala ya nkaka sambu bo vandaka mingi. Kansi yandi zabaka mpi nde yandi lenda panza bansinga yina.)
- ? Sambu na nki bampangi zolaka kukanga yandi ?
(Mbala ya nkaka sambu bo kaka zinga na ngemba na nsi ya luyalu ya bantu ya Filistia. Bo vandaka kulanda diaka ve kupusa bantu yina sambu ntoto kuvanda)

kaka na bo na mpila Nzambi songaka bo
ntama.)

Bana sala bageste :

Mwana mosi sala bonso Samsoni. Bana ya
nkaka sala bonso bo ke kanga yandi bansinga.
Na nima, Samsoni pasula yo kukonda mpasi.

Bana yimba ti kina :

Samsoni, na Mpeve ya Nzambi
Nge kele ngolo mingi.
Ata bansinga ya ngolo lenda ve kukanga nge.

>|< Kumanisa malongi :

Samsoni vandaka ngolo, yina makabu ya
Nzambi pesaka yandi. Nzambi sadilaka yandi
na kufwa bambeni mingi ya bantu na yandi,
bantu ya Filistia.

Kansi Samsoni waka kiese ve na luzingu na
yandi, sambu yandi vandaka ngolo ve na
mambu ya bankento. Makwela kele mambu ya
Nzambi pesaka beto sambu na kiese ti
mambote na beto, kansi makwela ya Samsoni
vandaka kaka mawa. Yandi manisaka ve fete
ya makwela, na ntwala mpasi simbaka yandi.
Nsoni ti mawa yina vandaka sambu yandi
landaka ve malongi ti luzolo ya Nzambi na
mambu ya makwela to ya bankento. Yo yina,
bankento twadisaka yandi na kati ya mubulu.

Kana beto zola kuvanda na luzingu ya kiese ti
ya ngemba, beto fweti landa malongi ya
Nzambi na mambu ya makwela ti na ntwala ya
makwela, na mambu ya kinduku. Beto tina
kinduku ya ta twadisa beto na mpila ya mbi.

Devoir sambu na bakristo :

Beno bakristo, devoir ya mono ke pesa beno na
mposo yai kele kuyindula kinduku yonso ya
beno ke sala. Nge mukristo, keti kinduku na
nge ke twadisa nge na mpila ya mbote, ya
kinzambi ? To, keti kinduku na nge ke benda
nge kusala mbi to kuvila Nzambi ? Kutina
konso kinduku ya ke twadisa nge na mpila ya
mbi. Sosa kutunga kinduku ya ta sadisa nge na
kikristo na nge.

Atasio, Moniteur ! Nge lenda defa materiels ya nkaka na Kituba na Centre des Materiels (Bibliothèque) ya MCE, to niema
yo nge mosi na site ya internet yai : www.teachingforafrica.com.

Verse ya bubuyai :

Bana lenda tuba yo ndambu-ndambu na nima
ya nge. Na nima, bantu ya ke lwata blue tuba
yo, bo ya ke lwata ndombe, etc.

*Kiese na muntu yina ke ndimaka ve/ ngindu ya
bantu ya mbi,/*

ke landaka ve/ banzila ya bantu ya masumu,/

*ke vandaka ve/ kisika mosi na bantu yina ke
sekaka Nzambi./*

Bankunga 1 :1

Yimba nkunga :

Bana yimba mosi ya bankunga ya kwenda nzila
mosi ti leso yai.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Mbala ya nkaka nge zaba Yesu ntete ve. Yandi
fwaka sambu na nge, ti Yandi zola nge mingi.
Kana nge kwisa na Yandi, nge ta regrete yo ve.
Kana nge zola solula mambu yina, kwisa solula
ti beto na nima ya ecodeime.

==NSUKA YA LESO 13

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya
Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda
yai.

Leso 14 Dalila monisaka Samsoni nsoni.

Bazuzi 16

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Beto pesa Mpeve ya Nzambi nzila kuyala luzingu na beto.

Moniteur, kulunguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

Ebuna mono ke tubila beno nde:/ Mbote Mpeve ya Nzambi/ kuyala luzingu na beno/, kansi beno landa ve/ luzolo ya kimuntu./

Galatia 5 :16

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

Kufulusa Mono Bubu

Kuwa Bible (Vs 5)

Mfumu Zaba Nzila na Mono (Verse 3-
Mpukumunu Beto Ta Nunga)

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto lombaka beno bakristo kuyindula kinduku ya beno ke sala, kusosa kusala kinduku ya bantu ya mbote ya bakristo. Nani yindulaka kinduku na yandi na mposo me luta ?

J Kusala revisio ya baleso me luta :

Na mposo me luta, beto monaka nde ata Nzambi pesaka Samsoni ngolo, luzingu na yandi vandaka kubeba mingi sambu na mambu mosi. Nani ke bambuka nki pesaka yandi mpasi? (Yandi lemfukaka Nzambi ve na mambu ya bankento.)

III. Kulonga lesa yai--

Kuyantika lesa :

Ntete, yandi kwelaka bankento mimpani ya Filistia, ya Nzambi songaka bo kukwela ve. Na

lesa ya bubu yai, beto ta mona nde yandi kwendaka mpi na bankento ya nkaka ya ndumba, ya monisaka yandi nsoni ya kuluta.

Developpement—Malongi ya nene ya lesa yai na bandambu 5 :

14.1 Bantu ya Filistia mekaka kukanga Samsoni na Gaza, kansi yandi katulaka kielo ya ville ti kwendaka na yo, yandi basikaka. Bazuzi 16 :1-3

Tangila bana :

16 :1 Kilumbu mosi, Samsoni kwendaka na bwala ... ya Filistia. Yandi monaka nkento mosi ya ndumba, yandi kwendaka ...na yandi.

2 Bantu ya bwala ...ziungaka bwala, bo vandaka kukinga yandi ...

3 Kansi Samsoni ...telamaka, yandi simbaka ngolo bakielo ya munoko ya bwala, ebuna yandi tumunaka yo ti makunzi na yo... Yandi tulaka yonso na zulu ya mapeka, yandi kwendaka kunata yo tii kuna na zulu ya ngumba...

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

? Keti bantu ya Filistia monaka mpila kukanga Samsoni na kati ya bwala ? (Ikele ve.)

Niveau Primaire :

? Bo kangaka bakielo ya ngolo ya bwala sambu Samsoni basika ve. Kansi na ngolo ya Nzambi pesaka yandi, yandi salaka nki ? (Yandi tumunaka yo ti makunzi na yo.)

Niveau Secondaire :

? Na nima Samsoni tumunaka kielo ti mukunzi na yo, yandi vandaka na mpila kubasika. Sambu na nki nge banza yandi nataka kielo ti mukunzi tii na zulu ya ngumba mwa-ntama ? (Sambu na kuseka bo, kusonga nde

ngolo Nzambi pesaka yandi lutaka
mingi ngolo na bo kukanga yandi.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke tumuna kielo ti mukunzi ya kilo, ke tula yo na zulu ya mapeka, ke nata yo ntama.

Bana yimba ti kina :

Samsoni, Nzambi pesaka nge
Ngolo mingi, mingi.
Nge tumunaka kielo ti mukunzi na yo mpi.

14.2 Bantu ya Filistia bendaka Dalila kuleba Samsoni kusonga yandi secrete ya ngolo na yandi. Bazuzi 16 :4-6

Tangila bana :

4 Na nima, Samsoni kumaka kuzola nkento zina na yandi Dalila...

5 Bamfumu ...ya Filistia kwisaka kutuba na Dalila nde : « Leba-leba Samsoni, yandi songa nge wapi ke katukaka ngolo na yandi, ti nki mutindu beto lenda bedisa yandi, mpidina, beto ta ...sukisa yandi...beto ta pesa nge..mbongo....

6 Ebuna Dalila yulaka Samsoni nde : “Pardo, songa mono kana wapi ke katukaka ngolo na nge yai mingi. Na kusukisa nge, bo fweti kanga nge ti nki ?

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Bamfumu ya Filistia benda Dalila kuzikisa nki—Nki mutindu Samsoni vandaka kitoko, to nki mutindu yandi vandaka ngolo ?
(Nki mutindu yandi vandaka ngolo.)

Niveau Primaire :

- ? Sambu na nki bamfumu ya Filistia zolaka kuzaba secrete ya Samsoni ?
Bo zolaka kusala nki ?
(Kukanga yandi, kusukisa yandi.)

Niveau Secondaire :

- ? Nki mutindu Dalila fweti benda Samsoni kusonga yandi secrete na yandi ?
(Dalila ta leba-leba yandi.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke pesa Dalila mbongo sambu yandi sosa secrete ya Samsoni.

Bana yimba ti kina :

Dalila ta leba Samsoni
Kusonga yandi secrete.
Kana yandi songa yo,
Bambeni ta kanga yandi.

14.3 Mbala 3 Samsoni kusaka Dalila. Bo kangaka yandi, kansi yandi pasulaka bansinga nswalu. Bazuzi 16 :7-14

Tangila bana :

Kukusa mbala ya ntete--

7 Samsoni tubaka ...nde : « Kana bo kangisa mono bansinga nsambwadi ya misisa ya ngolo yina me yuma ntete ve, mono ta vanda diaka ngolo ve, mono ta vanda bonso muntu yonso. »

8 Ebuna bamfumu ya Filistia natilaka Dalila bansinga nsambwadi ya misisa ya mubisu...yandi kanga yo Samsoni.

9 Dalila...tubaka na ndinga ya ngolo nde :
« Samsoni, tala! Bantu ya Filistia me kwisa ! »
Samsoni zengaka bansinga yonso...

Kukusa mbala ya zole--

10 Dalila tubaka na Samsoni nde : « Nge ke seka mono, nge ke kusa mono. Songa mono sesepi yai nki mutindu bo fweti kangisa nge. »

11 Samsoni nde : “Kana bo kangisa mono bansinga ya mpa ya bo me sadila ntete ve, mono ta vanda diaka ngolo ve, mono ta vanda bonso muntu yonso. ”

12 Delila sosaka bansinga ya mpa, yandi

kangisaka yo Samsoni, ebuna yandi tubaka na ndinga ya ngolo nde, "Samsoni, tala, bantu ya Filistia me kwisa !"

Kukusa mbala ya tatu--

13 Dalila tubaka na Samsoni nde : « Nge me seka mono diaka. Nge me kusa mono. Mbote nge songa mono mbala yai nki mutindu bo fweti kangisa nge mpenza. » Samsoni nde : « Kana nge baka mikoto nsambwadi ya nsuki na mono, nge kangisa yo na bansinga ya lele na nge ke tunga...mona ta vanda bonso muntu yonso. »

14 Dalila salaka na mpila nde Samsoni kulala mpongi, na nima...yandi tubaka na ndinga ya ngolo nde : « Samsoni, tala ! Bantu ya Filistia me kwisa ! » Samsoni telamaka...kupanza bima yonso.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

? Dalila lebaka Samsoni kaka mbala mosi, to mbala tatu ?
(Mbala tatu)

Niveau Primaire :

? Konso mbala ya Samsoni ta songa Dalila, 'sala yai ebuna ngolo na mono ta mana', yandi kwendaka nswalu kusala nki ?
(Kusala mutindu yandi me tuba.)

Niveau Secondaire :

? Dalila tubaka bonso yandi zolaka Samsoni. Kansi nki ke songa nge nde kieleka yandi zolaka yandi ve ?
(Yandi sosaka bantu ya Filistia kukanga yandi.)

👤 Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo kele Samsoni, ke lala na makulu ya Dalila. Ntangu nge tuba, « Samsoni ! Tala ! Bantu ya Filistia me kwisa ! » bo ta telama ti sala bonso bo ke panza

bansinga ya vandaka kukanga bo.

👤 Bana yimba ti kina :

Samsoni, nge kele ngolo kansi Dalila mene kusa nge mingi.

Samsoni, nge ta pesa nzila ve Mpeve kuyala nge ?

14.4 Dalila yangisaka Samsoni tii yandi songaka secrete na yandi. Yo yina, bantu ya Filistia kangaka yandi. Bazuzi 16 :15-21

📖 Tangila bana :

15 Ntangu yai, Dalila tubaka na yandi nde : « Nki mutindu nge lenda tuba nde nge ke zolaka mono, kana nge me tulaka mono ntima ve ? Tala, mbala yai tatu nge me seka mono, nge me buya na kusonga mono wapi ke katukaka ngolo na nge. »

16 Yandi vandaka kuyangisa Samsoni konso kilumbu. Samsoni kulembaka mingi. Mpila ya kukanga ntima vandaka ve.

17 Yo yina, yandi songaka yandi kinsweki yonso nde : « Bansuki na mono, bo me zengaka yo ntete ve sambu, ntangu mono vandaka me butuka ntete ve, bo pesaka mono na Nzambi. Kana muntu kuzenga nsuki na mono, ngolo yonso na mono ta mana...

18 Dalila monaka nde ...Samsoni me songa yandi kinsweki yonso. Yandi tindaka ndinga na bamfumu ya Filistia nde : « Beno kwisa... »...

19 Dalila salaka na mpila nde Samsoni kulala na zulu ya makulu na yandi, ebuna yandi bingaka muntu na kuzenga (yandi nsuki). Mpidina... ngolo ya Samsoni manaka.

20 Ebuna Dalila tubaka na ndinga ya ngolo nde : « Samsoni, tala ! Bantu ya Filistia me kwisa ! » Yandi telamaka ...yandi vandaka kuzaba ve nde Mfumu Nzambi me bikisa yandi.

21 Ebuna bantu ya Filistia simbaka yandi, bo tobulaka yandi meso. ...bo kangisaka yandi na bashene ya bibende, bo songaka yandi na

kututa ble kuna na kati ya boloko.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Sambu na nki ngolo ya Samsoni manaka ?
(Bo zengaka yandi nsuki.)

Niveau Primaire :

- ? Ntangu bantu ya Filistia kangaka Samsoni, bo salaka yandi nki mambu ya nkaka ya mpasi ?
(Bo botulaka yandi meso sambu yandi kumona diaka ve.)

Niveau Secondaire :

- ? Bo pesaka Samsoni nki kimalu ya nsoni na kati ya boloko ?
(Kututa ble. Yai vandaka kimalu ya muntu ya kufwa-meso lenda sala sambu bo kanga yandi na nti, yandi kwenda kaka na cercle. Yai vandaka nsoni sambu yo vandaka kimalu ya mbisi.) Tala foto.
- ? Nsuki ya Samsoni vandaka ve fetishi to kima ya magie. Sambu na nki ngolo na yandi manaka ntangu bo zengaka yo ?
(Yo vandaka kidimbu ya songaka nde bo me pesa yandi na Nzambi na ntwala ya lubutuku na yandi.)

! Bana sala bageste :

Bana sala bonso bo lenda mona diaka ve sambu mbeni me fwa meso na bo.

✍ Bana yimba ti kina :

Samsoni, ngolo na nitu,
Kansi luzingu ya mpasi mingi !

14.5 Nsuki ya Samsoni yelaka na prison, ebuna yandi lombaka Nzambi kupesa yandi ngolo diaka, yandi bendaka nzo ya bisambu ya kiteki Dagoni, yo kubwa, yo kufwa bantu ya Filistia. Bazuzi 16 :22-31

Tangila bana :

22 Kansi bansuki na yandi yantikaka kumona diaka.

23 Kilumbu mosi, bamfumu ya bantu ya Filistia kwisaka kukutana kisika mosi sambu na kusala fete ti kupesa makabu na nzambi na bo Dagoni.

[Moniteur, na bana ya me yela, tendula nde Dagoni vandaka kiteki muntu na zulu, ti mbisi ya masa na nsi, bonso Mamiwata ya bantu ya nkaka samba na Congo.]

Bo yimbaka nkunga nde :

« Nzambi na beto me nungisaka beto, yandi me pesaka mbeni na beto Samsoni na maboko na beto.

24-25 Bo...tubaka nde: “beno nata Samsoni... beto sakana na yandi.” ...Bo tulaka yandi na kati-kati ya makunzi ya nzo, sambu bantu yonso kumona yandi. Bo yantikaka kukumisa nzambi na bo ...

27 Nzo vandaka me fuluka mpenza na bantu... Bamfumu tanu ya Filistia vandaka pana, ti bantu kiteso ya mile tatu (3,000) vandaka na zulu ya ludi, ke tala nsaka ya Samsoni vandaka kusala.

28-29 Ntangu yai, Samsoni sambaka Mfumu Nzambi nde : “pardo...pesa mono diaka ngolo...” Samsoni simbaka makunzi zole ya nene ya nzo...

30 ebuna yandi tubaka na ndinga ya ngolo nde: “Mbote mono fwa nzila mosi na bantu ya Filistia !” Yandi simbaka makunzi ngolo, yandi pusaka yo na ngolo yonso, ebuna nzo bwilaka mfumu ti bantu yonso yina vandaka muna. Bantu yina kufwaka nzila mosi na Samsoni, bo lutaka na mingi bantu ya yandi

kufwaka na luzingu na yandi....

? Yula bana –

Niveau Prescolaire :

- ? Nki vandaka kumena diaka ntangu Samsoni vandaka na prison ?
(Nsuki na yandi)

Niveau Primaire :

- ? Bo nataka Samsoni na nki nzo sambu na kusakana na yandi ?
(Nzo ya kiteki Dagoni)
- ? Samsoni fwaka nzo yina ti bantu mingi na kati nki mutindu ?
(Yandi bendaka makunzi ya simbaka nzo yina na ngolo na yandi yonso.)

Niveau Secondaire :

- ? Nki bandinga ya nsuka ya Samsoni ?
(Mbote mono kufwa nzila mosi ti bantu ya Filistia !)
- ? Samsoni vandaka ngolo mingi, kansi luzingu na yandi vandaka nki mutindu ?
(Mawa mingi)
- ? Sambu na nki nge banza luzingu na yandi vandaka kaka mawa ?
(Yandi pesaka be nzila Mpeve ya Nzambi kuyala luzingu na yandi. Yandi salaka kaka na mpila yandi zolaka, ti yandi salaka mambu ya buzoba mingi na mambu ya bankento.)

Bana sala bageste :

Bana sala geste bonso bo kele Samsoni, ke benda makunzi ya nzo ya Dagoni sambu yo kubwa.

Bana yimba ti kina :

Samsoni, nkwa-ngolo !
Nge me bebisa luzingu.

Mpeve ya pesaka ngolo
Zolaka kutwadisa nge,
Kansi nge pesaka Yandi nzila ve !

>|< Kumanisa malongi :

Bana ya bakala mingi mona nde yo ta vanda kiese mingi kuvanda ngolo. Ngolo ya nitu kele mbote kana Nzambi ke twadisa mpila muntu kusadila yo. Samsoni vandaka ngolo MINGI, kansi luzingu na yandi mawa mingi, sambu yandi pesaka nzila ve Mpeve ya Nzambi kutwadisa yandi na luzingu na yandi.

Devoir sambu na bakristo :

Beno bakristo, devoir mono ke pesa beno mposo yai kele kupesa Nzambi nzila kutwadisa luzingu na nge na mposo yai. Samba konso lumbu nde Yandi twadisa nge.

Yimba nkunga :

Ntangu yai, bana lenda yimba mosi ya bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai.

Verse ya bubu yai :

Bana landa ndambu-ndambu na nima ya nge. Na nima, kabisa bo na bandambu, ti konso ndambu ya bana tuba kitini mosi.

Ebuna mono ke tubila beno nde :/ Mbote Mpeve ya Nzambi/ kuyala luzingu na beno,/ kansi beno landa ve/ luzolo ya kimuntu./ Galatia 5 :16

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Nzambi ke na kiese kutwadisa bana na Yandi. Keti nge zaba nde nge kele mwana na Yandi ? Keti nge me lombamba Yandi kugulusa nge, kukitula nge mwana na Yandi ? Bible ke songa nde konso muntu ya kwisa na Yandi, Yandi ta buya yandi ve (Yoane 6 :37b). Kana nge zola kuyamba Yandi bubu, bikala na nima ya ecodime bubu. Beto ta vanda na kiese na kusadisa nge.

==NSUKA YA LESO 14

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

Leso 15 Mika salaka kiteki.

Bazuzi 17-18

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Beto tula ngolo kulanda ndinga ya Nzambi mbote-mbote, sambu masumu na beto ta suka ve na beto, kansi mbala mingi, yo simba bantu ya nkaka mpi.

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

Na ntangu yina,/ bantu ya Israele vandaka ata ntotila mosi ve./ Konso muntu vandaka kusala/ kaka mutindu yandi me zola./

Bazuzi 17 :6

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

Kuwa Bible

Luka 4 :8

Mwini Fioti na Mono

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo devoir kupesa Mpeve ya Nzambi nzila kutwadisa luzingu na nge lumbu na lumbu. Nani ta songa beto mutindu yandi me meka kusala yo ?

J Kusala revisio ya baleso me luta :

Na baleso ya bamposo yai me luta, beto me yindula Samsoni. Beto monaka mpila Nzambi pesaka yandi ngolo na nitu, ti mpila Nzambi sadilaka yandi kubedisa bantu ya Filistia. Kansi na luzingu na yandi yonso, yo kele mpasi kutuba ata ntangu mosi ya kiese, sambu yandi landaka Mpeve ya Nzambi ve na luzingu na yandi. Yandi landaka ve bansiku ya Nzambi ya tadilaka bankento ti makwela. Yandi salaka luzolo na yandi mosi, ti yo natilaka yandi mpasi na mpasi. Nani lenda tuba mpasi ya nsuka ya Samsoni monaka ? (Ee, yandi fwaka ntangu

yandi bendaka nzo ya bisambu ya kiteki Dagoni sambu yo kubwa.)

III. Kulonga lesa yai--

Kuyantika lesa :

Bubuyai beto ta mona muntu ya nkaka ya pesa beto mawa. Yandi vandaka ve zuzi, kansi Bible me songa beto histoire na yandi kusonga mbi ya bantu na ntangu yina. Zina na yandi Mika. Bonso Samsoni, yandi landaka ve Mpeve ya Nzambi na luzingu na yandi, kansi yandi salaka luzolo na yandi mosi. Bazuzi kapu 17.

Developpement—Malongi ya nene ya lesa yai na bandambu 4 :

15.1 Mika salaka kiteki, sambu na bilumbu yina, konso muntu vandaka kusala kaka mutindu yandi me zola. Bazuzi 17 :1-6

Tangila bana :

1-2 Kuvandaka na muntu mosi, zina na yandi Mika....Kilumbu mosi, yandi tubilaka mama na yandi nde : « ...bo yibaka nge mbongo ....Tala, mono muntu bakaka mbongo yango, mono ke na yo. »...

3 Mika vutudilaka mama na yandi mbongo, ebuna mama na yandi nde : “Mono me zenga nde mono fweti pesa mbongo yai na Mfumu Nzambi ...Bo ta sadisila yo kiteki...”

4 ...Mama na yandi bakaka bibende ....ebuna muntu yango salaka kiteki ... Bo tulaka kiteki na nzo ya Mika.

6 Na ntangu yina, bantu ya Israele vandaka ata ntotila mosi ve. Konso muntu vandaka kusala kaka mutindu yandi me zola.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

? Mama ya Mika salaka nki ?
(Kiteki)

? Keti Nzambi ke zola biteki ?

(Ikele ve. Nsiku na Yandi ke songa beto kusala yo ve.)

Niveau Primaire :

- ? Bo salaka kiteki na nki ?
(Bibende ya mbongo ya Mika yibaka mama na yandi.)
- ? Bo tulaka yo wapi ?
(Na nzo ya Mika)

Niveau Secondaire :

- ? Nzambi me buya biteki na bansiku na Yandi, kansi bo sala kiteki, bo tuba nde bo ke pesa bibende yina na nani ?
(Bo tuba nde bo ke pesa yo na Nzambi.)
- ? Sambu na nki Nzambi ke ndima kiteki ve, ata beto tuba nde yo kele sambu na Yandi ?
(Sambu Yandi lenda ndima ve mambu ya Yandi me buya dezia.)
- ? Na bilumbu yina, bantu salaka nki mutindu ?
(Konso muntu mpila yandi zolaka.)

Bana sala bageste :

Songa kima mosi bonso kiteki. Songa bana nde na yonso nge ta tuba, bo fweti songa musapi ti vutula nde, « Nzambi me tuba nde, Kusala biteki ve. »

Nge tuba : 'Tala kiteki na mono.'

Bana nde : 'Nzambi me tuba nde, Kusala biteki ve.'

Nge tuba : 'Yai kiteki sambu na Nzambi.'

Bana nde : 'Nzambi me tuba nde, Kusala biteki ve.'

Nge tuba : 'Mono lenda sala yina mono zola.'

Mono zola kiteki yai.'

Bana nde : 'Nzambi me tuba nde, Kusala biteki ve.'

Bana yimba ti kina :

Mika salaka kiteki.

O masumu ya nene !

15.2 Mika tulaka nganga ya yandi mosi. Yandi yindulaka nde Nzambi ta sakumuna yandi, ata yandi vandaka kulanda mabanza ya yandi mosi. Bazuzi 17 :7-13

Tangila bana :

7-9 Kuvandaka na mwana-bakala mosi ya dikanda ya Levi, yandi ....kumaka na nzo ya Mika....

10 Mika tubaka na yandi nde : "Bikala na nzo na mono, nge kuma nganga-Nzambi ya fami na mono. Mono ta pesaka nge mbongo ....mpi bilele ti madia ya nge ta vanda na yo mfunu."

11-12 Muntu ya dikanda ya Levi ndimaka na kubikala na nzo ya Mika, ebuna Mika tulaka yandi nganga-Nzambi...

13 Mika tubaka yandi mosi nde : « Ntangu yai, mono me zaba nde Mfumumu Nzambi ta sala mono mambote...

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Mika lombaka muntu kuvanda nganga-Nzambi sambu na nani ?
(Sambu na fami na yandi)

Niveau Primaire :

- ? Nani ke bambuka, Nzambi songaka ksalu ya banganga-Nzambi kusalama wapi ?
(Na nzo ya Nzambi ya Ntenta)
- ? Keti Nzambi ndimaka nde konso fami vanda na nganga-Nzambi na bo mosi na nzo ?
(Ikele ve.)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki Mika banzaka nde Nzambi fweti ndima nganga-Nzambi ya yandi tulaka ?
(Sambu muntu yina vandaka na dikanda ya Levi, dikanda ya Nzambi solaka kusala ksalu ya kinganga.)

- ? Sambu na nki Nzambi lendaka ve ndima nganga ya Mika tulaka ?
(Yandi landaka ve mpila Nzambi tubaka. Konso muntu vandaka ve na kiyeka kusola banganga.)

Bana sala bageste :

Ndambu ya bana songa ndambu ya nkaka :
'Kwisa vanda nganga-Nzambi na mono.'
Ndambu ya nkaka vutula nde, 'Ikele ve. Yina nzila ya Nzambi me tula ve.'

Bana yimba ti kina :

Mika tulaka nganga-Nzambi
Na luzolo na yandi.
Mika landaka ve bansiku ya Nzambi.

15.3 Bantu ya Dani kwisaka kulomba nganga yina kusonga bo luzolo ya Nzambi. Bazuzi 18 :1-6

Tangila bana :

1 Na ntangu yina...Bantu ya dikanda ya Dani vandaka kusosa ntoto ya kutunga...

2 Yo yina, bo solaka bantu tanu ...bo tindaka bo na kutala mbote-mbote ntoto....bo telamaka na nzo ya Mika.

3 Ntangu bo vandaka pana, bo zabaka nde yai kele mwana-bakala ya dikanda ya Levi...Bo kwendaka kuyula yandi nde : « Nki nge ke sala awa ? »

4 Yandi tubaka nde : « Mika me pesaka mono kisalu. Mono kele nganga-Nzambi na nzo na yandi. Yandi ke futaka mono. »....

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Bantu ya nkaka kwisaka, ebuna bo monaka nganga-Nzambi na nzo ya nani ?
(Na nzo ya Mika)

Niveau Primaire :

- ? Nki mutindu bantu na nganga ya fami ya Mika me zaba nde yandi kele na nganga na yandi mosi ?
(Bavisiteur ya dikanda ya Dani me mona yandi.)

Niveau Secondaire :

- ? Nganga songaka bantu ya dikanda ya Dani nde yandi vandaka nganga sambu na nki ?
(Mika vandaka kufuta yandi.)

Bana sala bageste :

Bana yonso sala bageste bono kuyula. Bo yula, 'Nge kele nganga-Nzambi awa nki mutindu ?'

Bana yimba ti kina :

Bantu ya dikanda ya nkaka
Me zaba secret ya Mika.
O, mawa ti nsoni !

15.4 Bantu ya Dani yibaka kiteki ti nganga ya Mika, ebuna bo tulaka yo kiteki ti nganga ya bwala ya mvimba, Layishi. Bazuzi 18 :7-31

Tangila bana somere yai :

Na nima bantu ya Dani me kwenda, Mika monaka nde bo me yiba kiteki na yandi, bo me kwenda mpi na nganga-Nzambi na yandi.

Bo kwendaka kunwanisa bwala mosi zina ya Layishi. Bo yindulaka nde kiteki ti nganga-Nzambi yina ta benda Nzambi na kusadisa bo.

Mika landaka bo na bantu mingi. Ntangu bo monaka yandi, bo yulaka yandi nde, « Nki mambu ? »

Mika vutulaka nde bo bantu me yiba yandi, ebuna bo kuyula yandi nde, nki mambu ?

Nganga-Nzambi na yandi zolaka ve kuvutuka na nzo ya Mika. Yandi monaka yo kuluta mbote kuvanda nganga ya dikanda ya

mvimba—dikanda ya Dani.

Bantu ya Dani wilaka yandi ve. Bo tubaka na yandi na mpila mosi ya luzitu ve. Bo tubaka nde, 'Kulembisa beto ve.' Yandi monaka nde bo me luta yandi na ngolo, yo yina yandi vutukaka na nzo na yandi maboko mpamba.

27 Bantu ya dikanda ya Dani nataka biteki yina ya Mika salaka ti nganga-Nzambi na yandi...

30-31 Bo tedimisaka kiteki ya Mika sambu na kusambila yo....Kiteki ya Mika bikalaka kuna...

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

? Bavisiteur yibaka kiteki ya Mika, to bo yibika yo ve ?
(Bo yibaka yo.)

Niveau Primaire :

? Ntete Mika salaka masumu kusala kiteki sambu na fami. Ntangu yai, bisambu yina ya mbi me kota na nani ?
(Na dikanda ya Dani yonso)

Niveau Secondaire :

? Nani na mambu yai yonso landaka bansiku ya Nzambi ?
(Ata muntu mosi ve. Bo tubaka zina ya Nzambi, kansi bo landaka ve bansiku na Yandi. Bo salaka konso muntu kaka luzolo na yandi mosi.)

👤 Bana sala bageste :

Bana sala geste ti diboko kusonga nde masumu kele kuyela, kuluta nene, kuluta nene.

✍ Bana yimba ti kina :

Masumu ya Mika yelaka
Yo simbaka dikanda ya Dani.
O mawa, mawa !

>|< Kumanisa malongi :

Mika yantikaka kusamba Nzambi kaka na

mpila yandi zolaka, kukonda kulanda mpila Nzambi me songa na ndinga na Yandi. Yandi tulaka kiteki na nzo, ebuna masumu na yandi simbaka fami na yandi. Bantu ya Dani yibaka kiteki yina ti tulaka yo nzambi ya bwala ti ya tribu ya mvimba na bo. Ebuna masumu ya Mika simbaka tribu ya mvimba ya Israele.

Mbala mingi beto mona nde mambu beto sala ke tadila kaka beto mosi. Kansi kieleka kele nde yo simba ti bantu mingi ya nkaka, sambu bantu ya nkaka landa mbandu na beto.

Devoir sambu na bakristo :

Beno bakristo, devoir mono ke pesa beno, yo yai : Na mposo yai, yindula konso mambu nge sala, tuba, to yindula, kana yonso kele kulanda mpila ya Nzambi me tuba. Kana nge mona nde masumu kele, nswalu kundima ti kubika yo, sambu yo yela ve, yo simba ve bantu ya nkaka.

Yimba Nkunga:

Bana yimba mosi ya bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai.

Verse ya Bubuyai :

Na ntangu yina,/ bantu ya Israele vandaka/ ata ntotila mosi ve/. Konso muntu vandaka kusala/ kaka mutindu yandi me zola./ Bazuzi 17 :6

[Moniteur, bana tuba ndambu-ndambu na nima ya nge mbala iya. Na nima, tesa kutuba na chaine. Mwana mosi tuba phrase ya ntete, mwana ya zole landa, ti na nsuka ya verse. Sala mpidina mbala iya mpi.]

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Kana nge me ndima Yesu ntete ve na ntima na nge, nki ke kanga nge nzila ? Kuyamba Yandi bubuyai. Na nima, Yandi ta pesa nge ngolo kulanda Yandi mbote.

==NSUKA YA LESO 15

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

Leso 16. Mavanga mingi kotaka na mambu ya bizumba.

Bazuzi 19

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Beto landa Nzambi mbote, sambu ntangu beto landa nzila na beto mosi, mavanga ti mambu ya nsoni ke kotaka mingi.

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

Nzila ya nge ke yindula nde/ yo kele nzila ya mbote./ yo lenda vanda/ nzila ya lufwa./
Bingana 14 :12

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

Kana Beno Ke Zolaka Mono
Kuwa Bible
Nani Ta Lemfuka ? (Na ton ya Nani Kele Ngolo ?)

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto lombaka beno bakristo kuyindula kana yonso ya nge sala, tuba ti yindula ke kwenda nzila mosi ti malongi ya Nzambi. Nani ta songa beto mambu mosi ya Nzambi songaka nge ya vandaka mbote ve ? Nge salaka nki sambu na yo ? Matondo mingi kana nge ndimaka yo ti bikisaka yo. Mpidina, Nzambi ke lolulaka.

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

Na mposo me luta, beto monaka nde mavanga kotaka na mambu ya kiteki, ti na mpila ya kusamba Nzambi. Na ntangu ya bazuzi, bantu vandaka kusala kaka na mabanza na bo mosi. Yo yina, makambu kotaka mingi. Mika salaka kiteki ti kinganga sambu na nzo na yandi mosi—masumu ya nene. Na nima, bantu ya dikanda ya Dani yibaka kiteki ti nganga na

yandi, ebuna mbi yina kotaka mpi na bo, ti yo simbaka ngolo ko kuna.

III. Kulonga lesa yai--

Kuyantika lesa :

Mposo yai, beto ta mona nde bantu landaka mabanza na bo mosi na mambu ya fami mpi. Mavanga kotaka mingi na kati ya babakala ti bankento, sambu bo landaka ve malongi ya Nzambi na mambu yina.

Verse na beto ke tuba mbote nde, “Nzila ya nge ke yindula nde yo kele nzila ya mbote, yo lenda vanda nzila ya lufwa » (Bingana 14 :12). Mawa na mawa na mpila bantu salaka na Bazuzi kapu 19 !

Developpement—Malongi ya nene ya lesa yai na bandambu 4 :

16.1 Muntu ya dikanda ya Levi bakaka nkento ya ndumba. Kansi nkento yina bikisaka yandi ti vutukaka na nzo na yandi. Bazuzi 19 :1-2

Tangila bana :

1 Na bilumbu yina...muntu mosi ya dikanda ya Levi, yina vandaka kuzinga na kingenga ...yandi bakaka nkento mosi ya makangu...

2 Kilumbu mosi bo swanaka, ebuna nkento waka makasi, yandi vutukaka na nzo ya tata na yandi....

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

? Muntu yai zingaka na ngemba ti nkento na yandi, to yandi swanaka ?
(Yandi swanaka.)

Niveau Primaire :

? Muntu yina vandaka kuzinga na masumu ya nki mutindu ?
(Kuzinga na kingenga to bizumba. Yandi vandaka kuzinga na nkento bonso yandi vandaka nkento na yandi,

kansi yandi me kwela nkento yina ve.)

Niveau Secondaire :

- ? Muntu yina vandaka muntu ya dikanda ya Levi. Nki vandaka kosalu ya Nzambi me pesa na bo ?
(Kosalu ya bisambu na nzo ya ntenta. Yandi vandaka muntu ya Nzambi bonso pasteur, kansi yandi vandaka kuzinga na masumu.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke swana (kaka na mupepe, kusimba muntu ya nkaka ve), na nima bonso bo ke simba nzila na makasi, bo ke kwenda.

Bana yimba ti kina :

Mawa, mawa
Kulanda ve Nzambi mbote

16:2 Tata ya nkento yina yambaka yandi. Na nzila kuvutuka, bo lalaka mpimpa na bwala ya Israele. Bazuzi 19 :3-21

Tangila bana :

3 *Bakala na yandi zengaka na kwenda kusosa nkento, sambu yandi kwisa kuvutuka na nzo...tata na yandi yambaka yandi na kiese.*

10-12 *(Na nima), yandi simbaka nzila na kwenda ti makangu na yandi...Mpimpa vandaka penepene na kubwa mingi ntangu bo kwisaka penepene na bwala Yebusi...kansi ...yandi tubaka nde : « Kele ve, beto lenda lala ve na bwala yai ya banzenza, kisika bantu ya Israele kele ve. Beto sasukeno na kwenda tii na bwala Gibeá (bwala ya Israele)... beto ta lala kuna.*

15 *Bo kumaka na Gibeá, bo tubaka nde, “Beto ta lala awa.” Bo kotaka, bo telamaka na munoko ya lupangu ya bwala na kisika ya bantu ke kutanaka...*

16 *... bo monaka mununu mosi me katuka na bilanga na yandi, ke kwisa vutuka na*

bwala...17 Yandi monaka nde nzenza me telama na kisika ya bantu ke kutanaka...

20 *Mununu nde : “Beno kwisa na nzo na mono. Mono ta pesa beno kisika ya kulala. Mbote ve beno lala na nganda.”*

21 *Yandi kotisaka bo na nzo na yandi...bo yantikaka kudia ti kunwa.*

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Mununu sadisaka bo na nki—na mbongo, to na kisika ya kulala ?
(Na kisika ya kulala)

Niveau Primaire :

- ? Sambu na nki bo buyaka kukwenda kulala na bwala ya bantu ya Yebusi ?
(Bo monaka yo mbote ve kulala na banzenza, sika bantu ya Israele vandaka ve.)
- ? Yai vandaka mabanza ya mbote. Sambu na nki ?
(Beto zaba ve kana nki mbi banzenza lenda sala beto.)

Niveau Secondaire :

- ? Bo kumaka na nki bwala kulala kuna ?
(Gibeá, mosi ya babwaka ya Israele, bantu na bo mosi.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke buya bwala ya bantu ya Yebusi. Na nima, bo sala geste bonso mununu ya bwala Gibeá ya kele kuyamba bo.

Bana yimba ti kina :

Bwala ya bantu ya Yebusi ve,
Beto lala na bwala ya Israele.

16:3 Bantu ya bwala yangisaka bo sambu bo zola kusala mbi ti bo. Bazuzi 19 :22-23

Tangila bana :

22 *Ntangu bo vandaka ke dia na kiese, bantu ya mubulu ya bwala yina kwisaka kuziunga nzo. Bo yantikaka kubula-bula kielo, bo tubaka na munkwa-nzo nde : « Basisa bakala yai me kota na nzo na nge, beto ke zola ladisa yandi. »*

23 *Mununu basikaka na nganda, yandi tubaka na bo nde : « Bampangi, mono ke bondila beno, pardo beno sala ve mambu ya mbi ya mutindu yai. Muntu yai kele nzenza na mono, beno sala yandi ve mambu ya nsoni. »*

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Mununu yambaka bo mbote na nzo, kansi bantu ya nkaka ya bwala, bo zolaka kusala bo mbote to mbi ?
(Kusala bo mbi.)

Niveau Primaire :

- ? Bo vandaka kulala na nzo ya Israele, kansi bwala yina vandaka mbote to mbi ?
(Mbi.)

Niveau Secondaire :

- ? Bantu ya bwala zolaka kusala nki na banzenza yina ?
(Ladisa bo. Bo landaka ve nsiku ya Nzambi ya tubaka nde, 'Beno sala bizumba ve.')
- ? Nki ke songa nde bo kondaka luzitu ?
(Bo ziungaka nzo ti bula-bulaka na kielo.)

Bana sala bageste :

Bana songa geste ya boma bonso bantu ya vandaka na kati ya nzo ntangu bantu ya mubulu vandaka kuziunga yo.

Bana yimba ti kina :

Bantu ya bwala yina
Yindulaka kaka mbi.
Bo ziungaka nzo
Kusala bo mbi.

16:4 Yandi pesaka makangu na yandi sambu bo bikisa bo. Bo salaka yandi mbi mpimpa ya mvimba, ti ntangu yandi kufwaka.

Bazuzi 19 :24-28

Tangila bana :

25 *Kansi bantu yina kuwaka ve. Ebuna, muntu ya dikanda ya Levi basisaka makangu na yandi na nganda. Bantu yina salaka nkento yina mbi mpimpa ya mvimba tii na suka.*

26 *Ebuna... nkento kwisaka kubwa na munoko ya nzo ya mununu.... Yandi lalaka pana tii na suka.*

27 *Ntangu bakala na yandi kangulaka kielo sambu na kusimba nzila na kwenda, yandi monaka nkento me lala na munoko ya nzo maboko ya kutandula.*

28 *Yandi tubaka...Kansi nkento pesaka ata mvutu ve. Ebuna yandi bakaka mvumbi ...na yandi, yandi tulaka yandi na zulu ya mpunda, yandi kwendaka na bwala na yandi.*

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Bantu ya bwala salaka makangu ya muntu yina mbote to mbi ?
(Mbi mpimpa ya mvimba)

Niveau Primaire :

- ? Nki ke songa nde bo salaka yandi mbi mingi-mingi ?
(Na nsuka, yandi fwaka.)

Niveau Secondaire :

- ? Nki mutindu nge mona sambu na mpila muntu yina salaka ?

[Moniteur, kuwa mabanza ya bana. Yo ke songa nde yandi sadilaka yandi bonso kima. Yandi songaka luzolo ve.]

Bana sala bageste :

Bana songa geste ya mawa sambu na mbi ya bo salaka ndumba ya muntu yina.

Bana yimba ti kina :

Bo landaka nzala ya bo mosi,
Bo salaka nkento mbi,
Yandi kufwaka. Mawa !

>|< Kumanisa malongi :

Mawa mingi sambu bantu landaka ve malongi ya Nzambi ! Kana beto landa malongi ya Nzambi, yo ke pesaka beto makwela ya kiese, bafami ya kiese. Kansi kana beto landa mabanza na beto mosi, beto kwenda kusala mambu mingi ya mbi, ya nsoni, ya mawa. Nani na kati ya histoire yai vandaka na makwela ya kiese ? Ata muntu ve. Nani vandaka na fami ya kiese ? Ata muntu ve. Nani vandaka na luzingu ya ngemba ? Ata muntu ve. O, mawa mingi kulanda mabanza na beto mosi. Kiese mingi kulanda malongi ya Nzambi.

Devoir sambu na bakristo :

Beno bakristo, mono ke pesa beno devoir kiteso mosi bonso na mposo me luta. Landa kaka kuyindula kana nge ke landa nzila ya Nzambi mbote na mambu yonso. Na mambu yonso ya nge mona nge ke konda, lomba ndolula ya Nzambi ti yantika kusala na mambu yina bonso Nzambi ke longa beto. Mpidina, luzingu na nge ta bonga.

Yimba Nkunga:

Bana yimba mosi ya bankunga ya ke kwenda nzila mosi ti leso yai.

Verse ya Bubuyai :

Nzila ya nge ke yindula/ nde yo kele nzila ya mbote,/ yo lenda vanda/ nzila ya lufwa./

Atasio, Moniteur ! Nge lenda defa materiels ya nkaka na Kituba na Centre des Materiels (Bibliothèque) ya MCE, to niema yo nge mosi na site ya internet yai : www.teachingforafrica.com.

Bingana 14 :12

Bana tuba verse ndambu-ndambu na nima ya nge, moniteur. Na nima, bo tuba yo na ndinga ya ngolo, ya zulu, ya nsi, ya bapapa, ya bamama, etc.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Beto yonso me sala mambu ya me pesa Nzambi kiese ve. Beto yonso me sala masumu na meso ya Nzambi. Nzambi me yidika lukanu sambu na kulolula beto ti kitula beto bana ti banduku na Yandi. Yandi tindaka Mwana na Yandi Yesu Kristo sambu Yandi kufwa kufuta mfuka ya masumu na beto. Yesu telamaka na lufwa. Yandi vutukaka na zulu, sika Yandi kele na moyo bubuyai. Yandi ke waka ntangu muntu binga zina na Yandi kugulusa yandi. Keti nge me binga Yandi ? Kana nge zaba ve, kansi nge zola kuzaba ya kieleka, bikala na nima ya ecodim sambu beto lenda sadisa nge. Nge lenda kuma mukristo bubuyai !

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

==NSUKA YA LESO 16

Leso 17. Bizumba zolaka kumanisa dikanda ya Benyamini.

Bazuzi 20

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Beto zitisa makwela. Beto sala bizumba ve, sambu beto zaba nde yo ke bebisa luzingu, ke bebisa bafami, ke bebisa bantu ya nkaka tii kuna.

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

Bantu yonso kuzitisa makwela/...Nzambi ta pesa ndola/ na bantu yina ke salaka pite,/ ata na bayina me kwelaka,/ ata na bayina me kwelaka ve./

Baebreo 13 :4

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

Bansiku Kumi ya Kulanda—Nsambwadi, Kusala Bizumba Ve

Nzambi Salaka Beto, Bakala ti Nkento

Nzambi Salaka Tata Adami

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Bana bakristo, na bamposo zole me luta, beto me pesa beno devoir ya kusosa kusala na mpila ya ke landa malongi ya Nzambi. Nani me meka kusala yo ? Na mposo yai, beto ta songa mpila mosi ya beto lenda landa malongi ya Nzambi. Beto lenda zitisa makwela.

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

Beto me mona nde ntangu ya bazuzi, yo vandaka ntangu mosi ya ntotila vandaka ve. Bantu salaka konso muntu na mpila na yandi. Bantu ya Israele vandaka na bansiku ya Nzambi ya Yandi me pesa bo. Kansi mingi na kati na bo landaka bansiku yina mpenza ve.

Nzambi me songa bo kusambila Yandi kaka, kusala biteki ve. Kansi beto monaka mpila ya Mika salaka kiteki. Na nima, bantu ya nkaka yibaka yo. Ebuna masumu ya biteki kota na dikanda ya Dani ya mvimba.

Beto monaka nde muntu ya nkaka ya bantu ya Levi vandaka kusala bizumba—kuzinga na nkento ya ndumba bonso nkento na yandi.

Beto monaka nde bantu ya bwala mosi, bwala Gibe, vandaka kusala pite mingi. Bo zolaka kusimba konso visiteur, ata nkento, ata bakala, sambu bo ladisa yandi. Mbi ya nene—bo simbaka nkento ya ndumba ya muntu ya vandaka kuluta na bwala yina. Bo salaka yandi mbi, bantu mingi, mpimpa ya mvimba, ti ntangu ya yandi fwaka. Bo vandaka kuzitisa makwela ve ata fioti. Kieleka, bilumbu yai vandaka mawa mingi sambu ya bantu ya Israele.

III. Kulonga lesa yai--

Kuyantika lesa :

Bubuyai beto ke landa diaka na Bazuzi kapu 20 kumona nsuka ya mawa ya bizumba ya salamaka na bwala Gibe.

Developpement—Malongi ya nene ya lesa yai na bandambu 4 :

17.1 Bamfumu yonso ya Israele kutanaka sambu na kusolula mambu ya mbi ya salamaka na Gibe. Bazuzi 20 :1-7

Tangila bana :

1 Bantu yonso ya Israele...bo kwisaka kukutana kisika mosi...na meso ya Mfumu Nzambi.

2 Bamfumu yonso ya makanda yonso ya Israele kwisaka na reyinio yai ya bantu ya Nzambi...

3 ...bantu ya Israele yulaka nde : “Beno songa beto mutindu mambu yai me bwa. »

[Muntu ya lutaka ya Gibe songaka yonso, mpila bo fwaka nkento ya ndumba na yandi.]

7 Beno yonso, bantu ya Israele, beno kele awa.

Beno tala mbote-mbote mambu yai, beno zenga.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Bambuta ya Israele vandaka kutana sambu na kusolula mambu, to bo vandaka kutinda e-mail sambu na yo ?
(Bo vandaka kutana.)

Niveau Primaire :

- ? Na kukutana yina, bambuta ya Israele vandaka kusolula nki ?
(Mambu ya mbi ya salamaka na Gibe, ti nki kusala sambu na yo.)

Niveau Secondaire :

- ? Nani songaka bo mambu ya mbi ya salamaka ?
(Muntu ya vandaka kuluta na Gibe, ebuna bantu ya bwala ladisaka nkento ya ndumba na yandi tii yandi fwaka.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bambuta ya kele kukutana kusolula mambu mosi ya nene.

Bana yimba ti kina :

E-e-e-e mambu ikele.
E-e-e-e mambu ikele awa.
(Ndambu ya nkunga traditionel)

17.2 Gibe vandaka bwala ya dikanda ya Benyamini. Yo yina, bo bingaka bambuta ya Benyamini, bo tindila bo bantu ya me sala mbi yai, bo kufwa. Kansi bambuta ya Benyamini buyaka. Bazuzi 20 :8-13

Tangila bana :

11 Yo yina, bantu yonso ya Israele ndimaka na kwenda kunwanisa bwala Gibe.

12 Konso dikanda ya Israele tindaka bantu na kutuba na bantu ya Benyamini nde : « Nki

mutindu mambu ya nsoni mpidiyai me bwa na kati na beno ?

13 Beno pesa beto bantu yina ya mubulu ya bwala Gibe, mpidina beto kufwa bo sambu na kukatula mbi yai na kati ya Israele. »

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Bambuta zolaka kupesa bantu ya bwala Gibe ndola, to bo zolaka kuyimbila bo nkunga ?
(Kupesa bo ndola)

Niveau Primaire :

- ? Nki vandaka lukanu ya ntete na bo sambu na kumanisa mbi yai ?
(Bampangi pesa bantu ya me sala mbi yai, bo kufwa bo.)

Niveau Secondaire :

- ? Nki mutindu yo lenda vanda mbote na kufwa bo ?
(Bantu ya me sala mbi yina, bo kufwa, kansi bantu ya nkaka ve.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo kele bambuta ya Israele, ke tuba na bantu ya Gibe.

Bana yimba ti kina :

Bambuta zengaka nde
Bantu ya mbi yina fweti kufwa.

17.3 Bantu ya Benyamini ndimaka ve, kansi bo tindaka basoda na bo sambu na kunwanisa bantu ya Israele. Bazuzi 20 :14-17

Tangila bana :

14 Bo katuka-katukaka na babwala yonso ya ntoto ya Benyamini, bo kwisaka na Gibe sambu na kunwana na (bampangi na bo) bantu ya Israele.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Bantu ya Gibeza kwisaka kusala nki ?
(Kunwana na bantu ya Israele)

Niveau Primaire :

- ? Sambu na nki bo fweti kunwana na bampangi ?
(Sambu bo buyaka kupesa bantu ya me sala mbi yai, bo kufwa.)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki nge banza bantu ya Benyamini zolaka ve kupesa bantu ya Gibeza, bo kufwa ?
(Bible ke tuba ve, kansi mbala ya nkaka bo mpi vandaka kusala mbi kiteso mosi ya bampangi na bo.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo kele basoda ya ngolo ke kwisa kunwana.

Bana yimba ti kina :

Bantu ya Benyamini
Buyaka lukanu yina.
Bo kwisaka kaka
Kunwanisa bampangi.

17:4 Na mvita yina, bantu mingi fwaka, ti bo yokaka bwala mingi ya Benyamini tiya. Bazuzi 20 :18-48

Tangila bana :

46 Ntalu yonso ya basoda ya dikanda ya Benyamini ya bantu ya Israele kufwaka na kilumbu yina, yo vandaka 25,000, bo yonso basoda ya kikesa.

48...Bo yoka-yokaka mpi tiya babwala na bo yonso.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Na mvita, keti bantu mingi kufwa, to bantu fioti ?
(Bantu mingi)

Niveau Primaire :

- ? Bantu kufwaka mingi na mvita yina, ti nki mambu ya nkaka ya mbi salamaka ?
(Bo yokaka tiya na babwala ya Benyamini.)

Niveau Secondaire :

- ? Ntangu yai, bantu mingi me fwaka, bantu ya nkaka me bedisa banzo ti babwala na bo. Kansi bambuka. Yonso yantikaka na nki disumu ?
(Bizumba)

Bana sala bageste :

Bana kubwa na ntoto bonso bo kele bantu ya Benyamini, bo me fwaka.

Bana yimba ti kina :

Nsuka ya masumu
Kaka lu-ufwa!

Nsuka ya bizumba
Kaka Ma-awa!

>|< Kumanisa malongi :

Mbi ya ntete ya bantu ya Gibeza salaka vandaka nki ? (Bizumba) Na nima, bo fwaka nkento ya bo me sala mbi. Na nima na yo, yo bendaka mvita na kati ya bampangi, makanda ya Israele. Bantu mingi fwaka na mvita yina. Babwala mingi bo yokaka tiya. Mawa mingi. O, beto yindula nde bizumba kele kima mosi ya bantu zaba ve nde beto ke sala yo. Kansi yo ke bebisa luzingu ya bantu. Yo ke fwaka makwela. Yo ke nata lufwa. Bizumba ke nata kaka mawa, mawa, mawa.

Devoir sambu na bakristo :

Beno bakristo, Nzambi zola beto kusadila nitu na beto na bizumba ve. Kana nge ke sala mambu ya mutindu yina, bika yo na mposo yai. Lomba Nzambi nde Yandi sadisa nge kuzitisa makwela na mpila ya Yandi ke zola.

Yimba Nkunga:

Bana yimba mosi ya bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai.

Verse ya Bubuyai :

Bantu yonso kuzitisa makwela/...Nzambi ta pesa ndola/ na bantu yina ke salaka pite,/ ata na bayina me kwelaka,/ ata na bayina me kwelaka ve.

Baebreo 13 :4

Bana tuba verse ndambu-ndambu na nima ya nge, moniteur. Na nima, bo tuba yo ya kutelama, ya kuvanda, ya kubalula, ti maboko na zulu, etc.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Mbala ya nkaka masumu na nge ikele bizumba ve. Kansi Bible ke tuba nde beto yonso me sala masumu (Roma 3:23). Ti nsuka to lufutu ya masumu na beto kele lufwa (Roma 6:23). Beto yonso kele na mfunu ya ndolula ya Nzambi. Beto yonso kele na mfunu ya Ngulusi Yesu Kristo. Yandi fwilaka nge ti Yandi telamaka na lufwa. Kana nge ke na mfunu kubinga Yandi kugulusa nge, beto ta zola mingi kusadisa nge. Kaka tuba na beto na nima ya ecodime.

NSUKA YA LESO 17

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

Leso 18. Bampangi sadisaka tribu ya Benyamini sambu bo kumana ve.

Bazuzi 21

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesu yai :

Beto tina masumu, sambu beto bakisa nde yo ke nata kaka bampasi mutindu na mutindu.

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

Kansi nge, muntu ya Nzambi,/ nge fweti tina mambu yina yonso./ Nge fweti landa mambu ya kieleka,/ mambu ya kinzambi,/ mambu ya lukwikilu,/ mambu ya kuzolana;/ nge fweti kanga ntima,/ nge fweti vanda muntu ya pima./

1 Timoteo 6 :11

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesu yai :

Kana Beno Ke Zolaka Mono
Mbote Beto Kunwana Ve
Nani Ta Lemfuka ?

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto lombaka beno bakristo kubika konso mambu ya pite to ya bizumba, ti kuzitisa makwela na ntima na beno. Beto landa kaka kusala yo, sambu yo kele mfunu sambu na bakristo.

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

Na mposo me luta, beto monaka mpila makanda yonso ya nkaka kwisaka kunwanisa dikanda ya Benyamini. Sambu na nki bo vandaka kunwanisa bo ? (Ee, sambu na kati ya dikanda ya Benyamini, bantu ya bwala Gibe salaka mbi ya nene, kuladisa nkento mosi bantu mingi tii ntangu yandi fwaka. Nsoni mingi.)

Na nima, bamfumu ya nkaka zengaka bo ndola ya lufwa, kansi bantu ya Benyamini zolaka kupesa bantu yina ve sambu bo kufwa. Yo yina, makanda ya nkaka kwisaka kunwanisa bantu ya Benyamini.

III. Kulonga lesu yai--

Kuyantika lesu :

Bo nwanisaka dikanda ya Benyamini tii bo zolaka kumanisa bo. Kansi mpasi ya masumu ya bantu ya Gibe salaka, yo me mana ntete ve. Ntangu yai, bo bakisaka nde babakala ya Benyamini me bikala fioti. Bo bakisaka nde dikanda lenda kufwa mpidina. Beto me kuma na kapu ya nsuka ya Bazuzi—kapu 21.

Developpement—Malongi ya nene ya lesu yai na bandambu 4 :

18.1 Bantu ya makanda ya nkaka ya Israele zengaka nde, sambu na mbi ya nene ya me salama na dikanda ya Benyamini, bana-bankento na bo lendaka ve kwelana ti bantu na bo. Bazuzi 21 :1

Tangila bana :

1 Ntangu bantu ya Israele kutanaka... bo zengaka bo na bo nde, ata muntu mosi na kati na bo ta kwedisa ve mwana na yandi ya nkento na bantu ya dikanda ya Benyamini.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

? Bantu ya nkaka zolaka kukwelana ti bantu ya Benyamini, to bo zolaka ve ?
(Bo zolaka ve.)

Niveau Primaire :

? Sambu na mbi ya bantu ya Benyamini salaka, bantu ikwa zolaka kukwelana ti bo ?
(Ata muntu ve.)

Niveau Secondaire :

? Kana bantu lenda kwela ve, bo lenda

buta ve, nki mutindu dikanda na bo ta yela ?
(Yo lenda yela ve, yo mpi lenda zinga ve.)

 Bana sala bageste :

Bana sala geste kusonga « ve », bo ta kwela bantu ya dikanda ya Benyamini ve.

 Bana yimba ti kina :

O mawa, Benyamini !
Beto ta kwela beno ve.
Sambu beno me sala mbi,
Mbi mosi ya nene.

18.2 Na nima, bo dilaka sambu bo me bakisa nde babakala ya Benyamini me fwaka mingi na mvita, ebuna bo me kuma penepene na kufwaka dikanda ya mpangi na bo. Bazuzi 21 :2-6

 Tangila bana :

2 *Na mbala yai, bantu ...yantikaka kubokutila ti kudidila Mfumu Nzambi nde :*

3 « ....Sambu na nki dikanda mosi ya mvimba ya bantu ya Israele fweti mana ? »

6 *Bantu ya Israele wilaka bampangi na bo bantu ya Benyamini mawa, bo tubaka nde :
« Bubu yai, bantu ya Israele me vidisa dikanda mosi. »*

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

? Bantu ya Israele vandaka kuyangalala to kudila ?
(Kudila)

Niveau Primaire :

? Bo vandaka kudila na nani ?
(Na Nzambi)
? Bo vandaka kudila nki ?
(Nde bo ta vidisa dikanda mosi,

dikanda ya Benyamini ta vila.)

Niveau Secondaire :

? Bo mosi fwaka bantu ya Benyamini. Ntangu yai, sambu na nki bo ke dila ?
(Bo bakisa nde bo me fwa bantu ya Benyamini tii na mpila nde dikanda yina kuvila. Yo pesaka bo kiese ve.)

 Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke dila sambu bo ta vidisa dikanda mosi ya mvimba.

 Bana yimba ti kina :

O mawa, Benyamini !
Masumu yai kuzola
Kumanisa nge.

18.3 Bo sosaka lukanu nki mutindu bo vidisa dikanda ya Benyamini ve. Bazuzi 21 :7

 Tangila bana :

7 « *Nki beto lenda sala na kupesa bankento na babakala ya dikanda ya Benyamini yina me bikala ?...* »

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

? Bo zolaka dikanda ya Benyamini kumana, to bo zolaka ve ?
(Bo zolaka ve.)

Niveau Primaire :

? Bo salaka lukanu kusala nki ?
(Kupesa bankento na ndambu ya babakala ya Benyamini ya me bikala)

Niveau Secondaire :

? Sambu na nki bo sosaka bankento sambu na babakala ya Benyamini ya me bikala?
(Sambu dikanda yina kufwa ve

kimakulu.)

Bana sala bageste :

Bana sala geste bonso bo ke sosa bankento. Bo nde : ‘Wapi bankento sambu na Benyamini ?’

Bana yimba ti kina :

Nki mutindu, O nki mutindu
Babakala ya Benyamini ta kwela ?

18.4 Bo salaka balukanu sambu bankento ya me bikala na Benyamini kuvanda na bakala ti kubuta bana, na mpila nde dikanda yina kufwa ve. Bazuzi 21 :8-25

Tangila bana somere yai :

Bo sosaka ngolo ti bo monaka bankento 12,000 ya lenda kwela babakala ya Benyamini ya me bikala. Kansi yo lungaka ve. Na nima, bo yidikaka lukanu kupesa babakala yina nzila kusimba bankento na kingolo sambu na kutunga bafami na bo.

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

? Bo salaka lukanu to bo salaka madia ?
(Lukanu)

Niveau Primaire :

? Na lukanu ya ntete, bo monaka bankento ikwa sambu na babakala ya dikanda ya Benyamini ?
(12,000)

? Keti yo lungaka ?
(Yo lungaka ve.)

Niveau Secondaire :

? Ntangu bantu ya bwala Gibea salaka mbi na nkento yina, keti nge banzaka nde mambu yina lenda manisa dikanda na bo ya mvimba ?
(Bo yindulaka ve. Bo yindulaka kaka moment yina, kansi bo yindulaka ve

mambu ya fweti landa na nima.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke simba-simba nkento. (Kaka geste imaginaire na mupepe. Bo simba mwana ya nkaka ve na nitu.)

Bana yimba ti kina :

O Nzambi, sadisa
Nde Benyamini kuvila ve.
Nsuka ya masumu
Kele kaka mawa.

>|< Kumanisa malongi :

Bampasi na bampasi. Yo ke monika bonso bampasi ya masumu ta suka ve. Masumu kele na mambu ya ke landaka yo. Na français beto tuba nde, ‘consequences.’ Mambu ya ke landa yo kele kiese ve ata fioti. O bana, beto tina masumu ! Sambu beto bakisa nde kaka mambu ya mawa kele kulanda yo.

Devoir sambu na bakristo :

Bana bakristo, devoir mono ke pesa beno na mposo yai kele kutina masumu na lusingu na nge.

Yimba Nkunga:

Bana yimba mosi ya bankunga ya ke kwenda nzila mosi ti lesu yai.

Verse ya Bubuyai :

Kansi nge, muntu ya Nzambi, / nge fweti tina mambu yina yonso. / Nge fweti landa mambu ya kieleka, / mambu ya kinzambi, / mambu ya lukwikilu, / mambu ya kuzolana, / nge fweti kanga ntima, / nge fweti vanda muntu ya pima. /

1 Timoteo 6 :11

Bana tuba verse mbala iya ndambu-ndambu na nima ya nge. Bo sala geste kusonga ‘tina’.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Nzambi zola beto bakristo kutina masumu.

Kansi yo mosi ta lunga ve sambu na kukitula muntu mukristo. Beto kele na ngolo ve beto mosi kutina masumu na mpila ya kulunga. Beto mpi kele na ntima ve ya zola kulanda nzila ya mbote. Beto me butuka na nzala ya kusala mbi, kuvila nzila ya Nzambi.

Kansi Nzambi me pesa Mwana na Yandi ya kitoko Yesu Kristo bonso nkailu ya lenda manisa masumu na beto. Yandi fwaka na kulunsi, kansi Yandi telamaka na lufwa.

Kana nge ta zenga kutula Yandi ntima, Yandi ta lolula masumu yonso. Yandi ta pesa nge ntima ya mpa ya ta zola kulemfuka na Yandi. Kana nge me sala yo ntete ve, zenga mambu yina bubu yai.

==NSUKA YA LESO 18

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

Leso 19. Ruti solaka Nzambi.

Ruti 1

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Beto sola Nzambi, sambu beto bakisa nde Nzambi ke yambaka bantu ya konso dikanda kana bo tula Yandi ntima.

Moniteur, kusala na ntwala :

Bana ta yimba verse ya bubu yai. Nge yidika ton ti ritime na yo ti longuka yo na ntwala.

Moniteur, kulonguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

...*Nzambi na nge/ kele Nzambi na mono.*

Ruti 1 :16c

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

Bana ya Fioti Yonso
Kana Nge Zaba Nge Me Vuluswa
Kielo Kaka Mosi

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo devoir kutina masumu na luzingu na beno. Nani lenda songa beto mpila mosi ya yandi tinaka masumu na mposo yai ?

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

Na mukanda ya Bazuzi, beto me bakisa nde yai vandaka ntangu ya mpimpa na mambu ya kimpeve. Bantu landaka malongi ya Nzambi ve, kansi mabanza na bo mosi. Yo yina, mambu mingi vandaka kisaka-saka. Mbi vandaka mingi ti nene ya mutindu na mutindu.

III. Kulonga lesa yai--

Kuyantika lesa :

Kansi bantu yonso me vila ve nzila ya Nzambi. Mukanda ya Ruti landa mukanda ya Bazuzi na

Bible na beto, kansi, yo ke songa ntangu ya histoire kiteso mosi na yina ya Bazuzi. Kansi na mukanda ya Ruti, beto mona fami ya landaka Nzambi ti zingaka na kiese, at na ntangu yina.

Developpement—Malongi ya nene ya lesa yai na bandambu 3 :

19.1 Bankento 3 na fami mosi kumaka baveuve ntangu bo vandaka na nsi ya Moabi. Na kati na bo vandaka Noemi, nkento ya Israele, ti Ruti, nkento ya nsi ya Moabi. Ruti 1 :1-5

Tangila bana :

Ruti 1 :1 Ntangu bazuzi vandaka kuyala bantu ya Israele, nzala mingi kotaka na ntoto. Yo yina, muntu mosi ya bwala Betelemi, na ntoto ya Yuda, kwendaka kuzinga mwa-bilumbu na nsi ya Moabi. Nkento na yandi ti bana na yandi zole ya babakala, bo kwendaka nzila mosi ti yandi.

2 Zina ya muntu yina Elimeleki, zina ya nkento na yandi Noemi, bazina ya bana na bo Maloni ti Kilioni. Bo vandaka bana ...bwala Betelemi.... Ko kuna na nsi ya Moabi ya bo kwendaka kuzinga,

3 Elimeleki kufwaka, ebuna Noemi bikaka yandi mosi ti bana na yandi zole.

4 Bana babakala yina balaka bankento ya Moabi; nkento mosi, zina na yandi Orpa, ya nkaka Ruti. Kiteso ya bamvula kumi lutaka,

5 Ebuna Maloni ti Kilioni, bo mpi kufwaka. Noemi bikaka kaka yandi mosi, bana ve, bakala mpi ve.

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

? Babakala ya Noemi ti ya Ruthi, bo salaka nki ? Bo salaka fete ya nene, to bo kufwaka?
(Bo kufwaka)

Niveau Primaire :

- ? Rutu vandaka ve nkento ya Israele,
kansi ya nki nsi ?
(Moabi)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki bo kwendaka na Moabi ?
(Sambu ntangu ya nzala kotaka na nsi
na bo.)
- ? Nki mambu ya mpasi kwisilaka
bankento yai ?
(Babakala na bo kufwaka.)

Bana sala bageste :

Bana bankento sala geste ya kudila bonso bo
me vidisa bantu na bo.

Bana yimba ti kina :

Noemi, Orpa ti Rutu, bo yonso kumaka
baveuve. Mawa !

**19.2 Noemi songaka babukilo na yandi nde
bo vutuka na bafami na bo. Orpa ndimaka,
kansi Rutu zengaka kubikala ti Noemi, ti
kusadila Nzambi na yandi. Rutu 1 :6-17**

Tangila bana :

6-7 Na nima ya bilumbu fioti, Noemi waka nde
Mfumu Nzambi me sadisa bantu na Yandi,
bantu ya Israele ; Yandi me pesa bo madia.
Ebuna, Noemi yilamaka ...yandi ti babukilo na
yandi zole ya bankento ...sambu na kuvutuka na
ntoto ya Yuda,

8-9 ...Noemi tubilaka babukilo na yandi nde :
« Beno vutuka na beno, konso muntu na nzo ya
mama na yandi....Ebuna, Noemi pesaka bo
beze, kansi bo yantikaka kudila ngolo....

14 ...ebuna Orpa ...vutukaka na bwala na bo.
Kansi Rutu zolaka ve kubika bukilo na yandi.

16...Rutu nde : « Kupusa mono ve na ngolo na
kubika nge, kukangisa mono nzila ve na
kwenda ti nge. Konso sika ya nge ta kwenda,
mono mpi ta kwenda ti nge ; konso kisika ya

*nge ta kwenda kuvanda, mono mpi ta kwenda
kuvanda ti nge. Bantu ya dikanda na nge kele
bantu ya dikanda na mono ; Nzambi na nge
kele Nzambi na Mono. »....*

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Nani tubaka nde yandi ta bika Noemi
ve ?
(Ruthi)

Niveau Primaire :

- ? Nani vutukaka na Moabi ?
(Orpa)
- ? Ntangu Rutu zengaka kukwenda ti
Noemi, yandi ndimaka nki ya nkaka ?
(Bantu to dikanda ya Noemi ta vanda
bantu to dikanda na yandi, ti Nzambi
ya Noemi sambaka ta vanda Nzambi na
yandi.)

Niveau Secondaire :

- ? Nani lenda tendula nki mutindu
baverse yai ke songa nde Ruthi solaka
Nzambi ti buyaka biteki ya bantu na
yandi ya Moabi ?
[Moniteu, kuwa mabanza ya bana.]

Bana sala bageste :

Bana songa geste ya banzila zole na ntwala na
bo, kusonga yo na diboko ya kibakala ti diboko
ya kinkento. Bo pesaka bo bazina, “Biteki ya
Moabi” ti “Nzambi ya Kieleka.” Bo nangula
diboko kusonga nzila bo ta sola.

Bana yimba ti kina :

Nzambi na nge kele Nzambi na mono, Noemi !
Nzambi ya kieleka !

**19.3 Noemi ti Rutu vutukaka na bwala ya
Noemi. Bo kumaka kuna ntangu ya bantu
vandakaka kuyantika kukatula bambuka ya
orze. Rutu 1 :18-22**

Tangila bana :

18 Ntangu Noemi monaka nde Ruti ke tula kaka kingolo-ngolo na kwenda ti yandi, yandi tubaka diaka kima ve.

19 Ntangu yai, bo simbaka nzila, bo kwendaka tii kuna na bwala Betelemi. Ntangu bo kwisaka kukuma, bantu yonso ya bwala yina yitukaka ngolo. Bankento yulaka nde : « Ya kieleka, yai Noemi ? »

....22 Yai kele mutindu Noemi ti bukilo na yandi, Ruti, muntu ya Moabi, katukaka na nsi ya Moabi, Bo kumaka na bwala Betelemi ntangu nsungi ya bo ke katulaka bambuma ya orze vandaka ke yantika.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Noemi ti Ruthi vutukaka wapi ?
(Bwala ya Noemi to Betelemi)

Niveau Primaire :

- ? Ntangu ya Noemi ti Ruti kumaka na Betelemi, bantu vandaka kusala nki ?
(Yantika kukatula bambuka ya orze. Orze vandaka madia ya bo lenda tuta kusala fufu.)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki nge banza bantu vandaka na kuyituka kumona Noemi diaka ?
[Moniteur, kuwa mabanza ya bana.]

Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke tambula, bonso bo ke mona bwala Betelemi, bonso bo me kuma na bwala, bonso bo ke mona bantu ke yantika kukatula bambuma ya orze na bilanga.

Bana yimba ti kina :

Bo vutukaka na Betelemi
Na bwala ya Noemi. Kiese !

>|< Kumanisa malongi :

Ntangu bakala na yandi vandaka kuzinga, Ruti sambaka Nzambi, kansi mbala ya nkaka, yandi landaka kaka mpila bakala na yandi vandaka kusamba. Ntangu yai, bakala me fwa, ti Ruthi fweti zenga kana yandi ta vutuka na bantu na yandi na Moabi, yandi samba biteki na bo diaka, to kana yandi ta landa Noemi, ti landa kusamba Nzambi ya kieleka, Nzambi ya moyo. Kiese mingi, Ruti zengaka kusamba Nzambi.

Devoir sambu na bakristo :

Beno bakristo, beno me zenga dezia kusamba Nzambi. Keti nge kele na bampangi to banduku ya me zenga mpidina ntete ve ?
Devoir mono ke pesa beno na mposo yai kele kutula bo na lombilu. Tanga bazina na bo na ntwala ya Nzambi, ti lomba Yandi kusala na ntima na bo sambu bo mpi zenga nde bo fweti landa Yandi.

Yimba Nkunga:

Bana yimba mosi ya bankunga ya ke kwenda nzila mosi ti leso yai.

Verse ya Bubuyai :

....Nzambi na nge/ kele Nzambi na mono.

Ruti 1 :16c

Tuba yo mbala zole. Na nima, tula ton ti ritime ti longa bana kuyimba yo.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Kana nge me zenga ntete ve kulanda Yesu, kutula Yandi ntima, nge lenda sala yo bubuyai. Yo kele mpasi ve. Kaka zenga na nsi ya ntima bonso Ruti salaka. Binga Yesu. Lomba Yandi kugulusa nge ti kukitula nge mulandi na Yandi. Beto kele awa kana nge ke na mfunu ya lusadisu.

==NSUKA YA LESO 19

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

Leso 20. Nzambi sadisaka Ruti ti Noemi.

Ruti 2

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Beto tula ntima nde Nzambi ta pesa beto madia ya kulunga. Beto sala ngolo mpi na bilanga sambu na kubaka yo.

Moniteur, kulunguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

NB Moniteur, kubakisa verse yai—Yai vandaka na kati ya bansiku ya Nzambi pesaka na Moize sambu na bantu ya Israele. Yo vandaka ‘Nsiku ya Kulokuta’, ti yo songaka nzila nde bansukami ti banzenza lenda kudia. Bantu ya bilanga fweti bika ndambu ya madia ya bwaka, bo vutula ve sambu na kulokuta yo. Kaka bansukami to banzenza lenda lokuta yo. Yo vandaka lukana ya Nzambi sambu na kupesa bo madia. Bo mpi fweti sala ngolo, sambu bo fweti kwenda kulokuta bima yina ya me bwa.

Beno katula ve bambuma yonso ya vinu ; beno lokuta mpi ve bambuma yina me bwa na ntoto. Beno bikila yo bansukami ti banzenza. Mono kele Mfumu Nzambi , Nzambi na beno. Levi 19 :10

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

Nzambi Ikele Nene
Nzambi na Mono Ta Pesa
Sala Ngolo, Kubuya Bumolo

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto songaka beno bakristo nde beno yantika kuyindula bampangi ti banduku ya zaba Yesu ntete ve, ebuna kutula bo na lombilu sambu bo kuguluka. Nani me yantika kusala yo ? Mbote mingi. Na nima

nge kele kutula bo na lombilu, tala mbote. Kana Nzambi pesa nge ntangu ya kusolula mbote ti bo, simba occasion kusonga bo nsangu ya mbote ya Yesu.

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

Na mposo me luta, beto monaka nde, ata ntangu ya Bazuzi vandaka bilumbu ya mawa, ya kisaksaka, ndambu bantu mpi landaka Nzambi na ntangu yai. Mbandu mosi : fami ya Elimeleki ti Noemi. Ruthi kwelaka mwana mosi na bo. Na nima, Elimeleki fwaka, ti bakala ya Ruti mpi fwaka.

Bo vandaka kuzinga fioti na nsi ya Moabi sambu ntangu ya nzala me kota na Israele. Kansi lumbu mosi Nzambi sadisaka bantu ya Israele na madia diaka. Bo vutukaka na nsi na bo, Israele, kansi bo vandaka kaka bankento zole—Ruti ti bukilo na yandi Noemi.

Ntangu bo kwisaka, bantu vandaka kaka kuyantika kukwenda kubuka bambuma ya orze na bilanga na bo. Kansi Noemi ti Ruti, bo vandaka na kilanga ve. Nki mutindu bo ta dia ? Nki mutindu Nzambi ta sadisa bo ?

III. Kulonga lesa yai--

Kuyantika lesa :

Developpement—Malongi ya nene ya lesa yai na bandambu 4 :

20.1 Nzambi sadisaka Ruti na nsiku Yandi pesaka ntama—Nsiku ya Kulokuta. Ruti kwendaka kulokuta madia na kilanga ya Bozi. Ruti 2 :1-3, Levi 19 :10

Tangila bana :

1 Kuvandaka na mvwama mosi... zina na yandi Bozi. Yandi ...dikanda mosi ti Elimeleki, bakala ya Noemi.

2 Kilumbu mosi, Ruti tubilaka Noemi nde : « Pesa mono nzila, mono kwenda kulokuta bambuma ya orze....»

Noemi tubaka nde : « Mambu ve, kwenda,

mwana na mono. »

[Moniteur, NB : Yai kele ntangu ya mbote kusonga bana verse ya bubuyai ti kutendula yo. Tala ndentula na 'Preparatio ya Moniteur'. Ntangu yai, nge kaka tangila bana verse, tendula yo, ti bo tanga ti nge mbala mosi. Beto ta landa yo diaka na nima. Ruti ti Noemi vandaka bansukami, yo yina yandi sadilaka 'Nsiku ya Kulokuta' bonso mpila Nzambi me yidika kupesa bo madia.]

3 Mpidina Ruti kwendaka kutambula na bilanga sambu na kulokuta-lokuta bambuma yina vandaka kubikala. Yandi vandaka kulanda bantu ya ksalu na nima. Ko kuna yandi kwendaka kumonika na kilanga mosi ya Bozi...

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Ruti kwendaka kusala nki na kilanga—kukuna bankeni, to kulokuta bambuma ? (Kulokuta bambuma)

Niveau Primaire :

- ? Ngindu nde bansukami lenda lokuta madia na kilanga ya muntu ya nkaka, yo vandaka ngindu ya nani ntete ? (Ya Nzambi. Yandi tubaka yo bonso nsiku mosi sambu na bantu na Yandi.)

- ? Nani kwendaka kulokuta bambuma na kilanga ? (Ruti)

Niveau Secondaire :

- ? Ruti landaka na nima ya nani na kilanga ?
- ? (Bantu ya ksalu)

Bana sala bageste :

Bana sala geste kusonga mpila bo ke lokutaka bambuma na kilanga.

Bana yimba ti kina :

Nzambi bambukaka bansukami,
Yandi pesaka nsiku ya Kulokuta.
Ruti vandaka nsukami
Yandi kwendaka na kilanga
Na kulokuta.

20.2 Ruti kutanaka na Bozi na kilanga, ti yandi sadisaka yandi mpi. Ruti 2 :4-17

Tangila bana :

4-5 Ebuna...yandi mosi Bozi ...kwisaka kukuma na kilanga na yandi.... Bozi yulaka kapita ya ksalu nde : « Nkento yina kele nani ? »

6 Kapita ...nde : « Yandi kele muntu ya nsi ya Moabi, yandi kwisaka nzila mosi na Noemi.

7 Yandi yulaka mono nde : 'Pardo, pesa mono nzila, mono kwenda kulokuta bambuma yina ya bantu ya ksalu me bika.' Yo yina, katuka ntangu yandi me kwisa na suka, yandi ke sala ngolo ...

8-9 Ebuna, Bozi tubilaka Ruti nde ; «... Kwenda kulokuta bambuma na kilanga ya muntu ya nkaka ve. Bika awa ti bankento yai ke sadilaka mono...landa bo na nima....

10 Ruti ...tubilaka Bozi nde : "Nki mutindu nge me mona mono mawa mpidiyai ? Nge me sadisa mono ata mono kele nzenza !"

11-12 Bozi nde : "Bo me tubila mono mambote yonso ya nge salaka bukilo na nge ...Mfumu Nzambi, Nzambi ya Israele, Yandi kusala nge mpi mambote ...nge me kwisa kutina na Yandi, Yandi keba nge."

13 Ruti nde : "A, Mfumu, Nge kele Muntu ya mbote. Nge me wila mono mawa mpenza....»

14 Na ntangu ya kudia, Bozi bingaka Ruti nde : « Kwisa awa ; baka ndambu ya mampa, kotisa yo na supu yai. " ...Bozi pesaka yandi bambuma ya orze ya kukalanga. Yandi diaka yo, tii kuna yandi fulukaka....

15 Ntangu Ruti kwendaka kulokuta diaka bambuma, Bozi songaka bantu na yandi ya ksalu

nde : “ beno yangisa yandi ve.

16 ...orze... beno bikisa yo na ntoto sambu yandi kwisa kulokuta yo....”

17 Ebuna Rutu lokutaka bambuma ya kilanga yina tii kuna na nkokila. Yandi ...bakaka kitunga mosi ya nene.

? Yula bana –

Niveau Prescolaire :

- ? Rutu vandaka kulokuta bambuma na kilanga ya nani ?
(Bozi)
- ? Bozi sadisaka yandi, to yandi kulaka yandi ?
(Yandi sadisaka yandi.)

Niveau Primaire :

- ? Bozi me wa nki ndinga ya mbote sambu na Rutu ?
(Mpila yandi me sadisa bukilo na yandi, Noemi)

Niveau Secondaire :

- ? Nki mutindu Bozi sadisaka Rutu ?
(Yandi yambaka yandi na kilanga na yandi, yandi pesaka Rutu madia na midi, yandi songaka bantu ya ksalu kubika ndambu mambuma ya nkaka sambu na yandi, ti yandi songaka bo kuyangisa yandi ve.)

👤 Bana sala bageste :

Bana sala geste bonso bo kele Rutu ke dia mesa mosi ti Bozi ti bantu ya ksalu na yandi.

👤 Bana yimba ti kina :

Bozi yambaka Rutu
Na kilanga n’yandi

Bozi sadisaka Rutu
Na bampila mingi.

20.3 Ntangu Noemi waka mambu yina, yandi zabaka nde Bozi vandaka mpangi ya bakala na yandi ya me fwaka, Elimeleki. Yandi zabaka nde yandi lenda sadisa bo ya kieleka. Rutu

2 :18-23

Tangila bana :

18 Ntangu yai...yandi vutukaka na bwala, ebuna yandi songaka bukilo na yandi kiteso ya yandi lokutaka...

19 Noemi yulaka yandi nde : « Wapi nge kwendaka kulokuta bambuma yai bubu ?... Nzambi kuvanda na muntu yina me sadisa nge. »

Ebuna Rutu zabisaka Noemi nde : « Mono kwendaka kusala na kilanga ya muntu mosi, zina na yandi Bozi. »

20 Noemi nde : « Mfumu Nzambi yina salaka mambu yonso ya Yandi ke tubaka na bantu...Yandi sakumuna yandi mingi. » Yandi tubaka nde : « Muntu yango kele mpangi na beto, yandi mpi ke na nswa ya kutalaka beto. »....

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Bozi vandaka na bo nki ? Mm...
(Mpangi)

Niveau Primaire :

- ? Nki kima Rutu songaka Noemi ?
(Kitunga ya nene ya yandi me lokuta.)

Niveau Secondaire :

- ? Naomi bingaka Nzambi nki to nani ?
(Mfumu Nzambi yina salaka mambu yonso ya Yandi ke tubaka na bantu)

Bana sala bageste :

Bana yonso bula maboko bonso bo bakisa nde bo me lokuta na kilanga ya mpangi ya lenda sadisa bo.

Bana yimba ti kina :

Bozi ikele mpangi,

Yandi lenda sadisa mbote.

20.4 Ebuna Ruti landaka kulokuta orze ti ble na bilanga ya Bozi tii nsuka ya ntangu ya kubaka bambuma. Ruti 2 :23

Tangila bana :

23 Mpidina, Ruti salaka kisika mosi ti bantu ya kusalu ya Bozi. Yandi vandaka kulokuta bambuma tii na nsuka ya bansungi yina ya bo ke katulaka orze ti ble. Na bilumbu yina yonso yandi vandaka kuzinga ti bukilo na yandi.

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Nzambi sadisaka Ruti ti Noemi na madia, to Yandi sadisaka bo ve.
(Yandi sadisaka bo. Bo vandaka na madia.)

Niveau Primaire :

- ? Ruti vandaka kulokuta orze ti nki ya nkaka ?
(Ble. Ble kele bonso farine kusala mampa.)

Niveau Secondaire :

- ? Ruti salaka sika mosi ti nani ?
(Bantu ya kusalu ya Bozi)
- ? Na lesu yai yonso, Nzambi me sadisa Ruti ti Noemi na nki bampila zole ?
(Na nsiku ya kulokuta, ti na ntima ya mbote ya Bozi)

Bana sala bageste :

Sala sala diaka geste bonso bo ke lokuta orze. Na nima, bo balula ti sala yo diaka kusonga nde bo ke lokuta ble.

Bana yimba ti kina :

Ruti salaka ngolo,
Ti Nzambi sadisaka yandi.

>|< Kumanisa malongi :

Nzambi kele na bampila mingi kusadisa bantu.

Atasio, Moniteur ! Nge lenda defa materiels ya nkaka na Kituba na Centre des Materiels (Bibliothèque) ya MCE, to niema yo nge mosi na site ya internet yai : www.teachingforafrica.com.

Beto sala ngolo bonso Ruti, kansi kaka mbala mosi, beto tula ntima na Nzambi.

Devoir sambu na bakristo :

Keti madia kele mpasi na nzo na nge ? Devoir mono ke pesa beno bakristo, kusala mambu yai tatu na mposo ke kwisa : Lomba Nzambi konso lumbu sambu na madia ya kulunga, tonda Yandi sambu na yina ya Yandi me pesa, ti sala ngolo kusala yina ya nge lenda—yo vandaka kukuna bankeni ti kutula yo masa, yo vanda kulokuta ndambu bambuma ya me bwa, yo vanda kututa saka-saka, kaka sala yina ya nge lenda.

Yimba Nkunga:

Bana yimba mosi ya bankunga ya ke kwenda nzila mosi ti lesu yai.

Verse ya Bubuyai :

(NSIKU YA KULOKUTA) Beno katula ve bambuma yonso ya vinu ;/ beno lokuta mpi ve/ bambuma yina me bwa na ntoto./ Beno bikila yo /bansukami ti banzenza./ Mono kele Mfumu Nzambi ,/ Nzambi na beno./

Levi 19 :10

Bana tuba yo fraze na fraze na nima ya nge mbala tatu. Na nima, lomba bo kusonga nki mutindu yo sadisaka bansukami, ti nki mutindu yo sadisaka Ruti ti Noemi.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Kana nge me yamba Yesu ntete ve, beto kele konso ntangu awa sambu na kusadisa nge. Keti nge ta yamba Yandi bubu yai ?

==NSUKA YA LESO 20 ==

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

Leso 21. Noemi sosaka bakala sambu na Ruti.

Ruti 3

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Beto tula konso kima beto ke na yo mfunu na lombilu, beto tula ntima na Nzambi na mambu yina yonso, sambu beto bakisa nde Nzambi ke sadisaka bantu na Yandi na mutindu na mutindu.

Moniteur, kulunguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

Beno katula mabanza na beno/ yina yonso ke yangisaka beno,/ ebuna beno pesa yo na Nzambi,/ sambu Yandi muntu ke talaka mambu na beno. 1 Piere 5 :7

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

Lomba na Nzambi
Mono Ta Mona Kiese
Nzambi Kuwa na Suka

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto pesaka devoir sambu na beno bakristo, nki kusala kana madia kele mpasi na nzo. Beto songaka beno kutula yo na lombilu, mpi kusala ngolo sambu na kuzwa madia. Nani lenda songa beto nki yandi salaka na mposo yai na mambu yina ?

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

- ↑ Beto monaka nde ntama na ntwala ntangu ya Ruti, dezia Nzambi pesaka bantu na Yandi nsiku mosi sambu na kusadisa bansukami. Yo vandaka nsiku ya nki ?
(Nsiku ya Kulokuta. Levi 19 :10)
- ↑ Nsiku yai tubaka nki ? Nani lenda tendula mpila yo sadisaka bansukami ?

(Yo pesaka bo nzila kukwenda na kilanga ya muntu ya nkaka, kukwenda na nima bo me baka bambuma, kulokuta bambuma ya me bikala.)

- ↑ Ruti kwendaka kulokuta bambuma ya orze na kilanga ya nani ?
(Bozi, ya vandaka mvwama mpi mpangi ya Elimeleki, bakala ya Noemi ya fwaka.)

III. Kulonga lesa yai--

Kuyantika lesa :

Ruti me mona lusadisu ya Nzambi dezia na mambu zole—na nsiku ya kulokuta ya Nzambi me pesaka ntama, ti na ntima ya mbote ya Bozi ntangu yandi kwendaka kulokuta na kilanga na yandi. Keti Nzambi ta landa kaka kusadisa yandi ti bukilo na yandi Noemi diaka ? Beto ta mona yo na Ruti kapu 3.

Developpement—Malongi ya nene ya lesa yai na bandambu 4 :

21.1 Noemi songaka Ruti nki mutindu kupesa Bozi ngindu kukwela yandi. Ruti 3 :1-5

Tangila bana :

1 Kilumbu mosi Noemi tubilaka Ruti nde : « Mwana na mono, mono fweti sosila nge bakala yina lenda sadisa nge.

2 Tala, muntu yina Bozi ...kele mpi mpangi na beto.

(Noemi songaka Ruti mpila kukwenda na Bozi kusala mwa-seneti ya ta songa, na bansiku na bo, nde yandi zolaka kukwela Bozi.)

5 Ruti ndimaka nde : « Mono ta sala mambu yonso ya nge me tuba. »

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Noemi zolaka kususila Ruti nki --
Bakala to Mbongo ?

(Bakala)

Niveau Primaire :

- ? Sambu na nki Noemi vandaka kusosila Ruti bakala ?
(Sambu na kusadisa yandi.)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki Noemi yindulaka Bozi kukuma bakala ya Ruti ?
(Yandi vandaka mpangi, ti dezia yandi me songa ntima ya mbote sambu na Ruti.)

Bana sala bageste :

Bana sala geste bonso bo ke tala bantu. Na nima, bo kanga, bo songa musapi, bo tuba, “Bozi!” bonso bo me sola yandi.

Bana yimba ti kina :

Ruti, beto sosila nge
Bakala ya mbote.
Mono ke yindulaka
Bozi ! Bozi ! Bozi !

21.2 Ruti salaka na mpila ya Noemi me songa yandi kusala. Ruti 3 :6-7**Tangila bana :**

6 Mpidina Ruti ....salaka mambu yonso mutindu bukilo na yandi songaka yandi....

Yula bana --**Niveau Prescolaire :**

- ? Keti Ruti salaka mutindu Noemi songaka yandi, to ve ?
(E, yandi salaka mutindu yina.)

Niveau Primaire :

- ? Ruti salaka nki ?
(Yonso mutindu Noemi songaka yandi.)

Niveau Secondaire :

- ? Ruti landaka bansiku na bo, Bazwif sambu na makwela. Kana yandi vandaka na Congo, nki ta vanda bansiku ya yandi ta landa ?
[Moniteur, bana lenda tuba fioti.

Bana yimba ti kina :

Ruti salaka yonso ya Noemi songaka yandi.

21.3 Bozi yambaka yandi na luzitu, kansi yandi songaka Ruti nde yandi fweti zikisa kana yandi ke na kiyeka kukwela yandi na bansiku na bo. Ruti 3 :8-14**Tangila bana :**

8-14 Somere: Ruth kwendaka na Bozi, yandi salaka mwa-seneti ya Noemi songaka yandi. Bozi bakisaka nde na kulanda bansiku na bo, yandi vandaka na kiyeka kukwela Ruti. Yandi bakisaka mpi nde Ruti ta zola makwela yina. Ebuna yandi tubaka nde:

11 « *Ntangu yai, kuwa boma ve, Ruti. Mono ta sala konso mambu ya nge me zola...*

12 *Ya kieleka, mono kele mpangi na nge, mono ke na nswa ya kutalaka nge. Kansi ke na muntu ya nkaka me luta mono na kiyeka, sambu yandi muntu kele mpangi na beno mpenza.*

13 *...Mbasi beto ta tala kana muntu yina ta zola kundima na kutalaka nge. Kana yandi zola ve... mono muntu ta talaka nge....”*

Yula bana --**Niveau Prescolaire :**

- ? Bozi vandaka na kiese na mpila Ruti salaka, to yandi vandaka na makasi ?
(Kiese.)

Niveau Primaire :

- ? Nki kima mosi Bozi fweti sala na ntwala yandi lenda kwela Ruti ?
(Kutala mpangi ya nge ya lenda na

kiyeka mpi kukwela yandi. Kana yandi zola ve kukwela Rutu, Bozi ndima kukwela yandi.)

Niveau Secondaire :

- ? Nki ntangu Bozi zola solula ti mpangi ya nkaka ya lenda kwela Rutu ? (Mbasi kaka.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste kusonga nde Rutu vandaka na kiese na mambu yina.

Bana yimba ti kina :

Bozi ndimaka kukwela Rutu.
Kana yandi lendaka. Kana yandi lendaka.

21.4 Bozi pesaka yandi madia, ebuna yandi vutukaka na Noemi kukinga nsuka ya mambu yina. Rutu 3 :15-18

Tangila bana :

15 Ntangu Rutu zolaka kwenda....Bozi pesaka yandi ndambu ya orze kiteso ya bitunga zole...na nima Rutu vutukaka na bwala.

16 Ntangu yandi me kuma na nzo, bukilo na yandi yulaka nde : « Nani ? Yina nge, mwana na mono ? »

Rutu telaka yandi mambu yonso mutindu Bozi salaka yandi....

18 Noemi nde : « Kanga ntima mama, beto tala kana nki mutindu mambu yai ta bwa ; Bozi ta vanda pima ve kana yandi me manisa ve mambu yai bubu. »

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Nki Bozi pesaka Rutu—Orze, to dilonga ya poto-poto ? (Orze sambu na kudia)

Niveau Primaire :

- ? Rutu songaka nani mambu ya me luta ? (Bukilo na yandi, Noemi.)

Niveau Secondaire :

- ? Bo fweti kinga nki ? (Nsuka ya mambu yina—kana mpangi ya nkaka ta zola kwela Rutu, to kana Bozi ta kwela yandi.)

Bana sala bageste :

Bana sala bageste kusonga nde bo kele kukinga.

Bana yimba ti kina :

Rutu vutukaka na Noemi
Kukinga nsuka ya mambu yina.

>|< Kumanisa malongi :

Rutu vandaka na mfunu ya bakala ya kusadisa yandi. Yandi lemfukaka na yonso ya bukilo na yandi songaka yandi kusala. Bo zabaka ve kana Bozi ta yamba bo nki mutindu, kansi na mpila Nzambi salaka, yandi ndimaka Rutu na kiese. Nzambi kele na bampila mingi kusadisa bantu na yandi.

Devoir sambu na bakristo :

Beno bakristo, beno ke na mfunu ya nki ?
Devoir mono ke pesa beno kele kulomba yo na Nzambi konso lumbu ti kutula ntima nde Yandi ta sadisa nge na yonso ya kele mfunu.

Yimba Nkunga:

Bana yimba mosi ya bankunga ya ke kwenda nzila mosi ti lesa yai.

Verse ya Bubuyai :

Beno katula mabanza na beno yina/ yonso ke yangisaka beno,/ ebuna beno pesa yo na Nzambi,/ sambu Yandi muntu ke talaka mambu na beno./ 1 Piere 5 :7

Bana tuba yo ndambu-ndambu na nima ya nge mbala zole. Na nima, bo yidika bageste kusonga mabanza na yo. Bo tuba yo mbala tatu diaka.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Keti nge me tula ntima ya Yesu kuvanda Mvulusi mpi Mfumu na nge ? Yandi zola kupesa nge makabu ya mpulusu—ya mpamba, kukonda nge kufuta, kukonda nge kusala bima ya nkaka. Kaka kwikila Yandi ti binga zina na Yandi. Lomba yandi nki nge ke na yo mfunu—lomba Yandi mpulusu. Yandi ta pesa nge yo kaka na minute ya nge lomba.

==NSUKA YA LESO 21 –

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda yai.

Leso 22. Boaz kwelaka Ruti, ti bo kumaka bambuta ya Yesu Mesia.

Ruti 4

I. Preparatio ya moniteur—

Moniteur, bakisa kikuma ya lesa yai :

Beto zinga mbote na kati ya bafami na beto sambu beto bakisa nde Nzambi ke pesaka beto bana na lukanu ya mbote na Yandi.

Moniteur, kulunguka nge mosi ‘Verse ya bubu yai’ :

*Bana kele makabu ya Mfumu Nzambi, /
bo kele mambote/ ya Yandi ke pesaka bantu.*

Bankunga 127 :3

Moniteur, kusala na ntuala :

Yidika ton ti ritima ti mpila kukina sambu na kukitula verse ya bubu yai nkunga. Sala pratika sambu nge bambuka yo mbote ti vanda na mpila kulonga yo na bana.

Moniteur, kuyilama na bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesa yai :

Bana ya Fioti Yonso
Yesu Zola Bana Yonso

II. Revisio—

Kulanda devoir ya mposo me luta :

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo devoir ya kulomba Nzambi konso lumbu bima ya beno vandaka na yo mfunu, kutula ntima na Yandi nde Yandi ta pesa bima ya mfunu. Nani salaka yo ? Nani lenda songa beto mpila Nzambi sadisaka ?

↑ Kusala revisio ya baleso me luta :

Na mposo me luta, beto monaka nde Noemi zolaka Ruti kukwela Bozi sambu yandi sadisa bo. Yandi songaka Ruti nki kusala na bansiku na bo. Yai ta songa Bozi nde yandi vandaka na kiyeka kukwela Ruti. Yo ta songa mpi nde Ruti ta zola yo. Ruti salaka yonso ya Noemi

tubaka, ti Bozi vandaka na kiese na yo. Kansi na nsiku na bo, mpangi mosi ya nkaka vandaka na kiyeka mpi kukwela Ruti. Bozi silaka kukwenda kusolula ti mpangi yina, ti Ruti vandaka kusinga nsuka ya mambu yina.

III. Kulonga lesa yai--

Kuyantika lesa :

Nki beno banza ta salama ? Keti Bozi ta kwela Ruti ? Keti mpangi ya nkaka ta kwela yandi ? Beto ta mona nki salamaka na Ruti bubuyai na mukanda ya Ruti kapu ya iya.

Developpement—Malongi ya nene ya lesa yai na bandambu 3 :

22.1 Bozi solulaka ti bampangi. Bo yonso ndimaka nde yandi kwela Ruti. Ruti 4 :1-12

Tangila bana :

1 Ntangu yai, Bozi kwendaka ...Na nima ya mwa-ntangu fioti, mpangi ya Elimeleki mpenza ...kwisaka kuluta kuna. Bozi bingaka yandi...

2 Ebuna Bozi solaka bambuta kumi ya bwala...

3 Ntangu yai, Bozi tubilaka mpangi ya Elimeleki mpenza nde : « Noemi ...me zenga na kuteka kilanga yina ya mpangi na beto Elimeleki bikaka....

5 Ebuna Bozi nde : « Kana nge sumba kilanga na Noemi, nge fweti baka mpi nkento yai Ruti... nkento ya Maloni bikaka ; mpidina zina ya muntu yina me fwaka fweti vila ve na kati ya bantu ya Israele...»

6 Muntu yango ...vutulaka nde : « ...mono ke sumba kilanga yina ve...Nge mosi sumba kilanga yina....

7 Yai kele mutindu bantu ya Israele vandaka kusala ...: Muntu yina ke na kima ya kuteka, yandi fweti katula sandale na yandi, yandi pesa yo na muntu yina ke sumba. Kidimbu yai vandaka kusonga na meso ya bantu nde bo me wakana, mambu me bonga.

8 Yo yina, ntangu muntu yango ... katulaka sandale na yandi, yandi pesaka yo na Bozi.

9 Ebuna Bozi tubilaka bambuta ti bantu yonso yina vandaka pana nde : « Bubu yai beno yonso, beno kele bantemwe na mono....

10 Ruti...nkento yina ya Maloni bikaka, yandi me kuma nkento na mono....

11 Bantu yonso ti bambuta ndimaka nde : “E, beto kele bantemwe....

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Keti bantu yonso vandaka na kiese nde Bozi baka Ruti bonso nkento na yandi, to ve ?
(E, bo vandaka na kiese.)

Niveau Primaire :

- ? Bozi salaka mambu yai na meso ya banani ?
(Bambuta ya Israele)

Niveau Secondaire :

- ? Na mpila na bo, mpangi ya nkaka ya Ruti salaka nki kusonga nde bo me wakana ?
(Yandi katulaka sandale na yandi, yandi pesaka yo na Bozi.)
- ? Yai vandaka mpila na bo. Nki mpila bantu awa ke sala sambu na kusonga nde bo me wakana ?
[Moniteur, kuwa mabanza ya bana.]

👤 Bana sala bageste :

Bana sala bageste bonso bo ke solula. Na nima, bo sala geste kusonga nde bo me wakana.

✍ Bana yimba ti kina :

Bozi wakanaka
Kubaka Ruti nkento na yandi.

22.2 Bozi ti Ruti kwelaka, ti Nzambi pesaka bo mwana ya bakala, Obedi. Ruti 4 :13-17

Tangila bana :

13 Yo yina, Bozi balaka Ruti, ebuna na luzolo ya Mfumu Nzambi, Ruti bakaka divumu, yandi butaka mwana ya bakala.

14-15 Bankento tubaka na Noemi nde :
“Lukumu na Mfumu Nzambi ! Na kilumbu ya bubu yai, yandi me pesa nge mutekolo yina ta talaka nge....15...yandi ta sadisa nge na kimbuta na nge....

16 Noemi ...yambaka yandi, ebuna yandi yantikaka kusansa yandi.

? Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Na nima Ruti ti Bozi kwelaka, Ruti butaka, to yandi butaka ve ?
(Yandi butaka.)

Niveau Primaire :

- ? Mwana yina vandaka bakala to nkento ?
(Bakala.)

Niveau Secondaire :

- ? Sambu na nki bankento ya bwala vandaka na kiese sambu na Noemi ?
(Bo zabaka nde mwana yina ta sadisa yandi na kimbuta na yandi.)

Bana sala bageste :

Bana sala geste bonso bo ke simba mwana ya mpa na kiese.

Bana yimba ti kina :

Ruti butaka mwana
mwana ya bakala. Kiese !

22.3 Na nima ya ntangu, Obedi kumaka mbuta ya Davidi ya kumaka mfumu, ti mbuta ya Yesu Mesia. Ruti 4 :18-22

Tangila bana :

18 Yai kele bazina ya bankaka ya Davidi...

21 ...Bozi, Bozi tata ya Obedi,

22 Obedi tata ya Yese, Yese tata ya Davidi.

Yula bana --

Niveau Prescolaire :

- ? Mwana yai kumaka mbut ya nani—ya Davidi, to ya nge ?
(Davidi.)

Niveau Primaire :

- ? Davidi vandaka mosi ya bamfumu ya nene-nene ya Israele. Nani vandaka tata kibeni ya Davidi ?
(Yese)
- ? Nani vandaka tata ya Yese ti nkaka ya Davidi ?
(Obedi)

Niveau Secondaire :

- ? Obedi vandaka mwana ya nani (mama ti papa) ?
(Mwana ya Rutu ti Bozi.)
- ? Nki mutindu Obedi vandaka nkaka ya Davidi ?
(Yese vandaka tata na yandi ti Obedi tata na yandi.)
- ? Mbala mingi beto yimba, « Mwana-Davidi » sambu na Yesu. Sambu na nki ?
(Sambu baprofete songaka nde Mesia fweti vanda mwana ya Davidi, ti Yesu butukaka na fami na yandi bamvula na nima.)

Bana sala bageste :

Bana tuba bazina ya bandonga yai ya bantu na ritima, ti bula maboko na ritima yina :
Bozi. Obedi. Yese. Davidi. Bo sala yo mbala iya.

Bana yimba ti kina :

Yesu, Mwana-Davidi !

Mesia, Mwana-Davidi !

Obedi, nkaka ya Davidi !

Obedi, nkaka ya Davidi !

>|< Kumanisa malongi :

Bozi ti Rutu kwelaka na lukanu ya Nzambi. Bo butaka Obedi, ti yandi kumaka mbuta ya Yesu Mesia, Mvulusi na beto.

Devoir sambu na bakristo :

Fami ikele makabu mosi ya kitoko ya Nzambi me pesa beto. Beto zinga mbote na kati ya bafami na beto bubuyai, ti na nima beto kuma bambuta ti beto kwela, beto tunga bafami ya mbote ya ta pesa Yesu lukumu.

Beno bana bakristo, devoir mono ke pesa beno na mposo yai kele kuzinga mbote na kati ya bafami ya Nzambi me pesa beno sesepi yai.

Yimba Nkunga:

Bana yimba mosi ya bankunga ya ke kwenda nzila mosi ti lesu yai.

Verse ya Bubuyai :

*Bana kele makabu ya Mfumu Nzambi,
bo kele mambote/ ya Yandi ke pesaka bantu./*

Bankunga 127 :3

Na nima bana tuba verse mbala zole, longa bo mpila nge me tula verse na nkunga. Yo yimba ti kina yo.

Kubinga bana ya zaba Yesu ntete ve :

Beto me manisa kulonguka mikanda ya Bazuzi ti Rutu. Keti tii ntangu yai, nge ke zaba Yesu ve ? Yandi zola kulolula mbi yonso ya nge me sala, kupesa nge ntima ya mpa ti moyo mvu ya mvu bubuyai. Kaka Yandi mosi lenda sala yo, muntu ya nkaka ve. Kana nge zaba Yandi ntete ve, mono ke lomba nge, na nima ya ecodim, kukwenda ve ti bana ya nkaka. Bikala sika nge

ikele. Beto ta zaba nde nge zola solula, ebuna
muntu ta kwisa sambu na kusadisa nge.

==NSUKA YA LESO 22

Kana ntangu lunga : Longa Mikanda ya
Bible. Bangindu kele na nsuka ya mukanda
yai.

LESO 23 Kubambuka Mambu ya Nene ya Mikanda ya Bazuzi ti Ruti

Revisio

Linya ya Ntangu—Kana yo kele, songa ti tendula yo. Songa ntete mambu ya nene ya me salama na Bazuzi-Ruti. Na nima, vutuka na Kuyantika, ebuna songa wapi Bazuzi-Ruti kele na lukanu ya Kuwakana ya Ntama.

Mono nani ?

Sala bacarte ya ke yula bakestio. Mwana mosi baka carte. Yandi tangila kestio kukonda kusonga mvutu. Mwana ya pesa mvutu ya mbote lenda baka carte ya nkaka, yandi sala kiteso mosi.

Bakestio sambu na bacarte :

Nani nkento kwendaka na bitumba ti Baraki ?
(Debora)

Nzambi songaka nani kuzenga nsuki na yandi ve ?
(Samsoni)

Nani bedisaka bambeni kaka na bampungi, bamwinda, ti mabungi ?
(Gedeoni)

Nani nkento bendaka Samsoni kusonga yandi secrete ya ngolo na yandi ?
(Dalila)

Nani tesaka Nzambi na mpusu ya mwana-dimeme ?
(Gedeoni)

Nani butaka mwana ya kumaka mbuta ya Yesu Mesia ?
(Bozi ti Ruti)

Na bilumbu ya bazuzi, nani salaka mambu ya vandaka mbote na mabanza na yandi ?
(Konso muntu.

Bangindu sambu na kulonguka mikanda ya Bible :

➤ Bazuzi ti Ruti kele mikanda ya zole ti ya

tatu na kati ya mikanda 12 ya ‘Histoire ya Bana ya Israele na Ntoto na Bo.’ Mikanda yai landa mukanda ya Yozue.

- Liste ya mikanda ya Bible ke monika na luyantiku ya Bible. Mikanda ya histoire, yo yai :

1 Yozue	8-9 1 & 2 Bansangu
2 Bazuzi	10 Esdrasi
3 Ruti	11 Nehemia
4-5 1 & 2 Samuele	12 Estere
6-7 1 & 2 Bantotila	

Bana lenda tuba yo na ndonga. (Nkunga ya kuyimba yo kele na Bankunga ya Ecodime.) Nge lenda yula nki mukanda na ntwala, nki mukanda na nima.

- Yozue songaka mpila bo kotaka nsi ya Nzambi silaka bo.
- Bazuzi ke songa mpila bo bikisaka Nzambi nswalu na nima bo me kota, ti mpila bazuzi gulusaka bo diaka ti diaka.
- Ruti ke songa fami mosi ya landaka Nzambi ata bantu ya nkaka vandaka kuvila Yandi.

Moniteur, NB :

Nge me manisa mukandi yai. Mukanda ya fweti landa yo ta vanda 1 Samuele. Kana nge me defa mukanda yai na Centre des Materiels, vutula yo na sika nge me defa yo, ti colis yonso ya nge defaka. Ntangu yina, lomba bo kupesa nge mukanda ya 1 Samuele, kana mpila ikele. Mukanda yai ta landa histoire ya Bible. Nzambi sakumuna nge na kulonga bana ndinga ya Nzambi.

NB : Kana nge me mona kifu na mukanda yai, to kana parti mosi vandaka mpasi sambu na nge, songa yina ya nge me mona na coordinateur ya Centre des Materiels. Yandi ta zabisa beto. Yai ta sadisa beto kusala mikanda ya kuluta mbote. Matondo mingi. ===